

Vooruit Antwerpen

Programma 2024

INHOUDSTAFEL

'T STAD GROEIT	2
GROEIENDE STAD... WERK EN ECONOMIE	14
'T STAD GROEIT... (ONDERWIJS°	19
'T STAD ZORGT	28
'T STAD STROOMT...	44
'T STAD ADEMT...	51
'T STAD WERKT SAMEN...	74

'T STAD GROEIT

Sterke visie met sterke partners

1. De stad neemt de regie over stadsontwikkeling en vernieuwing opnieuw zelf op en laat dit niet over aan ontwikkelaars. Via AG VESPA zetten we in op een **strategisch grond- en pandenbeleid** en voeren we op grote schaal de **regie over stadsvernieuwing**. Ontwikkelaars zijn een partner om onze doelstellingen te realiseren, niet omgekeerd. Politici ontmoeten voortaan geen ontwikkelaars zonder dat de bevoegde ambtenaren, verantwoordelijk voor het dossier, daarbij aanwezig zijn.
2. We starten een nieuw **stadsontwikkelingsfonds** op waarmee we investeringen in de districten financieren. Met dit fonds creëren we financiële en beleidsmatige ruimte zodat VESPA (kleinschalige) investeringsprojecten kan opzetten in samenspraak met de districten. We brengen meer zuurstof naar onze wijken en districten via **groene nerven en blauwe aders** (snelle uitvoering van water- en groenplannen) en versterken het sociaal weefsel (bv. herbestemming van kerken, niet-gebruikte ruimten en gebouwen)
3. De **stad verkoopt geen patrimonium** meer aan de meestbiedende **zonder voorwaarden** zoals met de Oudaan-toren gebeurde. We grijpen terug naar het model van het militair hospitaal waarbij de stad bepaalt welke ontwikkeling nodig is. Bij valorisatie/verkoop wordt gekozen voor het project dat het best aansluit bij die doelstelling. Maar vooraleer wordt overgegaan tot valorisatie zal altijd eerst worden nagegaan of de stad of een andere publieke partij voor haar maatschappelijke functie geen nood heeft aan de site.
4. De stad zet een **investeringsplan** op om het huidige patrimonium weer op niveau te krijgen.
5. We gaan **voorzichtig en verstandig** om met ons onroerend erfgoed, met extra aandacht voor het modernistisch erfgoed in de stad. We bekijken samen met overheidspartners als private partners hoe we dit erfgoed voor de toekomst kunnen vrijwaren en inzetten.
6. Stadsontwikkelingsprojecten met de privé-sector gaan uit van **transparante samenwerking** gebaseerd op wederzijds respect en vertrouwen voor elkaars deskundigheid, engagement voor de stad en specifieke rol. Adviezen zullen ernstig genomen worden en wanneer er wordt afgeweken, zal er grondig inhoudelijk worden gemotiveerd na een open en constructieve gedachtewisseling. Het vertrouwen tussen ambtenarij en politiek moet worden hersteld.
7. Voor **woonuitbreiding** kijken we voornamelijk naar Brownfields en herverkaveling. Van de groene ruimte die er nu is, blijven we af. Als we daar toch van afwijken, dan moet er een compensatie zijn.
8. Bij het aflopen van de termijn van de huidige stadsbouwmeester wordt gekozen voor een **fulltime beschikbare bouwmeester**. In zijn statuut zal worden opgenomen dat hij bij een eventuele eigen praktijk geen opdrachten mag

aanvaarden van partijen wier projecten hij in Antwerpen moet beoordelen. Elke schijn van belangenvermenging moet vermeden worden. Ook van de huidige bouwmeester wordt verwacht dat hij geen nieuwe opdrachten aanvaardt die tegen dit principe ingaan.

9. We versterken **betaalbaar wonen/budgethuur**. Vespa werkt hiervoor nauwer samen met Woonhaven. Budgetwonen is op die manier een extra vorm van sociaal wonen voor de lagere middenklasse.
10. Willen we onze stad doen groeien en tegelijkertijd inzetten op het vernieuwen van ons woonaanbod, dan moeten we nagaan welke wijken en buurten we kwalitatief gaan verdichten. We kijken daarbij voornamelijk naar het **optoppen van bouwblokken**, eerder dan naar hoogbouw. Hoger bouwen kan alleen waar het passend is (zoals aan knooppunten) en altijd in goede relatie tot de omgeving.
11. We maken werk van **diverse wijken**, waarin plaats is voor wonen, werken en ontspannen. We besteden extra aandacht aan **wonen voor grote gezinnen**.
12. Via **integrale wijkontwikkelingsplannen** gaan we na hoe we woonverdichting (meer woningen op een beperkte schaal) combineren met het op peil houden en het **versterken van voorzieningen** (kinderopvang, scholen, sportinfrastructuur, publieke ruimte...). Een dicht netwerk van voorzieningen creëert dynamiek in wijken.
13. Bij alle vormen van wijkvernieuwing geven we extra aandacht aan vier maatschappelijke tendensen waarop we met de stad planmatig inspelen: **betaalbaar wonen, deeleconomie, coöperatief ondernemen en decentrale energieproductie**.

... samen met de Antwerpenaars (stadsontwikkeling in co-creatie)

14. We kiezen om de **regie van stadsontwikkeling in eigen handen** te houden en niet over te laten aan projectontwikkelaars. We werken samen met investeerders die binnen het Strategische Ruimteplan Antwerpen (SRA) en de masterplannen van de stad concrete investeringen realiseren. Nieuwe RUP's bepalen wat stedenbouwkundig wenselijk en nodig is en niet wat ontwikkelaars willen bouwen. We laten ons hier niet meer voor betalen.
15. We maken in de volgende legislatuurperiode een grote inhaalbeweging op het vlak van onderhoud en comfort voor het **stedelijk patrimonium** dat wordt ingezet **voor gemeenschapsvormende initiatieven** zoals jeugthuizen, clublokalen, buurthuizen,... Bij grote prestigeprojecten staat het belang van alle Antwerpenaars voorop, niet die van een elite.
16. Bij alle ontwikkelingsprojecten worden van bij de aanvang alle belanghebbenden betrokken, in de eerste plaats de (georganiseerde) buurtbewoners en -organisaties. Dat verhoogt de kwaliteit van projecten en voorkomt conflicten en juridische procedures bij de realisatie ervan.

17. We investeren in **gemeenschapsgerichte projecten** zoals buurthuizen, sportfaciliteiten en culturele centra die bijdragen aan de sociale cohesie. Projecten zoals gezamenlijke tuinen en buurtfeesten versterken de band tussen buurtbewoners en bevorderen het samenleven. Wij geloven dat een sterke gemeenschap de basis vormt voor een veerkrachtige en inclusieve stad.

... Tot Metropool in Europa

18. Antwerpen heeft de ambitie om bij de Europese top te horen, als het gaat over **stedenbouw en architectuur** van de bebouwde en publieke ruimte. Met sterke ontwerpen en deugdelijk aangelegd en doorgedreven onderhouden publiek domein. De nadruk ligt daarbij op betaalbaar wonen, ontharden, vergroenen, en verblauwen.
19. De **heraanleg van de Scheldekaaien** loopt verder volgens het originele masterplan. Er komt dus **geen ondertunneling aan de Suikerrui** in het historische centrum van Antwerpen. Die zou immers veel extra doorgaand verkeer aantrekken en niet minder dan 128 mio € kosten. Tussen de Sint-Jansvliet en de Sint-Pietersvliet zorgen we ervoor dat de Kaaien geen doorgaand verkeer meer aantrekken. Daar is een aangepast ontwerp voor nodig.
20. We grijpen de Oosterweelwerken aan om meer water en groen naar de stad en de districten te brengen. We kunnen dit doen door de **ontwikkeling van groene verbindingen**.
21. We blijven pleiten voor een **maximale overkapping** van de hele Antwerpse Ring. We bekijken ook of de E313 langsheen het Rivierenhof kan worden overkapt over een lengte van iets meer dan 1 km.
22. Met de overkappingen over de Ring ontstaan nieuwe stukken stad. We maken veilige en snelle verbindingen en creëren nieuwe groene ruimte. In het noorden van de stad hebben we nu een unieke kans om **Merksem, Ekeren en Luchtbal met elkaar te verbinden**.
23. We maken verder werk van **Ringstad**. De stad voert hier de regie en zorgt er in de eerste plaats voor dat deze ontwikkeling de inwoners van de stad ten goede komt. Maar Ringstad kan niet zonder de **Ringparken**. We waken er dus over dat de ontwikkeling van de parken en van de bebouwing aan de rand hand in hand gaan en vermijden dat de vastgoedontwikkeling van start gaat zonder de parken.
24. De heraanleg van de **Meir** grijpen we aan om van een van de drukste straten van het land een aangename winkel- en wandelboulevard te maken. De voetgangerszone wordt doorgetrokken van aan de Meirbrug tot aan de Boerentoren zodat doorgaand autoverkeer niet langer de Via Sinjoor (de wandelroute van Centraal Station tot Scheldekaaien) onderbreekt.

... met stadsprojecten voor culturele en sociale vernieuwing

25. De zone voor stedelijke activiteiten aan de D'Herbouvillekaai ontwikkelen we als **zuidelijke toegangspoort** naar onze stad, het sluitstuk van de vernieuwde kaaien. Aan de voet van de nieuwe fietsersbrug creëren we een **nieuw gebouw** met internationale uitstraling van waaruit bezoekers hun ontdekkingstocht in de stad beginnen. Deze plek moet een **hotspot** worden van **cultuur, toerisme en evenementen**. Denk maar aan Guggenheim in Bilbao of het Sydney Opera House.
26. We grijpen de ontwikkeling van de **Stuivenbergsite** aan om een hub van creativiteit en ontmoeting met meer groene ruimte in de meest drukbevolkte wijk van de stad te creëren. We voeren het masterplan uit en herbestemmen het unieke patrimonium van het oude ziekenhuis maximaal met nieuwe publieke functies voor de buurt waar welzijn, onderwijs, kinderopvang en wonen hand in hand gaan. We onderzoeken de mogelijkheid om op de site betaalbaar wonen te voorzien. De herbestemming moet de buurt laten ademen en groeien. Het historisch erfgoed wordt hierbij gerespecteerd en is mede richtinggevend voor de draagkracht van de site.
27. Voor de **site van het voormalig Erasmus-Ziekenhuis** tekenen we een nieuwe ontwikkeling uit met focus op zorg, wonen en groene ruimte. We proberen hier met de eigenaars van het vroegere City Inn Hotel een gezamenlijke ontwikkeling te realiseren zodat de bestaande versnippering wordt bestreden.
28. **Het Paleis** blijft in het hart van de Theaterbuurt als een echte schouwburg waar kunst, cultuur en ontmoeting centraal staan. De nieuwe **Stadsschouwburg** wordt een volwaardig kunstenhuis voor kinderen en jongeren dat zich niet beperkt tot podiumkunsten en ook complementaire sociale voorzieningen kan omvatten. We bepalen de toekomst van de site samen met de gebruikers en de Antwerpenaars. **In geen geval** wordt de site van de huidige stadsschouwburg **naar de markt** gebracht.
29. We grijpen de herontwikkeling van de **centers in Borgerhout**, de ruimten onder de bogen van de spoorwegberm aan de Singel, aan om extra ruimte te creëren voor ondernemers, creatieve beroepen, ambachten en horeca (*zie 't stad groeit - innovatieve en ondernemende stad*). We zorgen voor een kwalitatieve verbinding van Borgerhout Intra-Muros en het nieuwe Ringpark met meer water, groen en openbare ruimte.
30. Er staan heel wat kerken in onze stad leeg. Samen met de kerkbesturen **herbestemmen we de kerken** tot nieuwe ontmoetings- en gemeenschapsruimten die het sociaal weefsel in de wijken en districten versterken en tegemoetkomen aan de vele ruimtevragen van inwoners en verenigingen in onze stad.
31. Gezien de **luchthaven** van Deurne niet zelfstandig rendabel is, bereiden we de **sluiting** ervan voor. Na afloop van de huidige concessie van de luchthaven maken we een nieuw ruimtelijk uitvoeringsplan op.

32. **Tegen 2034** sluiten we de luchthaven van Deurne en leggen de **180 hectare** vrijkomende ruimte als **park** aan, met aan de rand plaats voor scholen, (private en sociale) woningen en recreatie. De huidige bedrijfsruimte blijft voor economische activiteiten bestemd.
33. We leggen de **Groenplaats** en omliggende straten opnieuw aan. Bijzondere aandacht gaat hier naar de voetgangers en fietsers.
34. We **herbekijken** de rol van de **parkings in de binnenstad** om zo weinig mogelijk verkeer in de binnenstad te trekken.
35. We werken aan een **uitdoofscenario** voor de **bovengrondse parkeergebouwen** in de binnenstad. Ze worden niet ondergronds gecompenseerd.
36. We leggen het **Astridplein** opnieuw aan met de focus op een aangename verblijfsruimte. Het plein blijft een mobiliteitsknoop maar we maken keuzes om de leefbaarheid en leesbaarheid van het plein te vergroten.
37. De **Turnhoutsebaan** wordt opnieuw aangelegd. De focus van de heraanleg is veiligheid en genoeg ruimte voor de voetganger en de fietser.
38. We maken werk van een echt **Park Spoor Oost**. We verleggen de spoorbundel en creëren een park aan de binnenzijde van het spoor.
39. We gaan voor een ruimtelijk (her)**bestemmingsplan voor de gebedshuizen** van alle erkende geloofsgemeenschappen met het oog op een volwaardig en planmatig geordend aanbod aan gebedshuizen. De geloofsgemeenschappen krijgen begeleiding bij hun vergunningsaanvragen.
40. We brengen **niet-gebruikte ruimten** (kloostertuinen, gewezen industriële binnenterreinen...) in kaart, ontsluiten ze en maken ze zoveel mogelijk voor het publiek toegankelijk.

... en maakt van de districten blauw-groene harten van de stad

41. We herwaarderen de **wijkrichtings-, water- en groenplannen** en gebruiken ze als basis voor de ontwikkeling en heropwaardering van onze wijken en districten.
42. We willen dat **elke woning** in Antwerpen voldoet aan de **3-30-300 regel**. Dat wil zeggen dat elke Antwerpenaar uitzicht moet hebben op **3 bomen**, op wijkniveau **30% bladerdek** moet hebben en **binnen 300 meter** over **kwalitatieve groene ruimte** moet beschikken.
43. Via het **groenfonds** gefinancierd met de opbrengsten van de stedelijke ontwikkelingskosten (SOK) zetten we verder actief in op het creëren van **buurtgroen** op plaatsen waar er nu een tekort aan groen is.
44. We investeren via **bouwblokprojecten** in een aantal wijken en districten waar we op een slimme en kwalitatieve manier gebouwen of woningen samen op één stuk grond bouwen en zo meer openbare ruimte creëren. In elk bouwblokproject maken we onze wijken klimaatbestendig met meer water en groen. We kijken daarvoor in eerste plaats naar ontwikkelingen in de 20-eeuwse gordel.
45. Bij grootschalige sociale woonprojecten waar het publiek domein in handen van de stad is en de gebouwen van Woonhaven zijn maken we - naar analogie met de Arenawijk in Deurne - een **masterplan voor de heraanleg van het publiek domein** en de activering van het gelijkvloers zodat de leefbaarheid en de gemeenschapsvorming versterkt wordt. De woonwijk Kiel van Renaat Braem wordt hier een pilootproject door het te integreren in Ringpark Zuid.
46. We geven in bestaande woonbuurten en in nieuwe woonprojecten **de garantie op voldoende ontmoetingskansen** voor de bewoners. Dat kan door het stimuleren van markten en kleinhandel, de aanleg van kwaliteitsvolle pleinen met ruimte voor horeca, het steunen van wijkfeesten en het openstellen van stadspatrimonium voor activiteiten.
47. We introduceren nieuwe plekken waar inwoners (jong en oud) kunnen samenkomen en elkaar ontmoeten buiten de formele structuren van gezin, school en werk. In moderne stedelijke ontwikkeling wordt steeds meer aandacht besteed aan het creëren van deze informele ruimtes om de sociale cohesie in wijken en steden te versterken.
48. We maken **bestaande en nieuwe parken** zo aantrekkelijk mogelijk voor een breed publiek, met een waterpartij, voldoende sport- en speelmogelijkheden, toiletten, en waar mogelijk een horecazaak.
49. Bij nieuwe ontwikkelingen en het (her)bestemmen van restruimten in de stad (dit zijn on(der)benutte of vergeten (stukken) percelen die geen specifieke

functie of invulling hebben), onderzoeken we de mogelijkheid om die ter beschikking te stellen van de gemeenschap en door de buurt te laten beheren. Bijkomende volkstuintjes zijn een mooi en zinvol alternatief waar we de buurt betrekken bij de inrichting van de openbare ruimte.

50. We **planten bomen waar kan**. In parken, op straten en pleinen, overal waar kan, creëren we grote en kleine groene longen. De 3-30-300 regel wordt de norm.
51. **Ruimte voor water**: We respecteren huidige overstromingsgebieden en handhaven het bouwverbod op overstromingsgevoelig gebied. We zetten volop in op **wijkwaterplannen** met WADI's, met groen en speelruimte, die tegelijk als waterbuffer en infiltratiezone kunnen dienen bij hevige regenval.
52. We willen zoveel mogelijk water in het openbaar domein. We bouwen hiervoor verder aan een **circulair waternet** dat onder andere het water van de rivier Het Schijn door de stad laat vloeien vooraleer het naar de Schelde gaat. Zo kunnen waterpartijen en fonteintjes op de pleinen gevoed worden, maar ook het groen in de straten, parken, vijvers en andere waterpartijen.
53. Met als vertrekpunt het **Pleinenplan**, geven we de straten terug aan de bewoners van onze stad. Zo maken we plaats voor extra pleintjes, groen, water, sport en spel. We starten daarmee op het Kiel.
54. Om **grotere evenementen** beter te kunnen spreiden over het grondgebied van de stad en de verschillende districten, zorgen we dat er voldoende basisinfrastructuur aanwezig is.
55. Het **Stuivenbergplein** krijgt een **make-over**.
56. We vormen de **Quinten-Matsijslei** om tot een **parkboulevard** die de verbinding maakt **tussen stadspark en diamantwijk**.
57. **Fort 8 in Hoboken** wordt een socio-cultureel hart van het district.
58. We maken een plan op voor de omgeving van het **Albertpark** met als doel de beschikbare groene ruimte maximaal aan elkaar te doen aansluiten.
59. **Het Laar** in Borgerhout krijgt een **groene makeover**. De parkeerplaatsen verdwijnen **ondergronds** in een **buurtparking**.
60. We creëren een echt hart voor Deurne

... en zet in op inclusieve en duurzame stadsontwikkeling

61. Met het oog op een evenwichtige wijkontwikkeling en met name de nood aan ontpitte binnengebieden, rustplekken en voldoende kwalitatieve publieke ruimte, toetsen we bestaande en toekomstige ruimtelijke uitvoeringsplannen op het **evenwicht bebouwing-groen-publieke ruimte**. We willen een instrument ontwikkelen en als piloot toepassen op de ruimtelijke uitvoeringsplannen **Binnenstad en 2060**.

62. We onderzoeken hoe we aan de slag kunnen gaan met wijkcontracten zoals in Brussel om aangename woonwijken met voldoende voorzieningen te realiseren.
63. We laten **woonverdichting gepaard** gaan met een **performant openbaar vervoernetwerk**. We ontwikkelen woonontwikkelingszones op plaatsen die door goed openbaar vervoer zijn ontsloten, bij voorkeur met tram of trein.
64. Nieuwe woonontwikkelingszones richten we zo in dat de auto zo veel mogelijk uit het straatbeeld verdwijnt. Straten richten we zo veel mogelijk in als **Woonerven** zodat er ruimte komt voor water, groen, spel en ontmoeting.
65. Om de bevolkingsgroei op te vangen, zal de meeste beleidsaandacht de komende jaren naar de stad **buiten de Ring** gaan en de zones die door de overkapping van de Ring aangename woonbuurten kunnen worden.
66. Het ruimtelijk potentieel van een **districtentram** die Hoboken met Merksem verbindt, is groot. We pleiten ervoor om bij toekomstige traminvesteringen het belang van deze openbaar-vervoer-as te erkennen als trekker van stadsvernieuwing in de twintigste-eeuwse gordel. We willen met tramverbindingen het stedelijke wonen buiten de Ring aantrekkelijk maken.
67. Bij **woonontwikkelingen vanaf 10 wooneenheden** voorzien we minstens **20% sociale- en 20% betaalbare woningen**. We stimuleren publieke en private partijen (en zeker ook AG VESPA) om zich in te schrijven in het Vlaamse systeem van geconventioneerd wonen (1/3 sociaal, 1/3 betaalbaar, 1/3 privaat).

Een warme thuis voor elke Antwerpenaar

68. Vandaag staan er 43.000 mensen op de wachtlijst voor een sociale woning. We werken een groeipad uit voor het aantal **nieuwe sociale woningen** uit om deze wachtlijst weg te werken tegen 2040.
69. In alle **grootschalige woonontwikkelingsprojecten** willen we een vijfde sociale woningen en een vijfde betaalbare woningen voor bescheiden inkomens realiseren. De **helpt** daarvan zijn woningen met **minstens drie slaapkamers**.
70. Publieke gebouwen en publieke gronden met een woonbestemming worden niet langer verkocht aan privé-spelers, maar in **erfpacht** gegeven. Ook de herbestemming van publieke gronden en panden naar een woonfunctie, in het kader van een verkoop aan private actoren, wordt enkel nog mogelijk via erfpacht. **Erfpacht maakt het voor kandidaat-kopers mogelijk om een woning te verwerven zonder voor de grond te betalen**. Die blijft dan in eigendom van de overheid.
71. We vormen slechte, energieverwendende koopwoningen om tot **energiezuinige en betaalbare huurwoningen**. We willen dat het stedelijk vastgoedbedrijf AG Vespa nog verder inzet op het aanbieden van betaalbare huurwoningen. Slecht geïsoleerde particuliere woningen (EPC E of F) die op de markt komen, laten we door AG Vespa actief opkopen, renoveren en verhuren. De voorrang voor AG Vespa en Woonhaven Antwerpen om leegstaande, ongeschikte en

onbewoonbare woningen aan te kopen, wordt opnieuw ingevoerd en actief toegepast.

72. We geven AG Vespa een projectbudget om op kwalitatieve manier **verdichtingsprojecten** op poten te zetten in de twintigste-eeuwse gordel. Via bouwblokprojecten geven we het goede voorbeeld over hoe we op een slimme manier kunnen verdichten.
73. Om het tekort aan **betaalbare en aangepaste huurwoningen** voor personen met een beperking en ouderen met zorgnoden op de private huurmarkt te verhogen, ontwikkelen we een aanpak waarbij we de eigenaar ontzorgen en het **gelijkvloers** ombouwen tot een **toegankelijke en aan zorgnoden aangepaste woonst**. In ruil gaat de eigenaar akkoord met het verhuren van de (gerenoveerde) bovenverdiepingen aan kwetsbare huurders, of binnen het systeem van geconventioneerde huur.
74. Antwerpenaars die zich in groep organiseren om een terrein of gebouw voor langere tijd voor woondoelen te beheren, worden door de stad ondersteund bij het opstellen van **gebruiksrechtcontracten** ('commons contracten') die rechtszekerheid bieden.
75. We voorzien een duidelijk reglementair kader voor alternatieve woonvormen zoals **co-living**.
76. We versterken de **strijd tegen leegstand** in de stad. In samenwerking met de netbeheerders brengen we leegstand beter in kaart. We verhogen de leegstandsheffingen en zetten in op betere inning ervan.
77. Daarnaast versterken we de **strijd tegen verkrotting**. We werken een stevig stedelijk handhavingsbeleid uit om sneller tot onbewoonbaarverklaring over te kunnen gaan. We doen dit in samenwerking met politie, parket en de Vlaamse wooninspectie.
78. Voor huisjesmelkers is er geen plaats in onze stad. We rollen een **ketenaanpak** uit **tegen huisjesmelkers**. We voeren de controles woningkwaliteit op. Bij eigenaars die ongeschikte panden verhuren, controleren we automatisch ook hun andere eigendommen. We zetten **bestuurlijke handhaving** maximaal in om malafide verhuurders maximaal uit onze stad te weren.
79. Elke Antwerpenaar heeft andere noden. Om daaraan tegemoet te komen faciliteren we **nieuwe woonvormen** op maat van de Antwerpenaars: kangoeroewonen, woonprojecten voor alleenstaande ouders, zorgwoningen,...

Een woning kopen opnieuw betaalbaar maken

80. We richten de **woningbouwcoöperatie Woonontwikkelaar** op om het mogelijk te maken om gaandeweg via woonaandelen eigendom of woonrechten te verwerven.
81. Voor mensen met een bescheiden inkomen zijn slecht geïsoleerde woningen vaak de enige die zij kunnen betalen. Om deze kopers te ondersteunen zetten we een **grootschalig renovatieprogramma** op poten met verschillende financiële elementen (Vlaamse renovatielening en -premies, ...) en ontzorgende mechanismen.

82. We willen **noodkopers ondersteunen** via een gericht ondersteuningsbeleid (financieel en begeleiding) vanuit het Ecohuis in samenwerking met de dienst schuldbemiddeling van het OCMW.

Een woning huren opnieuw betaalbaar maken

83. We willen een systeem van **buurtgebonden huurrichtprijzen** invoeren met aanmoedigingsmaatregelen (gratis conformiteitsattesten) voor eigenaars die in het systeem van met de stad overeengekomen ('geconventioneerde') huurprijzen stappen. Met de invoering van een '**huurprijsrem**' worden verhuurders bij nieuwe contracten verplicht om maximaal de richthuurprijs volgens de huurschatter te volgen, met een beperkte marge. Door buitensporige huurprijzen af te toppen, zetten we een rem op de stijgende huurprijzen.
84. Om het verhuurder en huurder makkelijker te maken, worden alle huurwoningen met overeengekomen prijzen op een **huurwebsite** geplaatst. Ook de evolutie van de huurprijzen over de jaren heen kan je daar raadplegen.

Sterke publieke en sociale huisvesting

85. De afgelopen jaren investeerden we in 5000 nieuwe of gerenoveerde sociale woningen. We gaan op het ingeslagen pad verder en verhogen het aantal jaarlijkse renovaties van sociale woningen. Om private huurders met een laag inkomen te ondersteunen, bouwen we **extra sociale huurwoningen**.
86. Naast de bouw en renovatie, verzekeren we dat Woonhaven Antwerpen voldoende kan investeren in het **onderhoud** van hun sociale woningen en een goede begeleiding kunnen bieden aan de sociale huurders. **Woonhaven** moet zich opnieuw op zijn **kerntaken** concentreren, nl. **goed en betaalbaar wonen** realiseren voor wie woonbehoefstig is. Sociale woningen moeten in orde zijn.
87. We versterken de inhuurpoot van Woonhaven Antwerpen. Eigenaarsverhuurders worden ontzorgd bij de verhuring van hun woningen door het beheer en onderhoud door Woonhaven en krijgen een fair rendement op de huurprijs van hun huurwoning. Woonhaven verhuurt deze woningen, door middel van tussenkomst via de Vlaamse huurpremie, aan een betaalbare huurprijs door.
88. Op stadsniveau voeren we een actief beleid om ervoor te zorgen dat wie recht heeft op de **Vlaamse huurpremie** die ook krijgt. We ondersteunen rechthebbenden bij de aanvraag ervan.
89. We richten een **Antwerpse Woonraad** op die het stadsbestuur adviseert en informeert over alle aspecten van het woonbeleid, met een bijzondere focus op betaalbaar en kwaliteitsvol wonen in relatie tot kwalitatieve openbare ruimte.
90. Projectontwikkelaars bouwen alsmaar meer dure luxekoten (studenkamers) die onbetaalbaar zijn voor de meeste studenten. Daarom verplichten we deze ontwikkelaars om een aandeel betaalbare **basiskoten** te voorzien in elk nieuw project.

Duurzame woningen

91. We breiden het systeem van de **renovatiecoaches** voor appartementsgebouwen, zoals vandaag al gebeurt op Linkeroever, uit naar de rest van de stad.
92. We richten een **stedelijke energiecoöperatieve** op die investeert in collectieve duurzame en gedecentraliseerde energievoorziening. Dat doen we door te investeren in zonnepanelen op publieke en openbare gebouwen, scholen en appartementsgebouwen die de Antwerpenaar voorzien van duurzame en betaalbare energie.
93. We dringen er bij Woonhaven op aan om zo veel mogelijk sociale woningen te voorzien van **zonnepanelen**. Helaas is niet elk dak geschikt om zonnepanelen op te leggen. Daarom onderzoeken we een sociale energiegemeenschap waar het stroomoverschot wordt aangewend voor een lagere prijs aan de sociale huurders die niet over zonnepanelen beschikken. Zo kan elke sociale huurder profiteren van de geproduceerde zonne-energie. *(zie 't stad stroomt)*
94. Werken met **restwarmte** en die dankzij het **warmtenet** in Antwerpen verspreiden en delen is de toekomst. We werken nu al met restwarmte uit de haven van Antwerpen, maar willen dat systeem uitbreiden naar **aquathermie** waardoor we duurzaam kunnen verwarmen en verkoelen met water uit de Schelde.
95. We onderzoeken een **aankoopcentrale voor specifieke renovatiewerken** die het woningpatrimonium energiezuiniger en klimaatrobuuster maken. Wijk per wijk, straat per straat, pakken we specifieke werken collectief aan: dakisolatie, gevelisolatie, groendaken, zonnepanelen, ... Op die manier ontzorgen we eigenaars (inclusief verhuurders). We ondersteunen via het regelen van parkeerverboden, begeleiding rond groene leningen, premies, groepsaankopen, enzovoort.
96. Elke huurder heeft recht op een kwaliteitsvolle woning. Daarom zorgen we voor een gefaseerde invoering van een **verplicht conformiteitsattest** voor alle private huurwoningen. Om meer kwaliteitscontroles te kunnen uitvoeren, verhogen we het aantal woontoezichers naar een korps van 60 gespreid over drie toezichtsregio's.

Een zekere woning voor iedereen

97. Elke kandidaat-huurder die voldoende inkomen heeft en de gepaste gezinsgrootte, moet een eerlijke kans krijgen om een huurwoning te bezichtigen. Daarom blijven we inzetten op **praktijktesten** die het mogelijk maken om de discriminerende verhuurder individueel te sensibiliseren en bij herhaaldelijke overtredingen te bestraffen. Daarnaast maken we werk van een instrument dat de huurder beoordeelt op basis van objectieve parameters.
98. Om bestaande woningen beter te benutten en de leefbaarheid van een buurt te vergroten mag **Airbnb** niet langer leiden tot een permanente onttrekking van de woonhuurmarkt. Platforms gaan voortaan openheid geven over de verhuur

die via hen plaatsvindt, zodat **handhaving** sneller kan worden toegepast. We ontwikkelen een strikter reguleringskader dat ervoor zorgt dat Airbnb en andere **kortetermijn- verhuurplatforms** alleen binnen vastgestelde limieten en voorwaarden kunnen opereren.

99. We versterken de werking van de de **huurdersbondwerking** in Antwerpen.
100. We creëren een stedelijk kader voor de erkenning en regulering van commerciële **co-living**, zodat de stad de strijd kan aangaan tegen de uitwassen van een ongecontroleerde groei van dit fenomeen.

Thuis in een warme buurt

101. We willen in bestaande buurten en in nieuwe woonprojecten de garantie op **voldoende ontmoetingskansen** voor de bewoners.
102. Elke Antwerpenaar hoort zich thuis te voelen in zijn eigen wijk. Daarom investeren we verder in buurthuizen, ontmoetingsruimte voor jongeren en ouderen, plekken voor sport en cultuur, scholen die voor de buurt open zijn buiten de schooluren.... Per buurt willen we het aanbod inventariseren en een antwoord bieden op de behoeften.
103. Via de nieuwe bouwcode en de nieuwe stedelijke ontwikkelingskosten zorgen we ervoor dat **publieke voorzieningen** zoals scholen, kinderopvang, zorginstellingen en vrijetijdruimtes stevig **verankerd** zijn in elke buurt. We investeren ook in nieuw buurtgroen, zodat elke Antwerpenaar van kwalitatieve groene openbare ruimte kan genieten.
104. We willen **bestaande en nieuwe parken** zo aantrekkelijk mogelijk maken voor een breed publiek, met voldoende sport- en speelmogelijkheden, publieke barbecues, toiletten en waar mogelijk een horecazaak.
105. Bij grote projecten met een sociale mix stellen we een team van sociaal-cultureel werkers samen om de **buurtopbouw** op te starten en vormingen aan te bieden passend bij de woonnoden of wijk.

GROEIENDE STAD... WERK EN ECONOMIE

... als meest innovatieve en ondernemende stad van Vlaanderen

106. We dragen zorg voor een **ondernemingsvriendelijke overheid**, over alle stadsdiensten heen. Het digitaal portaal voor ondernemers en investeerders moet klantvriendelijker worden uitgebouwd. We werken samen met bovenlokale overheden aan administratieve vereenvoudiging en mogelijk zelf aan de afschaffing van aftandse regels. We geven een stimulus aan innovatieve groei-bedrijven die kunnen internationaliseren.
107. We maken onze **haven future proof** als strategisch transport-, energie- en industriecentrum in Europa. Met de grootste geïntegreerde petrochemische cluster in Europa willen we voorop lopen in het klimaatvraagstuk en willen we onderscheidend zijn in een duurzame klimaataanpak. Digitalisering, data en delen van gegevens zijn kritische succesfactoren.

108. We zetten Antwerpen echt op de kaart als innovatiecluster en praktijklaboratorium voor duurzame chemie. We activeren hiermee de duurzame transitie van Europa's grootste chemische cluster en richten hiervoor een partnerschap op met kennisinstellingen, sectororganisaties en hun bedrijven, het havenbedrijf - onder regie van de stad. De onderzoekshub BlueApp en de incubator BlueChem zijn de uitgelezen instrumenten om nieuwe bedrijvigheid te ontwikkelen rond de valorisatie van afval- en nevenstromen, het gebruik van chemische componenten uit hernieuwbare chemicaliën en de productie van duurzame goederen. We zorgen dat BlueChem verder kan uitbreiden op Blue Gate Antwerp of Next Gen District.
109. Op het grensgebied tussen stad en haven wordt de zone '**Innovatieve stadshaven**' herontwikkeld voor de nieuwe economie. In synergie met POAB, universitaire onderzoeksgroepen, kennisinstellingen, opleidingsinstellingen en het bedrijfsleven bouwen we daar een innovatiecampus met ruimte voor maritiem-industriële opleidingen, harde en zachte R&D, testzones en maakindustrievoorzieningen. Op de kop van Cadix realiseren we de voorziene Cadixoren als toekomstige locatie voor de technologiehub The Beacon.
110. In uitvoering van het klimaatplan 2030 willen we de **energietransitie** in de dienstensector en de niet-ETS-industrie versnellen. Naar analogie met het premiestelsel handelspanden kan de stad met een premiestelsel bedrijfspanden die energietransitie mee faciliteren. We streven naar klimaatneutrale bedrijfsterreinen en stimuleren warmte-uitwisseling tussen bedrijven.
111. De zorg van de toekomst staat voor immense uitdagingen die we ook op stedelijk niveau kunnen aanpakken. In samenwerking met de ziekenhuizen, Universiteit Antwerpen en de Eerstelijnszone Antwerpen bouwen we de gezondheidscluster **Antwerp Health Harbour** verder uit.
112. We actualiseren de nota **ruimtelijke economie** en toetsen die verder aan de marktdynamiek. Concepten zoals woon-werklocaties, productieve zone of innovatiecampus worden steviger verankerd in het stedelijk omgevingsbeleid.
113. We willen een **masterplan** voor optimalisering van bestaande **industrieterreinen** met betere inrichting en bereikbaarheid, rationeler beheer van ruimte en versnelde energietransitie. We voeren een actief promotiebeleid om bij uitstek bedrijven uit de onderhouds-industrie en de nieuwe maakindustrie te verankeren in de stad.
114. Het eco-effectief bedrijventerrein **Blue Gate Antwerp** moet zijn ambitie waarmaken. De private vermarktingspartner moet nu echt het verschil maken in het aantrekken van R&D en circulaire bedrijvigheid.
115. In het havengebied ontwikkelen we **NxT-Gen**, de voormalige Opelsite, als circulair bedrijventerrein, waarbij het sluiten van kringlopen (afval, energie, ...) centraal staat.
116. Met de nood aan hoog opgeleide technische profielen voor de industrie 4.0 en de circulaire economie, richten we een **technische universiteit** op naar het voorbeeld van TUDelft en TUEindhoven. Samen met onderwijspartners, ondernemingen en maatschappelijke actoren ontwikkelen we zo technologiegebaseerde innovaties voor het verduurzamen van onze industrie en leiden we mensen op tot hoogwaardige technische profielen.

117. We willen **sterke handels- en horecakernen**, zowel in de kernstad als in de districten. Naast investeringen in het openbaar domein en in mobiliteit willen we gerichte stimuli aanbieden voor renovatie van handelspanden, voor versterking van de commerciële mix. We promoten Antwerpen als shoppingstad en het buurtwinkelen. Buurtbewoners worden betrokken bij lokale projecten voor de heropleving van handelsstraten.
118. We valoriseren het experiment van **Smart Retail Area** en willen handelaars en horeca-ondernemers stimuleren om slimme technologie te integreren in de handelszaak om snel en adequaat tegemoet te komen aan veranderende verwachtingen van consumenten.
119. We voorzien **werkplekken voor startende ondernemers** en nieuwe zelfstandigen. Leegstaande gebouwen, handelspanden en bedrijventerreinen willen we inrichten als **proeftuinen voor jonge ondernemers** of als toegankelijke en betaalbare administratieve ruimte. De leegstaande ruimten, de **centers**, onder de spoorwegberm in Borgerhout zijn ideale plekken voor startende ondernemers, freelancers en niet-hinderlijke maakbedrijven. Horeca kan hier ondersteunend zijn aan die hoofdfunctie.
120. We investeren in een verduurzaming van het concept van **The Box**, een kant-en-klare pop-up waar nieuwe retailondernemers kunnen testen of een eigen handelszaak haalbaar is.
121. We willen één centrale, laagdrempelige **ondernemershub** als stedelijk informatiepunt, ook voor specifieke doelgroepen zoals vrouwen, nieuwkomers, ouderen, jongeren, werklozen, mensen met arbeidsbeperking, freelancers ... Brugfiguren uit de verschillende gemeenschappen kunnen daarbij een rol spelen.
122. Samen met de provincie Antwerpen zetten we **International House Antwerp** op de rails, een one-stop-shop en stedelijk kenniscentrum waar internationale expats, bedrijven én internationale studenten terecht kunnen voor informatie en ondersteuning over wonen, werken en ondernemen in Antwerpen.
123. We willen **lokale producten en korte keten-aankopen** stimuleren bij horeca, kleinhandel en grootkeukens.

... met een grootstedelijk banenplan voor elke Antwerpenaar

124. Een **grootstedelijk arbeidsmarktbeleid** wordt in de grootstad gevoerd. De **stad** krijgt de **regie** over het arbeidsmarktbeleid inzake begeleiding en bemiddeling van werkzoekenden, leefloongerechtigden en niet-beroepsactieven. We willen dat samen realiseren met VDAB en Atlas, maar ook met de sociale partners. Werkgevers en vakbonden moeten opnieuw een rol krijgen in het stedelijk arbeidsmarktbeleid.
125. Europese, Vlaamse en stedelijke middelen worden samen ingezet om de toeleiding naar werk door OCMW, VDAB en sociale partners te versterken zodat

elke Antwerpenaar na een werkervaring, opleiding of stage succesvol kan doorstromen naar een job in de publieke of private sector.

126. We willen een **grootstedelijk banenplan met de sociale partners** sluiten. Alle beschikbare arbeidskrachten moeten we activeren. We werken één plan uit om langdurig werkzoekenden, leefloongerechtigden, nieuwkomers en de grote groep niet-beroepsactieven maximaal toe te leiden naar werk. Één aanpak, één begeleiding, één aanspreekpunt om draaideuractivering te vermijden. De stedelijke dienst werk en activering, de sociale centra van het OCMW, VDAB en Atlas zullen dit samen doen of niet doen.
127. Eén plan vraagt **één registratieplatform** om **maximale gegevensdeling** mogelijk te maken. We willen dat alle activeringspartners per klant in één dossier registreren om de loopbaanopvolging efficiënter en effectiever te maken en dagelijks te kunnen monitoren.
128. We gaan op zoek naar Antwerpenaars met een **grote afstand tot de arbeidsmarkt en werk-arme gezinnen**. Samen met partnerorganisaties zetten we in op vindplaatsgericht werken en laagdrempelige aanklappende activeringstrajecten voor kwetsbare doelgroepen en niet-beroepsactieven. We gaan naar hen toe in plaats van hen op te roepen aan het loket.
129. We proberen zo veel mogelijk mensen gericht 'klaar te stomen' voor de vacatures op de Antwerpse arbeidsmarkt. Generiek waar mogelijk, specifiek op maat van sectoren waar nodig. Een **snelle screening en indicering** van de werkzoekende door VDAB en OCMW is daarbij noodzakelijk. We garanderen een **coach** die hen niet enkel begeleidt naar een baan, maar ook **op de werkvloer** zorgt voor job- en taalcoaching.
130. Om de meest kwetsbare burgers hun recht op sociale activering en werk te garanderen, voorzien we **tijdelijke werkervaringsplaatsen** in het kader van Artikel 60.
131. Voor de werkzoekenden en leefloongerechtigden die (nog) niet klaar zijn voor betaalde tewerkstelling of deelname aan werkervaringstrajecten, voorzien we **activerende (werk) en participerende (welzijn/zorg) werkvloeren**. Activering op maat is noodzakelijk om iedereen aan het werk te krijgen.
132. We willen samen met bedrijven antwoorden zoeken voor de krapte op de arbeidsmarkt en de druk op loopbanen. We zetten in op **loopbaandiversifiëring, werkdrukverlichting en welzijn op de werkvloer**. We moeten er allen samen met dat beleid voor zorgen dat oudere werknemers gedurende hun hele loopbaan blijven leren en dat hun job werkbaar blijft. Tegelijk stimuleren we werkgevers om loopbanen anders in te vullen zodat de ervaring van oudere werknemers niet verloren gaat en ze actief op de arbeidsmarkt kunnen blijven.
133. De voorbereiding op een job **start op de school**. De kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt moet kleiner. Scholen en onderwijsinstellingen zijn belangrijke partners op de arbeidsmarkt en moeten we nog meer betrekken. Maar scholen zijn ook unieke vindplaatsen om ouders, broers en zussen die nog niet aan het werk zijn, bij de hand te nemen en toe te leiden naar werk. Ook deze samenwerking tussen onderwijs en werk moeten we versterken.
134. We verwijderen **drempels naar werk**. We denken aan mobiliteitsoplossingen en flexibele kinderopvang opdat gebrek aan vervoer of

opvang van kinderen geen beletsel zijn om een opleidingstraject naar werk te volgen of stage te lopen.

135. **Taal** blijft een grote **drempel** voor heel wat werkzoekenden in onze stad om aan het werk te gaan. **Taalcoaching en -opleiding** op de werkvloer moeten anderstalige nieuwkomers en kwetsbare werkzoekenden helpen om sneller aan het werk te gaan.
136. Nieuwkomers moeten vlotter aan het werk op hun werkelijke (opleidings)niveau. Te veel hoogopgeleide nieuwkomers worden naar jobs geleid die niet overeenkomen met hun diploma. **Waardig werk betekent ook gepast werk**. Stad, VDAB en Atlas werken een gezamenlijke aanpak uit. We investeren met De Lijn en NMBS in een stedelijk opleidingscentrum voor personeel openbaar vervoer. Na een spoedcursus kunnen zij meteen aan de slag in knelpuntvacatures zoals chauffeurs en technische jobs.
137. Via **mentorprogramma's** willen we **jongeren en kwetsbare Antwerpenaars die werkloos zijn, koppelen aan oudere werknemers**. Die ouderen hebben ervaring in de sector en begeleiden hen intensief en op maat in hun zoektocht naar werk. Dat willen we aanvullend doen op het aanbod van en in samenwerking met de sociale, publieke en privésector.
138. Discriminatie op de arbeidsmarkt blijft aanwezig en lost zich niet automatisch op. Zie onze voorstellen ter **bestrijding van discriminatie** ('t stad zorgt '- ongelijkheid verminderen').

... met zeker werk en een eerlijk loon

139. Wij willen dat de stad Antwerpen als werkgever zo veel mogelijk **goede vaste banen** aanbiedt en het **aantal tijdelijke banen terugdringt**. Tijdelijk werk is er voor het opvangen van 'piek en ziek' en voor gespecialiseerde werkzaamheden.
140. We willen samen met de Vlaamse en federale inspectiediensten een Antwerpse aanpak ontwikkelen om **misstanden met flexibele arbeidscontracten** structureel aan te pakken.
141. Sociale **dumping** moeten we eindelijk **aanpakken**. Elke onderaannemer moet een verklaring ondertekenen waarin hij verklaart onze sociale wetgeving te respecteren. Via gerichte controles wordt toegezien op de naleving ervan. Als de onderaannemer in gebreke wordt gesteld, volgen er sancties en wordt zijn contract ontbonden.
142. De **stad** zal bij haar **eigen werven** toezien op de **beperking van het aantal onderaannemers**. De stad heeft een voorbeeldrol. Op haar eigen werven beperkt ze het aantal onderaannemingen en ziet ze toe op een correcte naleving van de sociale wetgeving. Deze wordt ook mee opgenomen in haar aanbestedingscriteria.
143. Over de bescherming van de havenarbeid kunnen we kort zijn: **'Handen af van de wet Major'**.

... voor iedereen, ook voor de zwaksten in de sociale economie

- 144. Stad Antwerpen is al jaren een voortrekker in het ondersteunen en stimuleren van sociale economiebedrijven. Samen met individuele en collectieve maatwerkbedrijven creëren we **jobs op maat** van werkzoekenden met een **arbeidsbeperking**. We gaan samen met de private sector op zoek naar samenwerkingsverbanden om kwetsbare werkzoekenden en leefloongerechtigden te laten doorstromen naar reguliere jobs.
- 145. De stad heeft een belangrijke **regierol werk en sociale economie**, als beleidsmaker maar ook als werkgever. We creëren bijkomende maatwerkjobs in de publieke sector om maatschappelijke noden op te vangen en hebben een unieke win-win: jobs en nieuwe dienstverlening.
- 146. Tewerkstellingskansen op maat van kwetsbare werkzoekenden creëren we ook binnen opdrachten van de stad. We blijven sociale economie ondersteunen door het opnemen van **sociale criteria** in **aanbestedingen**.

'T STAD GROEIT... (ONDERWIJS)

Inclusief onderwijs op maat van een divers Antwerpen

- 147. In een superdiverse stad als Antwerpen is **diversiteit** een **basisprincipe** van het onderwijsbeleid en is een divers **lerarenkorps** een normale zaak. We streven naar een lerarenkorps dat de diversiteit – in de breedste zin - van de stad weerspiegelt.
- 148. Evidence-informed werken is de basis het ondersteuningsbeleid in het onderwijs. We ondersteunen de samenwerking tussen Antwerpse scholen en onderzoeks- en expertisecentra van het hoger onderwijs in Antwerpen om het lerarenkorps te versterken.
- 149. We zetten volop in op **leerwinst** in combinatie met **welbevinden**. We organiseren innovatieve proeftuinen om dit te realiseren. Naast In de grootstedelijke context is het van groot belang leerwinst te meten, de resultaten te interpreteren en ingrepen op maat van de leerling te nemen aan de hand van die interpretatie. De Vlaamse initiatieven rond kwaliteitsmetingen ondersteunt de stad actief haar scholen bij het vinden van meetinstrumenten, leren omgaan met meetresultaten en opvolging. (welbevinden maakt hier integraal deel van uit)
- 150. We geven extra aandacht aan het versterken van de **geestelijke gezondheid** en veerkracht van leerlingen en studenten. De schoolteams detecteren als eerste het sociaal emotionele welbevinden van hun leerlingen. We zorgen dat scholen en welzijnspartners beter kunnen samenwerken om kinderen en jongeren sneller en beter te kunnen begeleiden en/of doorverwijzen.
- 151. We werken naar, analogie van Elant (Expertisenetwerk Leren Antwerpen) één kenniscentrum uit waarbij we alle Antwerpse partners op regelmatige basis bijeen brengen.
- 152. We werken samen met scholen verdere begeleiding en ondersteuning uit rond alle **onderwijsdata**. We zorgen samen met Vlaanderen voor de snelle en

leesbare ontsluiting van alle relevante onderwijsdata en ondersteunen scholen en onderwijspartners in het gebruik van de data.

153. We zetten in op een taalbeleid zowel op schoolniveau als in elke klas het verwerven van het **Nederlands centraal** staat en waar de **thuis taal** een **rol** kan spelen.
154. We ondersteunen schooldirecties en leerkrachten in het **detecteren** en doorverwijzen van gezinnen in **kansarmoede** door de sociale kaarten te ontsluiten op wijk- en regioniveau en vaste contactpersonen te voorzien zodat scholen actief en gericht aan de slag kunnen.
155. Scholen met een hoge Onderwijs Kansarmoede Indicator (OKI) worden extra ondersteund met een **brugfiguur welzijn**.
156. We optimaliseren de procedure voor het betalen van schoolfacturen door het **OCMW**. Het OCMW werkt pro-actiever samen met de scholen en neemt zelf initiatief bij **onbetaalde facturen** naar de scholen. Zo kunnen de schoolfacturen vlot worden opgevolgd en vermijden we administratie, openstaande facturen en aanmaningen.
157. Bij elk nieuw bouwdoos wordt bekeken hoe de campus zo **inclusief** mogelijk kan gemaakt worden **qua onderwijsvormen en -finaliteit**.
158. Met een gericht beleid naar **nieuwkomers** en een net-overschrijdende samenwerking tussen scholen faciliteren en versterken we de opvang van nieuwkomers op school.
159. De toeleiding van **leerling-nieuwkomers** wordt gestroomlijnd. VZW Atlas neemt, i.s.m. onderwijs-experten, de coördinatie op en zorgt voor een zorgvuldige screening zodat leerling-nieuwkomers gericht kunnen doorverwezen worden naar basisscholen en secundaire scholen in functie van hun schoolervaring, interesses en competenties.
160. Het OKAN-onderwijs, Atlas en de stad hebben een kwaliteitsvol en realistisch op- en afschakelplan om een antwoord te bieden op de sterk fluctuerende instroom van nieuwkomers.
161. We geven nieuwkomers en OKAN leerlingen taalondersteuning gedurende de hele schoolcarrière, naargelang de noden van de leerling. De stad ondersteunt de best-practices in dit verband.
162. We breiden het KAAP-project uit naar alle scholen die dat wensen met oog op het versterken van de Nederlandse taal bij ouders en realiseren zo een hogere participatiegraad van ouders en meer leerwinst bij de betrokken leerlingen
163. We gaan steeds de **interculturele dialoog** aan en zetten een pilootproject op binnen het Stedelijk Onderwijs om de schotten tussen de levensbeschouwelijke vakken voor kinderen in de lagere school weg te werken.
164. Samen met welzijnspartners zetten we begeleidingstrajecten op voor jongeren en schoolteams rond **traumasensitief** werken.
165. We evalueren het project **Smakelijke Scholen** en sturen bij waar nodig. We breiden het uit naar alle scholen die dit wensen.
166. Ouders zijn cruciale partners in het onderwijs. We versterken scholen die inzetten op het partnerschap tussen ouders en school.

- 167. We zetten actief in op het bestrijden van **menstruatiearmoede** en bieden in elke school gratis menstruatieproducten aan.
- 168. We willen dat leerlingen in het lager onderwijs hun **huiswerk op school** kunnen maken. Niet elk kind heeft een thuissituatie waar voldoende en juiste omkadering en ondersteuning aanwezig is om huiswerk te maken. We stappen af van deze grote ongelijkheidsmachine. Scholen in Antwerpen krijgen bijkomende middelen om kinderen met extra noden te ondersteunen buiten de schooluren, maar binnen de schoolmuren.

Arbeidsmarktgericht onderwijs

- 169. We hebben als stad alle technische profielen nodig dus zetten hier onze focus op in elke beleidsbeslissing die genomen wordt.
- 170. We zorgen dat jongeren én ouders bewust en gericht kiezen kunnen voor **arbeidsgericht onderwijs**. We maken werk van een **loopbaanpact** vanaf het basisonderwijs i.s.m. sectoren, sociale partners en werkgevers en onderwijsinstellingen.
- 171. We dringen de **ongekwalificeerde uitstroom** terug en bevorderen de cultuur van veerkracht door intensieve samenwerking binnen het brede onderwijsnetwerk in de stad. Dit blijft een absolute net-overschrijdende prioriteit van het algemene onderwijsbeleid van onze stad. We evalueren en sturen bij waar nodig. We erkennen daarbij dat de Vlaamse organisatie van het onderwijs onvoldoende antwoorden biedt voor de grootstedelijke context en dat de stad dus bijkomende wetenschappelijk onderbouwde onderwijsondersteuning moet voorzien.
- 172. Het terugdringen van de ongekwalificeerde uitstroom vraagt een **geïntegreerde aanpak** in alle onderwijsniveaus. Van kleuteronderwijs tot en met de overgang tot de arbeidsmarkt of het hoger onderwijs. We werken aan vlottere overgangen tussen de verschillende onderwijsniveaus in samenwerking met onderwijsprofessionals. We ondersteunen het initiatief STUDIE CHAT van de AUHA om de overgang naar het hoger onderwijs te faciliteren.
- 173. We onderzoeken de mogelijkheden om voor arbeidsmarktgerichte opleidingen samenwerkingsverbanden op te zetten om zo de optimale technische infrastructuur en betaalbaar gereedschappen en materialen te kunnen voorzien voor scholen en leerlingen.
- 174. We ontwikkelen een instrument voor **vroegdetectie voor schooluitval** en een sterk netoverschrijdend spijbelbeleid met trajecten op maat.
- 175. Kinderen en ouders worden begeleid om een geïnformeerde studiekeuze te maken in het secundair onderwijs. De stad zet in op de ondersteuning van onderwijspartners om kinderen maximaal vanuit hun talenten en interesses een weloverwogen studiekeuze te laten maken.
- 176. We organiseren in samenwerking met externe partners en onderwijsverstrekkers tijdelijke trajecten voor jongeren die dreigen uit te vallen en stemmen deze af met de bestaande NAFT-trajecten.

177. We versterken wijkgerichte lokale partnerschappen om kinderen en jongeren tijdens hun schoolloopbaan te ondersteunen en hun de juiste weg te helpen vinden in het onderwijsaanbod.
178. We spelen snel in op veranderingen in de technologische, economische en maatschappelijke context van de onderwijs- en arbeidsmarkt door innovatieve leertrajecten sector overschrijdend op te zetten.
179. Door te focussen op leerwinst en leertrajecten op maat, willen we zitten blijven zo veel mogelijk voorkomen. Door te focussen op het **bestrijden van het zittenblijven** stimuleren we het ontwikkelen van betere onderwijsstrategieën door de scholen zelf. De stad verzamelt actief goede voorbeelden en ondersteunt het delen van knowhow. (Samen Tot Aan De Meet)
180. We blijven investeren in een **sterk onderwijsaanbod in de B-stroom**. De stad ondersteunt de zorgwerking van de B-stroom zodat alle leerlingen die in 1B terecht komen het ideale leerpad kan geboden worden.
181. We voorzien in inspirerende studieplekken voor leerlingen in de stad in navolging van de initiatieven in het hoger onderwijs.
182. We faciliteren samen met onderwijsverstrekkers en externe partners geschikte tijdelijke trajecten voor jongeren die dreigen uit te vallen of herhaaldelijk grensoverschrijdend gedrag stellen, ook voor het basisonderwijs.
183. We organiseren i.s.m. bedrijfssectoren een **campagne** om de **gelijkwaardigheid** en het potentieel van **arbeidsmarktgerichte opleidingen** te duiden. We ondersteunen scholen om zich krachtig te profileren.
184. De stad blijft inzetten op de samenwerking tussen werkgevers en scholen zodat jongeren op de werkvloer zelf (werkplekleren) een job kunnen leren.
185. De stad organiseert samenwerkingsverbanden tussen scholen, bedrijven en de haven voor **basisgereedschap**. In dit kader onderzoekt de stad of het zinvol is om een initiatief te nemen om te komen tot het oprichten van een **publiek-private gereedschapsnatie** met up-to-date basisgereedschap voor alle leerlingen.
186. We blijven inzetten op **Duaal Leren** en zorgen dat jongeren die het moeilijk hebben in hun schoolloopbaan kunnen instappen. Voor jongeren die (nog) niet kunnen starten voorzien we een gerichte aanloopfase in samenwerking met externe partners. We vragen Vlaanderen om voldoende middelen te voorzien om passende trajecten in de aanloopfase aan te bieden en zo ongekwalificeerde uitstroom te vermijden.
187. We organiseren de samenwerking tussen de secundaire scholen en de Centra voor Volwassenen Onderwijs (CVO) in het kader van een leven lang (bij)leren, zodat jongeren reeds modules kunnen volgen bij het CVO als uitbreiding van hun studieprogramma. We versterken de CLB's zodat minderjarige jongeren in het CVO hun recht behouden op begeleiding.
188. De kostprijs van (arbeidsmarktgerichte) leerplichtopleidingen mag geen oorzaak zijn dat jongeren bepaalde studies niet kunnen aanvatten. We maken afspraken over de **maximale kostprijzen** voor **(arbeidsmarktgerichte) leerplichtopleidingen** met de verschillende netten binnen de stad.

Voor elke klas een leerkracht

189. We onderzoeken verschillende **extralegale maatregelen** om les te geven in een grootstad aantrekkelijker te maken, zowel voor individuele leerkrachten als voor schoolteams. We maken prioritair werk van woon-werkverplaatsing door vb. een **parkeerkaart** te voorzien. We dringen aan bij de Vlaamse overheid om de complexiteit van lesgeven in Antwerpen te honoreren.
190. Voor **zij- instromers** wordt het starttraject verbeterd en gestroomlijnd in overleg met de de lerarenopleidingen in Antwerpen. Financiering wordt beter op elkaar afgestemd Dit traject wordt verder versterkt vanuit de stad zodat schoolteams ondersteuning krijgen tot op de klasvloer.
191. We voorzien maatregelen die het mogelijk moeten maken voor leerkrachten om zich weer meer te focussen op hun kernopdracht: lesgeven. Ze voert daar actief onderzoek naar.
192. In Stedelijke zwembaden waar scholen zwemles plannen, voorzien we zwemleerkrachten of goed opgeleide redders. We ondersteunen zo schoolteams bij het uitvoeren en uitwerken van hun zwembeleid en verhogen de kwaliteit van de zwemlessen. Er zijn dan minder leerkrachten uit het team nodig om het zwemmen te begeleiden
193. We zetten in op een **A-kaart voor elke leerling**. School per school komt aan bod en wordt door de stad ondersteund. De A-kaart heeft tal van voordelen, zoals bijvoorbeeld de automatische koppeling aan de verhoogde tegemoetkoming. Scholen en gezinnen krijgen zo makkelijker toegang tot voordeeltarieven en subsidies waar ze recht op hebben. Deze maatregel leidt rechtstreeks naar administratieve vereenvoudiging
194. We sturen aan op een **verbod op het gebruik van de smartphone in het basisonderwijs**. In het volledige onderwijs sturen we aan op een beleid rond **schermtijd**. Schermen nemen een steeds groter deel van de onderwijstijd in beslag. Schermtijd moet efficiënt zijn en rechtstreeks leerwinst opleveren
195. We brengen in de loop van het schooljaar 2024-25 een aantal experts en stakeholders samen om een uniform beleid inzake het (verminderen van het) gebruik van smartphones in het stedelijk onderwijs uit te werken vanaf het schooljaar 2025-26. Ook andere netten worden hierbij betrokken.
196. In het kader van het **actief pluralisme** wordt het **dragen van levensbeschouwelijke symbolen** door personeelsleden in het **stedelijk secundair onderwijs (AGSO)** mogelijk, zonder dat deze de vlotte werking van de school mogen beperken.

Stedelijke aanpak kinderen en jongeren

197. We stimuleren dat voor alle kinderverzorgsters en -begeleiders in de **kinderopvang** opleidingen worden voorzien om de **(Nederlandstalige) taalvaardigheid**, brede cognitieve, motorische en de socio-emotionele ontwikkeling van de kinderen te stimuleren. Een versterking van

taalontwikkelingsprojecten (voorlezen aan baby's en peuters) kan hierin een plaats krijgen.

198. Kwaliteitsvolle en betaalbare voorschoolse-, naschoolse- en middagopvang moet bijdragen aan de ontwikkeling van creatieve, sportieve, samenlevingsgerichte vaardigheden. DKO wordt hierbij systematisch ingeschakeld en ook andere organisaties worden actief opgespoord. We versterken hierdoor het Deeltijds Kunstonderwijs en maken het toegankelijker voor elke Antwerpenaar.
199. We breiden het aantal kindplaatsen uit in de **stedelijke kinderopvang**. De **kindnorm gaat omlaag** en we voorzien in sterke en veerkrachtige kindbegeleiders.
200. We pleiten bij Vlaanderen om de bovenlokale **data** te ontsluiten om lokale beleidsmakers in staat te stellen om de effectiviteit van hun maatregelen te meten en te evalueren. Dit maakt continue verbetering mogelijk, omdat beleid kan worden aangepast en geoptimaliseerd op basis van realtime gegevens en feedback, wat leidt tot een meer responsief en effectief beleid.
201. Binnen de stadsadministratie zetten we een horizontale beleidslijn 'kinderen en jongeren' op om de dienstverlening en aanpak te versterken. Zo bundelen we expertise, processen en middelen vanuit verschillende beleidsdomeinen. Kinderen en jongeren zijn onze toekomst en verdienen een proactief, holistisch en daadkrachtig aanbod.
202. Alle Antwerpse scholen kunnen rekenen op de ondersteuning van de Stad Antwerpen bij het ontwikkelen van het beleidsvoerend vermogen van hun directies en beleidsmedewerkers.
203. We zetten actief in op het **bestrijden van menstruatiearmoede** en bieden in elke school gratis menstruatieproducten aan.
204. Scholen zijn plaatsen waar iedereen zich welkom moet voelen. Leerkrachten mogen in alle **vrijheid** kiezen of ze al dan niet **religieuze of levensbeschouwelijke tekenen** dragen binnen het **stedelijk onderwijs**. Leerlingen die er zelf bewust en vrij voor kunnen kiezen, kunnen dat ook. Die vrijheid blijft onderworpen aan de voorwaarden van zichtbaar blijven van het gezicht, deelname aan georganiseerde sportieve of culturele lessen en activiteiten en respect voor de regels van veiligheid.

Een plaats voor elk kind: Infrastructuur en capaciteit

205. We willen van Vlaanderen als **stad regie en financiering** krijgen in het voorzien van **onderwijspatrimonium**.
206. We ijveren bij Vlaanderen om de financieringsregeling voor schoolgebouwen te herbekijken in functie van de grootstedelijke problematiek. De stad kent nu eenmaal beter de grootstedelijke problemen en mogelijkheden dan de centrale Vlaamse administratie.
207. Bij uitbreiding van het stedelijke aanbod **kinderopvang** bekijken we of deze nieuwe initiatieven kunnen **ingebod** worden binnen het **patrimonium** van het

- Stedelijk Onderwijs Antwerpen (AGSO).** Zo zorgen we voor een maximale aansluiting van kinderopvang naar onderwijs.
208. We investeren in de **uitbreiding van stedelijke crèches** in Antwerpen.
209. We ijveren ervoor dat de stad de regierol op zich kan nemen om scholen te bouwen en te verbouwen in samenspraak met de onderwijsverstrekkers in de stad. De stad bouwt zelf voor alle netten scholen en stelt die via erfpacht ter beschikking aan alle onderwijsnetten.
210. Om de **financiering van scholen** mogelijk te maken voor alle onderwijsverstrekkers stellen we voor dat de stad het ‘eigen aandeel’ van de school in het bouwen en verbouwen voor zijn rekening neemt en de onderwijsverstrekkers deze (gedeeltelijk) terugbetaalt via een jaarlijkse (nog te negotiëren lage) ‘beschikbaarheidsvergoeding’ vanuit de jaarlijkse werkingsmiddelen van de betrokken school.
211. Antwerpen vervult zijn functie als centrumstad en vraagt Vlaanderen **extra middelen** om te voorzien in **voldoende capaciteit** in het **buitengewoon en secundair onderwijs**.
212. Om snel te kunnen schakelen en de nodige nieuwe capaciteit te voorzien richten we een **reconversiefonds** op waarbij leegstaande kantoorgebouwen worden klaargemaakt voor onderwijsdoelstellingen. Een noodzakelijk voorwaarde is aangepaste decretale regelgeving.
213. We versterken de lokale taskforce capaciteit met mensen en middelen om het onderwijsaanbod en het tekort aan plaatsen in het secundair onderwijs vlot in kaart te brengen en een proactieve aanpak, in samenwerking met de onderwijsverantwoordelijken, te realiseren.
214. De stad stelt haar **patrimonium maximaal ter beschikking**. De beleidsdomeinen waaronder onderwijs, cultuur, sport en jeugd, zetten een werking op om **gedeeld ruimtegebruik** te faciliteren. Scholen op het grondgebied van de stad werken hieraan mee.
215. Elke **school** vervult een rol als **brugfunctie in de wijk**. Het is een plaats van ontmoeting en cocreatie. Zo versterken we de vertrouwensband met de ouders en de wijk. **Scholen** dienen ook **na de uren open** te staan voor de buurt.

Veiligheid

216. Waar mogelijk voeren we **schoolstraten** in. Die worden zo kindvriendelijk mogelijk heraangelegd.
217. Samen met de scholen en de CLB's versterken we de begeleiding door samenwerking met **buddy's en coaches**. We voorzien een platform om alle verschillende organisaties te bundelen.
218. Definitieve uitsluitingen zijn invasief zowel voor de leerling als voor de scholen, we streven naar een **minimaal aantal definitieve uitsluitingen** in al onze Antwerpse scholen.

219. Als antwoord op de **verhoogde orde- en tuchtproblemen** in het basis- en secundair onderwijs breiden we de **ondersteuning** uit voor deze scholen en leerlingen. We volgen de resultaten nauwgezet op. Scholen met een uitgesproken orde- en tuchtproblematiek krijgen hierin voorrang.
220. We versterken met partners **uitvalpreventie** die leerlingen, leerkrachten en schoolteams ondersteunen; beleidsmatig en op de klasvloer. We versterken projecten die de samenwerking tussen welzijn en onderwijs bevorderen. Beleidsmatig kiezen we voor een inclusieve aanpak waarbij het kind centraal staat.
221. We zetten wijkgerichte begeleidingsteams op, zodat elke leerling in elke school de garantie heeft op begeleiding en ondersteuning. De CLB's zijn prioritaire partners en krijgen ondersteuning om dit te realiseren.

Stedelijk Onderwijs

222. De stad blijft via het **Stedelijk Onderwijs** zelf inrichtende macht.
223. In het kader van het **actief pluralisme** wordt het dragen van levensbeschouwelijke symbolen door jongeren in het secundair onderwijs en het voltallige personeel in het stedelijk secundair onderwijs (AGSO) mogelijk, zonder dat deze de vlotte werking van de school mogen beperken.
224. Het stedelijk onderwijs blijft een voortrekker in het bieden van kwaliteitsvol onderwijs met onder andere aandacht voor leerwinst, welbevinden, moderne (digitale) onderwijsvormen en het vormen van leerlingen tot wereldburgers.
225. Als voortrekker van **Duaal leren** blijft het stedelijk onderwijs inzetten op de 2 eigen centra (CDO) en de samenwerking tussen scholen, lokale bedrijven en technologische innovators om een **brug** te slaan met de snel **evoluerende arbeidsmarkt**. We zorgen voor een structurele samenwerking met VDAB met oog op een warme overdracht.
226. Het stedelijk onderwijs zet als prioritair doel in op het **voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten**.
227. We maken onze **stedelijke scholen** breed toegankelijk door een ruim en kwaliteitsvol aanbod te garanderen waarbij de **doorlopende leerlijn** gewaarborgd wordt. Dit wil zeggen dat een leerling van de crèche tot en met het middelbaar zijn of haar schoolloopbaan kan doorlopen binnen het stedelijk onderwijs. Hierbij hebben we oog voor de capaciteitsdruk op het secundair onderwijs waarbij we de net-overschrijdende samenwerking aanmoedigen om voor elke Antwerpse leerling een juiste plek te voorzien.
228. Het Stedelijk Onderwijs is voortrekker in het kritisch bekijken van de richtingen die het aanbiedt. Het initieert net-overschrijdend overleg en samenwerking tot optimalisatie van het Algemene aanbod in Antwerpen.

Studenten

- 229. In overleg met de studentenclubs blijven we werk maken van een veilige en bruisende studentenstad. Het **studentencharter en de inspiratiegids welkomstrituëlen** vormen de basis als afsprakenkader.
- 230. We versterken de samenwerking tussen het leerplichtonderwijs en het hoger onderwijs. Dit zowel met een focus op de doorstroom naar graduaatsopleidingen als m.b.t. het studiekeuzeproces. Succesvolle pilootprojecten worden verder uitgerold.
- 231. We zijn een ambitieuze onderwijsstad en kiezen dan ook om gemeenschappelijke beleidsdoelen op te stellen tussen leerplicht en hoger onderwijs. Dit kader biedt handvatten om leerlingen en studenten maximaal te faciliteren in hun loopbaan.

'T STAD ZORGT

... voor gelijke kansen voor alle Antwerpenaars

Toegankelijke stad

- 232. We maken Antwerpen nog meer **toegankelijk voor mensen met een beperking** en bewoners, bezoekers en werknemers met een beperkte mobiliteit. Vanuit een integrale aanpak passen we publieke gebouwen, het openbaar domein, onze dienstverlening aan. Met het draaiboek 'publieke ruimte' zorgen we voor kwalitatieve voetpaden en toegankelijke publieke ruimte bij heraanleg van straten en pleinen.
- 233. We willen **inclusieve speel- en sportinfrastructuur** en het **vrijtijdsaanbod** moet zo **inclusief** mogelijk zijn waar mogelijk en op maat waar er specifieke noden zijn.
- 234. Bij nieuwbouwprojecten schenken we extra aandacht aan toegankelijkheid. Zo maken we werk van **levenslang wonen**, ook wanneer mensen minder mobiel worden.
- 235. We willen meer **toegankelijke, veilige en propere openbare toiletten** in heel de stad. Zowel voor bezoekers, toeristen, spelende kinderen als binnen het nachtleven. Voor mannen, vrouwen, LGBTQI en personen met een beperking. We realiseren dit samen met de stedelijke diensten en de horeca- en handelszaken. We maken een toilettenplan op zodat het aanbod op het hele grondgebied overzichtelijk en dekkend is.
- 236.
- 237. We voorzien een breed aanbod voor een **betere mobiliteit** van mensen met een beperking via onder meer het systeem van taxicheques, deelmobiliteit en fietstaxi's.
- 238. De **loketwerking** is **digitaal voor wie het kan, fysiek voor wie het moet**. We verkleinen de kloof tussen overheid en burger door in te zetten om **nabije en toegankelijke dienstverlening**.

Gendergelijkheid en LGBTQI+

239. We maken van **gendergelijkheid een prioriteit** binnen alle beleidsdomeinen van de stad: vrijetijd en sport, tewerkstelling, gemeenschapsvorming, welzijn, inburgering, openbaar domein, ...
240. We willen elke vorm van **seksuele intimidatie en seksisme** in onze stad **bannen**. We hanteren daarbij **nultolerantie** op straat en in de stadsdiensten.
241. We bouwen het **stedelijk Steunpunt Gemma** verder uit als expertisecentrum en aanspreekpunt voor intermediairen. We werken een aanbod uit om met en binnen gezinnen aan de slag te gaan rond gendergelijkheid. We versterken verenigingen en vrijwilligers in het jeugdwerk, cultuur en sport en ook scholen die met jongeren aan de slag gaan rond gendergelijkheid.
242. We versterken en bundelen de expertise rond **vrouwen en meisjes** in de **publieke ruimte** en clusteren deze in een aanspreekpunt voor alle interne diensten. Ongewenst gedrag hoort niet thuis in onze publieke ruimte.
243. De **arbeidsmarktparticipatie van vrouwen** is nog steeds lager dan die van mannen. In het bijzonder voor vrouwen met migratieachtergrond van buiten de EU moeten we een versnelling hoger schakelen. We zorgen voor activeringstrajecten op maat van vrouwen met een migratieachtergrond zodat sociale rechten worden opgebouwd en het risico op armoede en afhankelijkheid vermindert.
244. We werken, samen met partners, een **vormingspakket en coachingstraject** uit om gendergelijkheid en zelfbeschikking bespreekbaar te maken. Scholen (van kleuter- tot secundair onderwijs) en jeugdorganisaties kunnen hier een beroep op doen.
245. Seksuele en genderdiversiteit is geen evidentie in een superdiverse stad. We zijn ons bewust van de diversiteit aan referentiekaders, maar tolereren niet dat jongeren zich onveilig voelen omwille van hun geaardheid of genderexpressie. Via een **meldpunt discriminatie en diversiteit** brengen we alle vormen van discriminatie en intimidatie in kaart en treden er tegen op.
246. We ondersteunen de opstart van een **jongerenhub rond LGBTQI+** waar jongeren terecht kunnen met vragen en voor ondersteuning. Deze jongerenhub zet **Antwerpen** verder op de kaart als **regenboogstad**. We voorzien crisisopvang voor jongeren die niet meer thuis terechtkunnen vanwege hun geaardheid of gender. We onderzoeken de haalbaarheid van een netwerk van mogelijke steun- of opvanggezinnen voor deze jongeren.
247. De **Antwerp Pride** zet elk 2de weekend van augustus Antwerpen internationaal op de kaart als meest tolerante stad. We blijven dit evenement ondersteunen.

Samen leven

248. We blijven **praktijktesten op de huur- en arbeidsmarkt** inzetten als sensibiliserend instrument om discriminatie tegen te gaan. We zorgen voor een individuele opvolging van de scores via dialoog. Voor hardleerse overtreders bekijken we welke juridische stappen en sancties er ondernomen kunnen worden.
249. We evalueren de **actieplannen** opgemaakt na de eerste praktijktesten en bouwen deze verder uit met nieuwe acties: opstart meldpunt discriminatie, overleg met de sectoren, vormingen voor makelaars en voor studenten vastgoed en HR, lerend netwerk met werkgevers, ...

250. Om alle signalen rond discriminatie en intimidatie beter in kaart te krijgen, richten we een **laagdrempelig meldpunt** (fysiek, online of via een app) op voor meldingen rond discriminatie en intimidatie in brede zin: van homofobie, over racisme en ontoegankelijkheid van gebouwen, tot straatintimidatie, ... Het meldpunt werkt nauw samen met de stedelijke ombudsdienst om de krachten te bundelen. We brengen **de overlast en meldingen in kaart**. Op basis van die signalen kunnen we een gericht beleid voeren, naar specifieke doelgroepen, in specifieke wijken, met specifieke tools.
251. We **tolereren geen toxische polarisatie** in onze stad, niet online en niet op het openbaar domein. We maken een actieplan polarisatie en intimidatie op met sensibiliserende en vormende (omstanders)trainingen voor individuen, verenigingen en professionals. We vragen dat de politie snel en streng optreedt bij straatintimidatie.
252. Via de **Allemaal Antwerpenaar** -campagne zetten we verder in op positieve beeldvorming en verbinden we Antwerpenaars.
253. **Godsdienstvrijheid** geldt ook voor **overheidsambtenaren**. Neutraliteit zit in wat je doet, niet in wat je draagt. Vooruit laat **ambtenaren die geen functiekledij dragen** toe om **religieuze en levensbeschouwelijke tekenen op de werkvloer** te dragen. Wanneer wel gekozen wordt voor functiekledij kan er, afhankelijk van de aard van de functie en in overleg met het personeel, rekening gehouden worden met de persoonlijke voorkeuren van de betrokken werknemers. De beste remedie tegen wederzijdse vooroordelen is een correcte dienstverlening, door een ambtenarenkorps dat zichtbaar de diversiteit binnen onze samenleving weerspiegelt.
254. Scholen zijn plaatsen waar iedereen zich welkom moet voelen. Leerkrachten mogen in alle vrijheid kiezen of ze al dan niet **religieuze of levensbeschouwelijke tekenen** dragen **binnen het stedelijk onderwijs**. Leerlingen die er zelf bewust en vrij voor kunnen kiezen, kunnen dat ook. Die vrijheid blijft onderworpen aan de voorwaarden van zichtbaar blijven van het gezicht, deelname aan georganiseerde sportieve of culturele lessen en activiteiten en respect voor de regels van veiligheid.
255. We starten een **interculturele en levensbeschouwelijke dialoog** op met de belangrijkste gemeenschappen in onze stad om de vinger aan de pols te houden rond nieuwe tendensen, noden, ...
256. Wij stimuleren erkende geloofsgemeenschappen actief in de stad om een **erkenning voor hun lokale geloofsgemeenschap** aan te vragen bij de bovenlokale overheden en bieden ze daarbij administratieve ondersteuning. We pleiten bij de erkenningsinstanties voor snelle en transparante erkenningsprocedures van gebedshuizen.

... voor de mentale en fysieke gezondheid van alle Antwerpenaars

Toegankelijke zorg voor iedereen en gezondheidsongelijkheid verminderen

257. Een goede gezondheid start bij **preventie**. We willen Antwerpenaars zelfredzamer maken en gezonder laten leven. Iedere Antwerpenaar moet zich bewust zijn van de grootste gezondheidsrisico's. Preventie rond chronische ziekten, zwangerschapszorg en -begeleiding en toegankelijke mond- en tandzorg (van bij de kleuters) zijn prioritair.
258. We evalueren het project **smakelijke scholen en sturen bij waar nodig**. We breiden uit naar alle scholen die willen en geven zo ieder kind een gezonde maaltijd.
259. We bundelen de krachten in een **sterke eerste lijn**. Zorgverstrekkers, welzijnswerkers en stedelijke diensten werken samen en zorgen dat elke Antwerpenaar de zorg krijgt die nodig is, op het juiste moment, op de juiste plaats en bij de juiste zorgverstrekker. We bouwen bruggen tussen zorg en welzijnsvoorzieningen zodat Antwerpenaars met sociale of financiële problemen niet uit de boot vallen. Uitgestelde zorg moet te allen tijde worden vermeden.
260. We gaan voor **zorgzame buurten** waar jong en oud elkaar kennen en helpen, waar we informele zorg (zelfzorg, mantelzorg, burenhulp en vrijwilligerswerk) en de formele of professionele zorg met elkaar verbinden en versterken. De stad moet ondersteunen en faciliteren.
261. We willen de werking van de **wijkgezondheidscentra** uitbreiden.
262. We maken zorg toegankelijk en vullen de leemten in de gezondheidszorg op via **zorgpunten**. De kruispunten geestelijke gezondheidszorg ondersteunen we verder. In samenwerking met de huisartsenkringen bouwen we verder aan PAS (Praktijken Aan de Stroom), een meld-, in- en uitstroomzorgpunt voor Antwerpenaars op zoek naar een huisarts.
263. We **ondersteunen** bij de organisatie van **huisartsenpraktijken** zodat meer patiënten effectief geholpen kunnen worden en de huisarts zich kan concentreren op zijn/haar kerntaken.
264. We willen naast betaalbare en toegankelijke zorg werk maken van een **inclusieve en cultuursensitieve** zorg. Zowel binnen het Zorgbedrijf Antwerpen als het Ziekenhuis aan de Stroom (ZAS) wordt dit een prioriteit.
265. We zorgen ook voor een **gezonde omgeving** met een goede luchtkwaliteit en een 'beweegvriendelijke' stad met veilige fietsinfrastructuur en degelijke voetpaden. (*zie 't stad stroomt en ademt*)
266. Community health workers werken outreachend aan een toegankelijke gezondheidszorg voor de kwetsbaren. We gaan in overleg met de federale overheid om dit uit te breiden over heel de stad Antwerpen.
267. Het is essentieel dat we de diversiteit aan manieren waarop gemeenschappen het levenseinde beleven en rouwen, respecteren en erkennen. Iedereen verdient de vrijheid en ondersteuning om afscheid te nemen op zijn/haar eigen manier, met kennis en begrip van de unieke tradities en behoeften.

Mentaal goed voelen

268. We zorgen voor laagdrempelige initiatieven waar Antwerpenaars terecht kunnen die zich niet goed in hun vel voelen en er met niemand over kunnen

praten. We creëren **plekken om mentaal tot rust te komen** en waar geluisterd wordt. Samen met eerstelijnspsychologen en partnerorganisaties zorgen we voor een toegankelijk aanbod.

- 269. Specifieke aandacht gaat naar onze **kinderen en jongeren**. Te veel jongeren kampen met mentale problemen. We werken samen met partnerorganisaties via 1gezin1plan om dicht bij de jongeren aanwezig te zijn en psychologische begeleiding op maat te bieden.
- 270. We creëren **veilige plekken voor jongeren** om in crisissituaties jongeren tot rust te laten komen, te luisteren en hen te begeleiden. Het Tejo-project dient hiervoor als inspiratie.
- 271. Sommige mensen hebben een langdurige psychische aandoening, vaak gecombineerd met welzijnsproblemen. Zij leven minder in instellingen, maar wonen vaker verspreid over de stad. We bouwen een goed ondersteunend netwerk uit voor deze mensen en onze buurten.
- 272. In onze wijken zetten we het **mobiel psychiatrisch team** in om **dak- en thuislozen** met een psychiatrische aandoening te helpen. Met een aanklampende begeleiding zorgen we voor hen die de weg naar de gezondheidszorg kwijt zijn.

Betaalbare en kwalitatieve zorg voor iedereen

- 273. **Intergenerationele Zorg** in de stad moet betaalbaar en kwalitatief zijn en blijven voor iedereen. Voor jong en oud. Voor mensen die het moeilijk hebben, de zorg niet vinden of de noodzakelijke zorg uitstellen om diverse redenen.
- 274. Een **sterk publiek Zorgbedrijf** is en blijft de garantie in de stad op voldoende, kwalitatieve en betaalbare zorg voor alle Antwerpenaars die het nodig hebben. We zorgen voor een sterke structuur van het Zorgbedrijf zodat **publieke zorg** gegarandeerd blijft in een **gelijk speelveld** met andere zorgvoorzieningen. We willen geen aandeelhouders die rijk worden van de zorg. Inkomsten en opbrengsten moeten opnieuw geïnvesteerd worden in de zorg.
- 275. We zorgen voor een correcte en voldoende **stedelijke dotatie** zodat het Zorgbedrijf haar kerntaken kan garanderen in kwalitatieve infrastructuur en betaalbare zorg aan de Antwerpenaar kan blijven aanbieden. We gaan in overleg met de Vlaamse en federale overheid om de verschillen tussen publieke zorgvoorzieningen en private/social profit voorzieningen weg te werken.
- 276. Met **extra investeringen in het Zorgbedrijf** zorgen we voor kwalitatieve (thuis)zorg in betaalbare serviceflats, woonzorgcentra en dienstencentra en bij ouderen thuis. Ook de zorg voor kwetsbare jongeren in de jeugdzorg en dak- en thuislozen blijft een kerntaak van het Zorgbedrijf en dient verder ondersteund te worden.
- 277. Een **maximumfactuur** in het Zorgbedrijf maakt dat de zorgfactuur in residentieel verblijf **nooit hoger is dan het inkomen van de bewoner**. We verwachten van de Vlaamse overheid dat ze dit mogelijk maakt.
- 278. We zorgen in alle wijken en buurten voor voldoende (betaalbare) plekken waar senioren elkaar kunnen **ontmoeten**. Stedelijke infrastructuur moet toegankelijker worden voor hen. We willen het aantal en het aanbod van de **Dienstencentra** van het Zorgbedrijf behouden en verder uitbreiden.
- 279. Antwerpen moet opnieuw de referentie worden van **innovatieve, kwalitatieve en betaalbare zorg**. De stad en haar partners (waaronder Zorgbedrijf en ZAS) zetten in op geïntegreerde zorg en zijn een referentie voor

innovatie in de zorg. **ZAS** wordt, als één van de grootste ziekenhuizen in Europa, opnieuw een **topreferentie in basis- en hoogtechnologische zorg**. Het Zorgbedrijf wordt vanuit de stad opnieuw een **pionier van nieuwe woonzorgvormen** in Vlaanderen.

- 280. We voorzien vanuit het Zorgbedrijf bijkomend aanbod voor personen met **(jong)dementie** en maken van Antwerpen een dementievriendelijke stad.
- 281. We stellen een Antwerps **actieplan tegen vereenzaming** op, samen met zorgzame buurten en sociale organisaties. Ouderen moeten alle kansen krijgen om te blijven participeren in onze samenleving.
- 282. We willen een **uniforme premie van € 200 voor mantelzorgers in alle districten**.

... voor een menswaardig inkomen voor alle Antwerpenaars

We bestrijden niet de armen, maar de armoede

- 283. We willen een **leefloongarantie voor iedereen** met een inkomen onder de Europese armoedegrens. We doen dit met behulp van de REMI-tool die berekent wat het referentiebudget is om een menswaardig inkomen te garanderen.
- 284. Voor mensen met een laag inkomen blijven we **aanvullende financiële steun** voorzien. De Antwerpse **klimpremie** wordt verder uitgebouwd ongeacht je statuut: mensen met een leefloon, studenten, werkzoekenden, werkenden met een laag inkomen, zieken of gepensioneerden.
- 285. Een **duurzame baan** is de hefboom om in een eigen inkomen te voorzien. We willen OCMW-cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt maximaal **activeren** binnen tijdelijke werkervaring en sociale economie waar nodig, in een reguliere job waar mogelijk. *(zie 't stad stroomt – banenplan)*

... voor een proactieve rechtenbenadering dicht bij de mensen

- 286. Wij willen dat **sociale rechten automatisch** worden toegekend. Overheidsinstellingen en welzijnsorganisaties moeten informatie maximaal delen. Enkel zo kunnen kwetsbare Antwerpenaars automatisch aanspraak maken op de andere financiële voordelen waarop ze recht hebben, zowel binnen de stad als bij hogere overheden en instellingen (groeipakket, openbaar vervoer, ziekenfonds, provincie, nutsmaatschappijen...).
- 287. **Mijn Sociaal Dossier**, een online plek waar elke OCMW-cliënt zijn/haar/hen dossier beheert en kan raadplegen, wordt uitgebouwd tot een **volwaardige rechtenverkenner**. Sociaal werkers kunnen op die manier veel sneller helpen, opvolgen en bijsturen waar nodig.
- 288. **Automatische gegevensdeling** tussen **overheidsinstellingen en welzijnspartners** is absoluut **noodzakelijk**.
- 289. Dienstverlening moet **bereikbaar en toegankelijk** zijn. Digitaal en automatisch waar mogelijk om de administratieve rompslomp weg te werken. Fysiek en nabij om te luisteren, te helpen en te begeleiden.
- 290. We bouwen verder aan een **breed welzijsonthaal** waar alle welzijnspartners, ziekenfondsen en het OCMW samenwerken zodat de

Antwerpenaar maar één keer zijn/haar/hen verhaal of hulpvraag moet vertellen. Via specifieke onthaalpunten (Vlinderpaleis, polder, het ONE-loket voor schulden, ...) kunnen mensen terecht voor **snelle en warme doorverwijzing en gespecialiseerde hulp**.

291. We willen de hulpverlening **dichter bij de Antwerpenaar** brengen, in wijken, op de stoep en op plekken waar we met hen in gesprek kunnen gaan. We zetten sterker in op **vindplaatsgericht (outreaching) werken** zodat we kwetsbare Antwerpenaars en hun familie leren kennen en kunnen helpen.
292. We versterken de dienst **Extra** en breiden de **brugfiguren welzijn** in onderwijs, sport, jeugdwerk en cultuur uit. Dat is de beste manier om **verborgen armoede** op te sporen voor kwetsbare mensen die de weg naar hulp en dienstverlening nog niet hebben gevonden.

... om samen armoede bestrijden

Betaalbaar en gezond eten op school en in de buurt

293. We blijven **gezonde schoolmaaltijden** aanbieden in alle kleuter- en basisscholen in de stad en zorgen zo mee voor gelijke kansen in het onderwijs en een gezond leven.
294. De voorbije jaren realiseerden we een groei van 4 naar 7 sociale buurtrestaurants. De komende jaren willen we verder uitbreiden naar **10 buurtrestaurants of dagschotels** zodat meer Antwerpenaren dagelijks van een gezonde en betaalbare maaltijd kunnen genieten.
295. We ondersteunen de **voedselbedelingen** en **sociale kruideniers** die wekelijks meer dan 15.000 Antwerpenaren de mogelijkheid bieden om gezond te eten. De voedselbedelingen en sociale kruideniers hebben een voorbeeldfunctie en preventieve opdracht wat betreft gezond eten naar kwetsbare gezinnen en mensen in armoede. We voorzien in begeleiding en financiële ondersteuning om de dienstverlening door vrijwilligers te kunnen garanderen.
296. De stad coördineert de toelevering en opvolging van voedselproducten van de **voedselbedelingen** i.s.m. de voedselbanken. Foodsavers voorziet niet enkel de opslag, aankoop en bedeling van voedingsproducten, maar via mobiele teams professionaliseren we waar nodig door helpende handen en bijkomende operationele ondersteuning te voorzien.
297. Met innovatieve voedselhubs gaan we de strijd aan tegen **voedselverspilling**: reststromen opnieuw gebruiken, halffabricaten van voedseloverschotten en meer producten uit de korte keten. We werken samen met private en sociale economiebedrijven.

Energiezekerheid

298. Energiezekerheid is de beste garantie tegen energiearmoede. We bundelen de krachten van het Ecohuis en Energiecel van het OCMW om te komen tot **betaalbare water- en energiefacturen**.

- 299. We maken **groene, duurzame energie** toegankelijk voor kwetsbare Antwerpenaars.
- 300. We zetten in op **collectieve oplossingen** om het energieverbruik van de gezinnen en alleenstaanden te verminderen zodat hun factuur lager wordt.

Minder financiële stress en sneller uit de schulden

- 301. We bouwen het **centraal kruispuntloket schulden** verder uit. Het loket beheert en volgt de schulden op die mensen maken bij een van de entiteiten van de groep stad Antwerpen. Zo vermijden we nodeloze opbouw van schulden bij Antwerpse gezinnen.
- 302. We voeren een **gerichte en actieve schuldbemiddeling** op basis van de afbetalingsmogelijkheden van mensen met schulden. We vertrekken van de solvabiliteit van klanten en gezinnen via de *solidscore* alvorens te starten met een begeleidingstraject op maat.
- 303. We blijven Antwerpenaars met schulden actief begeleiden via budgetbeheer en schuldbemiddeling. Waar nodig zetten we de nieuwe instrumenten **schuldsanering en schuldovername** in om de structurele schuldenlast te verminderen en zo weer perspectief zonder schulden te bieden.
- 304. We werken samen met deurwaarders en schuldbemiddelaars om mensen **schuldenvrij** te maken op een menselijke manier, zodat een menswaardig leven mogelijk is.

Partnerschappen om de krachten te bundelen

- 305. We bouwen het **partnerschap** met **sociale organisaties** en het lokale **middenveld** verder uit. Met duurzame overeenkomsten garanderen we continuïteit van de dienstverlening en bestrijden we de armoede in de stad.
- 306. Onze **Huizen van het Kind** zijn uniek in Vlaanderen. Gezinnen met jonge kinderen kunnen wekelijks terecht in de eigen wijk met al hun zorgvragen. Een breed partnerschap zorgt voor een aanbod op maat van de wijk, op maat van de noden van de gezinnen. Om de dienstverlening te blijven garanderen, vragen we aan andere beleidsdomeinen en overheden om hun deel in de werking te financieren.
- 307. Het partnerschap **1gezin1plan** en de **eerstelijnspsychologen** hebben een belangrijke opdracht in het ondersteunen en begeleiden van gezinnen met kinderen die het even moeilijk hebben. Om de vele hulpvragen van jongeren met mentale problemen op te vangen, is er nog meer samenwerking nodig. We dringen er bij de Vlaamse overheid op aan om de middelen meer afgestemd in te zetten binnen een stedelijke regie. De stad neemt die regierol op.
- 308. Armoede bestrijden we samen. We ondersteunen **buddywerkingen** waar we vrijwilligers één op één verbinden met kwetsbare Antwerpenaars om hen weerbaarder te maken, te geloven in de eigen kansen om stappen uit de armoede te zetten en zich te integreren in de stad.
- 309. We evalueren de Staten-Generaal voor het sociaal beleid en het structureel overleg met mensen in armoede. We willen de **betrokkenheid bij het sociaal beleid versterken** en een klankbord creëren over het beleid van de stad.

310. We **onderbouwen het sociaal beleid** met cijfers en data, meten de impact van wat we doen en sturen waar nodig bij. We werken daarvoor samen met onderzoeksinstellingen en experts. Aan de hogere overheden vragen we om maximaal gegevens te delen.

... er voor dat niemand op straat hoeft te slapen

311. Naast onze **oplossingen voor de wooncrisis** (*zie 't stad groeit – wonen*) waar we dak- en thuislozen een toekomstperspectief willen bieden op een eigen woonst, moeten we de bestaande initiatieven versterken. We willen dak- en thuislozen intensief begeleiden naar een structurele oplossing: een **dak boven het hoofd**.
312. Voor Antwerpenaars die hun woning dreigen te verliezen (door een nakende uithuiszetting) of die na een langdurige opname geen thuis hebben om naar terug te keren, voorzien we **nood- en doorstartwoningen**. Met intensieve begeleiding zoeken we samen naar een nieuwe en betaalbare woning.
313. We willen dat dak- en thuislozen de hele week terechtkunnen in laagdrempelige, over het grondgebied van de stad verspreide **inloopcentra op de huidige en nieuwe locaties**.
314. We hervormen de **winter- en zomeropvang voor daklozen** (op een **nieuwe locatie**) met aandacht voor de kwaliteit van ieders nachtrust, een **verhoging van de capaciteit** en **op maat** van de verschillende bezoekersgroepen. We voorzien bed, bad en brood en bekijken samen met de partnerorganisaties hoe de noodzakelijke begeleiding best wordt georganiseerd.
315. We voorzien extra woningen om via **'Housing First'** langdurig dak- en thuislozen eerst een dak boven het hoofd te bieden om dan gezondheids-, welzijns- en/of verslavingsproblematieken aan te pakken. We laten **KADANS** groeien en zorgen voor specifieke oplossingen voor jongeren die hun thuis verlaten om diverse redenen.
316. Voor daklozen met een acute zorgnood continueren we de **herstelopvang** als tijdelijke oplossing zodat men niet ziek op straat hoeft te leven of te herstellen na een medische ingreep. In het **zorghostel** willen we **zorg op maat van daklozen** met een complexe zorg- en verslavingsproblematiek verder uitbouwen.
317. De stad kan de groeiende dak- en thuisloosheid niet alleen aan. Er is **nood aan substantiële cofinanciering** van de Vlaamse (wonen, welzijn, justitie) én federale overheid (volksgezondheid, justitie). Ieder moet zijn verantwoordelijkheid opnemen.

... voor en integratie- en inburgeringstraject voor elke nieuwkomer

318. Atlas blijft het stedelijke agentschap voor integratie en inburgering. We voorzien de nodige financiële middelen, aanvullend op de Vlaamse financiering, om **een sterke, toegankelijke dienstverlening** te organiseren **op maat van de stad en haar nieuwkomers**.

319. Binnen het stadsontwikkelingsproject Copernicus (achter het centraal station) krijgt **Atlas een 2de vestiging** binnen de gebouwen van het klooster in de **Ploegstraat**. De dienstverlening van Atlas zal zo kwalitatiever en op maat van de nieuwkomers georganiseerd kunnen worden met extra ontmoetingskansen voor bezoekers en de buurt.
320. **Inburgeringstrajecten moeten gratis blijven** zodat nieuwkomers geen drempels hebben om te kunnen starten met hun integratie. We zorgen voor ondersteuning (kinderopvang, financiële ondersteuning, ...) zodat alle nieuwkomers vanaf dag één kunnen participeren en integreren.
321. We installeren een **One-Stop-Shop, een geïntegreerd infopunt en éénloket migratie voor nieuwkomers**. Nieuwkomers hebben recht op een vlotte procedure en duidelijke informatie over hun verblijfsstatuut en toekomstmogelijkheden in onze stad. Eén loket waar stedelijke diensten (loket migratie, Atlas, sociale dienstverlening (OCMW), sociale interventie-vrijwillige terugkeer), Fedasil, welzijnsorganisaties (adviespunt migratie, ...) de krachten bundelen. De stad is hier de trekkende en coördinerende instantie.
322. Wanneer blijkt dat er weinig tot geen perspectief is op een duurzaam legaal verblijf, motiveren we mensen om zich in te schrijven in trajecten waar ze geïnformeerd worden over hun rechten en plichten en waar onder meer vrijwillige terugkeer wordt besproken. We ondersteunen vrijwilligers die zich het lot van de mensen zonder verblijfsrecht aantrekken.
323. **Activering en tewerkstelling van nieuwkomers** zijn prioritair. Het activeringsbeleid van Atlas wordt ingebed binnen een grootstedelijk arbeidsmarktbeleid (zie ook: een banenplan voor elke Antwerpenaar). Taal, opleiding en werken gaan hand in hand. Hoe sneller aan het werk, hoe vlotter de integratie in de samenleving, hoe zekerder werkzekerheid op langere termijn.
324. We ondersteunen een **meertalig taalbeleid** bij werkgevers en organisaties waarbij Nederlands de taal is die iedereen verbindt maar er ook evenwichtig plaats is voor thuistalen, contacttalen en andere taal- en communicatiemiddelen waar nodig.
325. Naast activering naar werk zetten we in op **sociale activering en participatie** van nieuwkomers binnen hun vrije tijd via sport, cultuur, buurtwerkingen en andere gemeenschapsvormende initiatieven. We willen dat stedelijke diensten, organisaties hun aanbod openstellen voor nieuwkomers zodat een hecht netwerk kan worden uitgebouwd.
326. We werken een **betalbaar ondersteuningssysteem voor tolken** uit voor belangrijke hulpverleningsgesprekken waar het gebruik van het Nederlands of een contacttaal niet mogelijk is.
327. We werken, samen met steunpunt **Gemma** (gender en migratie), een specifiek, aanvullend en versterkend aanbod uit rond gendergelijkheid, individuele rechten, het belang van sociale rechten opbouwen, ...
328. Wij willen een **automatische toekenning van het vreemdelingenstemrecht voor lokale en gemeentelijke verkiezingen aan EU-onderdanen en mensen van buiten de Europese Unie**. Nieuwkomers putten grondrechten uit het feit dat ze

- hier verblijven. In afwachting daarvan zal de stad een actieve rol opnemen om personen die kunnen deelnemen aan de verkiezingen daarvan te informeren
329. We willen nieuwe burgers viëren door de organisatie van **inburgeringsceremonies** op het stadhuis.

Een écht taalbeleid

330. Kennis en gebruik van het Nederlands verbinden alle Antwerpenaars. Wij willen alle vormen van taalverwerving maximaal ondersteunen.
331. We willen **veel meer Nederlandse taallessen** met formele en informele leerkansen voor nieuwkomers, oudkomers en ingezetenen van onze stad. De taalverwerving is niet af na het volgen van een inburgeringscursus of het halen van het verplichte NT2-niveau.
332. We willen meer **taalopleidingen in een niet-schoolese context** organiseren, voor moeders op de school van de kinderen (KAAP maal tien) of voor werknemers op de werkvloer. Taallessen en -opleidingen willen we veel korter op de leefwereld van de cursisten laten aansluiten.
333. We ondersteunen een **meertalig taalbeleid bij werkgevers en organisaties** waarbij Nederlands de taal is die iedereen verbindt maar er ook evenwichtig plaats is voor thuishalen, contacttalen en andere taal- en communicatiemiddelen waar nodig.
334. We willen **meertaligheid omarmen** en bekijken in welke gevallen en op welke manier we via pictogrammen en vertalers en tolken kunnen communiceren. In een moderne, geglobaliseerde stad staat het leggen van de klemtoon op kennis van het Nederlands niet haaks op een positieve en actieve houding ten aanzien van andere talen.
335. We willen ervoor zorgen dat overheid en dienstverstrekkers een waaier aan taal- en communicatiemiddelen in hun dienstverlening garanderen. Gebrek aan kennis van de taal mag niemand uitsluiten van toekenning van sociale grondrechten.
336. Alle dienstverlenend **personeel** van de groep **stad Antwerpen** met klantencontacten willen we een **klare-taal-bad** geven.

... voor een leefbare en veilige stad

337. We moeten de aanpak van criminele netwerken die betrokken zijn bij mensenhandel, wapen- en drugshandel en grootschalige fraude verder aanpakken en versterken.
338. We treden strenger op tegen **verkeersovertredingen** van alle weggebruikers, zoals te hard rijden, en zetten in op een strikte **handhaving** van zone 30 en fietsstraten. We zetten hiervoor wijkgerichte verkeersploegen van de politie in.
339. **Respect voor overheidsfunctionarissen en hulpdiensten is essentieel.** We willen dat alle vormen van intimidatie of geweld tegen overheidspersoneel, personeel van het openbaar vervoer en hulpverleners, zoals politie, brandweer en zorgpersoneel, met **prioriteit** door **justitie** worden behandeld.
340. We willen **meer toezicht** op straat tegen overlastproblemen zoals **sluikstorten, nachtlawaai, vandalisme en handhaving zone 30** waarvoor de **GAS-wetgeving** essentieel is.

- 341. Om **fietsdiefstal** tegen te gaan, zetten we **lokietsen** in om daders te pakken. We bieden leenfietsen of tijdelijke gratis velo-kaarten aan voor degenen die aangifte doen van fietsdiefstal, zodat zij tijdelijk over een alternatief beschikken.
- 342. Het **drugsbestrijdingsbeleid** moet **meer aandacht** besteden aan de **handel in en het gebruik van harddrugs**. Voor gebruikers van harddrugs willen we meer gerichte preventie en nazorg met aandacht voor de gebruiker en zijn omgeving. *(zie 't stad zorgt)*
- 343. **Dealers en hun netwerken** worden **effectiever aangepakt** door betere **samenwerking met bovenlokale diensten** en het gebruik van bestuurlijke handhavingsmaatregelen.
- 344. We pleiten voor de oprichting van een **parlementaire werkgroep** die het **drugsbeleid** in zijn geheel evalueert, op basis van effectrapportages en een grondige vergelijking van buitenlandse beleidspraktijken.

Toegankelijke politie

- 345. We **breiden wijkteams uit** en herwaarderen de **rol van de wijkagent**, die zich bij voorkeur te voet, per fiets of met het openbaar vervoer verplaatst.
- 346. In de nieuwe **wijkwerking** richten we ons op **onthaal, slachtofferzorg en wijkgerichte recherche**. De verschillende deeltentiteiten binnen de politie (Noodhulp, verkeer, wijk, recherche, openbare orde) dienen geïntegreerd te werken, waardoor de specifieke kennis gedeeld kan worden en de politiemensen elkaar kunnen versterken.
- 347. We kiezen voor **toegankelijke politiehuizen** met **ruime openingstijden** en een basisaanbod aan politiezorg. Van alle politiehuizen willen we dat er **minstens in elke zone één kantoor 24/7 open** is.
- 348. Om de afstand tussen burger en politie te verkleinen, onderzoeken we mogelijkheden voor **politiecontact** buiten het politiekantoor, zoals in **winkelcentra** of op **openbare markten**.
- 349. We willen **geen privatisering** van politietaken die behoren tot de kerntaken van de politie, zoals **de ontvangst in politiekantoren**.
- 350. De **interventiediensten** van de politie worden **wijkgericht** gereorganiseerd. **Snelle responsteams** worden uitsluitend ingezet voor hun oorspronkelijke kerntaken, zoals **terreurbestrijding** en het aanpakken van **zware geweldsmisdrijven**.
- 351. We **versterken de cel-diversiteit van de politie** en waken erover dat er **niet** aan **etnische profilering** wordt gedaan.
- 352. De **Voetbalcel** wordt **versterkt** om hooliganisme en racistische of antisemitische spreekwoorden beter aan te pakken tijdens voetbalwedstrijden.
- 353. We streven naar een **volwaardige aanwezigheid van de lokale politie** in de **haven**, met een goede samenwerking tussen wijkteams en de scheepvaart- en havenpolitie.
- 354. De **recherche** krijgt **meer ruimte** om ondermijnende criminaliteit en criminele netwerken aan te pakken, met gegarandeerde ondersteuning op wijkniveau en vastgelegde dienstverleningsovereenkomsten met de federale politie.
- 355. We zetten in op een **informatiegestuurde politie**, waarbij een versterkte informatiedienst een cruciale rol speelt.

- 356. We ontwikkelen een **camerabeleid** dat **transparant** is en waarin de doelen en toepassingen vooraf worden gedeeld met het publiek. Publieke consultatie en een helder afwegingskader voor investeringsbeslissingen zijn daarbij essentieel, evenals effectevaluatie.
- 357. Door middel van ons **aanwervingsbeleid** en het dagelijkse politiebeleid willen we ervoor zorgen dat **zoveel mogelijk Antwerpenaars** zich kunnen **herkennen** in hun politiekorps.
- 358. **Politie-uitrusting en wapens** mogen **niet** afkomstig zijn **uit conflictzones** waar buitensporig geweld tegen onschuldige burgers wordt gebruikt.

Radicalisering

- 359. We geven prioriteit aan **vroegtijdige detectie** van **radicalisering en polarisatie**, waarbij de focus ligt op een persoonsgerichte aanpak in plaats van het beschuldigen van gemeenschappen. **Scholen, verenigingen en familie** worden nauw betrokken.
- 360. We besteden meer aandacht aan **onderzoek** naar rekruteringsmethoden en digitale **communicatiekanalen van ronselaars en haatpropaganda op internet**.
- 361. Bij de aanpak van radicalisering en polarisatie leggen we een evenwichtige focus op **alle vormen van radicalisering, inclusief** de rekrutering voor **rechts-extremistisch** gedachtegoed, racistische groeperingen of antisemitische haatpropaganda.

Geïntegreerd drugsbeleid

- 362. We schrijven een drugsplan met meer focus op **preventie, behandeling, activering, nieuwe woonvormen en woonbegeleiding**.
- 363. We leggen de focus op **vraagbeperking** gericht op risicogroepen en jongeren, maar ook op het sensibiliseren en versterken van de omgeving (ouders, peergroepen,...) van (potentiële) gebruikers. We willen verder gaan met een gebiedsgerichte preventieve werking, met een focus op **aandachtswijken** in de stad.
- 364. We werken intensief aan **schadebeperking** (harm reduction) met een hulpverleningsaanbod voor specifieke zorgnoden/ doelgroepen in de stad. Van vroeghulp tot langdurige zorg. We investeren in bijkomende ambulante behandeling en drughulpverleningscentra, spuitenruil en garanderen op die manier ook voor drugsverslaafden zorgzekerheid.
- 365. We **spreiden de gespecialiseerde drughulpverlening** over de hele stad. We **vermijden concentratie** van deze diensten op één plek, in één buurt in functie van leefbaarheid en draagkracht van de wijk. Extra investeringen in bijkomend aanbod moeten de wijk rond **Spoor Oost ontzorgen**.
- 366. We zetten in op **aanbodbeperking** via beeldvorming en preventiecampagnes, expertisedeling en interventies voor jonge aanwas. We verhogen de maatschappelijke weerbaarheid van burgers, in het bijzonder voor ouders van jongeren uit de zgn. risicogroepen en de jongeren zelf.
- 367. Drugsgebruik op straat draagt bij aan onveiligheid en kan absoluut niet worden getolereerd. We ondersteunen een **streng aanpak van drugsdealers**.

368. We willen samen met andere steden aandringen op een wettelijk kader voor **gebruikersruimtes** zodat de overlast op straat daalt en gecontroleerd gebruik mogelijk wordt. We zetten een piloot op in de stad en laten de resultaten wetenschappelijk monitoren.

Personen met complexe problematiek (verslaving – psychiatrie – justitie – woonst) & claimers (overmatig problematisch gebruik publieke ruimte)

- 369. De ketenaanpak **KADANS** versterken we op de verschillende domeinen met focus op huisvestingsgerichte zorg en activering.
- 370. We blijven investeren in onze mobiele teams. We zorgen voor dak- en thuislozen en ontzorgen de publieke ruimte. Het **mobiel psychiatrisch team** helpt dak- en thuislozen die door de wachtlijsten in de psychiatrie en de afbouw van psychiatrische bedden meer en meer op straat terecht komen. Het **Outreachteam** blijft van groot belang om aanklappend dak- en thuislozen op straat aan te spreken en toe te leiden naar zorg en hulpverlening (o.a. dag- en nachtopvang).
- 371. Een gerichte **claimeraanpak & persoonsgerichte benadering** is noodzakelijk. Via een integrale en geïntegreerde aanpak (politie en justitie, DVZ en Fedasil, sociale interventie sociale diensten) werken we op ‘hotspots’ via gerichte maatregelen en ondersteunende ruimtelijke maatregelen (o.a. spuitcontainers). We zetten daarbij sterk in op peer-outreach.

Kwetsbare jongeren

- 372. We moeten veel meer inzetten **op vroegdetectie en vroeginterventie** om te vermijden dat risicjongeren de criminaliteit ingaan. De hogere overheden moeten de stad hierin ondersteunen.
- 373. **Multidisciplinair en wijkgericht** werk over sectoren (jeugdwerk, welzijnswerk, onderwijs) is onze prioriteit. Op de belangrijke scharniermomenten (kinderopvang-kleuterschool-lager en secundair onderwijs-meerderjarigheid) moeten we klaar staan met gerichte ondersteuning.
- 374. We zorgen voor bijkomende middelen voor psychologische zorg en traumabegeleiding van jongeren die gevlucht zijn uit oorlogsgebieden.
- 375. We doen dit via **casemanagement en casusregie**, een persoonsgerichte aanpak en begeleiding van de jongeren en hun omgeving vanaf de eerste (ernstige) bezorgdheden en afwijkend gedrag.
- 376. We werken aan **perspectief voor mensen zonder wettig verblijf** samen met het middenveld via begeleiding naar wettig verblijf waar mogelijk, via vrijwillige terugkeer naar hun land van herkomst waar nodig.

Intrafamiliaal geweld

- 377. We willen dat elke Antwerpenaar **veilig kan opgroeien en leven** in gezinnen en families zonder geweld.
- 378. In de aanpak intra-familiaal geweld verleggen we de focus op **trauma- en cultuursensitief** werken en zorgen voor vroegtijdige toeleiding naar jeugdinterventie en Veilig Huis. We willen meer aandacht voor (jongere) broers en zussen van slachtoffers, in het bijzonder kinderen (0-4 jaar) en gezinnen met een achtergrond van oorlogsmigratie.
- 379. We dragen verder bij aan de werking van het **Veilig Huis**, afgestemd op lokale behoeften.
- 380. We versterken professionals om sneller verontrustende situaties te herkennen via de **kindreflex** om zo sneller veiligheid te installeren. We kijken

naar de toekomst vanuit de **theorie van de hoop**. Hoop helpt mensen om zich te ontplooien en hun welzijn te verhogen.

Prostitutie en Seksuele veiligheid

381. De **verschuiving van raamprostitutie naar minder zichtbare vormen** van sekswerk, zoals thuisontvangst en escort vraagt een andere manier van hulpverlening en politiewerk. We willen inzetten op meer online outreach en politiewerk alsook gerichte en strenge bestuurlijke handhaving bij oneigenlijk gebruik van panden met overlast en gedwongen sekswerk.
382. We willen een **herontwikkeling van de concentratiezone** waarbij verschillende vormen van prostitutie kunnen worden gecombineerd. Dit met het oog op het integreren van thuisprostitutie, huisvesting voor sekswerkers, het aanpakken van overlast elders in de stad en het laten heropleven van de concentratiezone.
383. Bijzondere aandacht moet gaan naar **tienerprostitutie**. We willen betere infodeling en samenwerking tussen hulpverlenings- en veiligheidspartners, wat zal leiden tot een efficiëntere en snellere aanpak van tienerprostitutie.

... voor sterke, toegankelijke publieke diensten

384. We willen **toegankelijke en bereikbare** diensten die ten dienste staan van de Antwerpenaar en die nabij zijn in elk district. Antwerpenaren moeten kunnen rekenen op een **begrijpbare en betrouwbare overheid**.
385. Digitalisering staat ten dienste van de Antwerpenaar en niet andersom. Waar mogelijk voorzien we **automatische rechtentoeakening** zodat inwoners, maar ook onze administratie worden ontlast.
386. De **Mijn Antwerpen App** is onze digitale kluis zodat Antwerpenaars alle nodige data en documenten terugvinden op één plek. Via de **web- en digipunten** willen we Antwerpenaars ondersteunen en begeleiden in het gebruik van de app.
387. We bouwen het **e-inclusiebeleid** verder uit zodat we zoveel mogelijk Antwerpenaars meekrijgen op de digitale trein. Bijzondere aandacht gaat naar kwetsbare groepen zoals ouderen en mensen in armoede.
388. Stedelijke gebouwen moeten **integraal toegankelijk** zijn voor elke Antwerpenaar. Niet alleen fysiek toegankelijk, ook de **dienstverlening** in deze gebouwen moet **voldoende openingsuren** garanderen.
389. We zetten een **ambitieuw investeringsprogramma voor de renovatie van het stedelijke patrimonium op**. Patrimonium dat nu door allerlei buurt-, sport-, jeugd- en cultuurverenigingen wordt gebruikt moet weer kwalitatief in orde worden gebracht.
390. We stellen het patrimonium ter beschikking van inwoners, verenigingen en organisaties die een gebrek hebben aan kwalitatieve ruimte om hun activiteiten te organiseren. We vertrekken van een gedeeld en meervoudig gebruik.

'T STAD STROOMT...

Mobiliteit

... en is goed bereikbaar en toegankelijk voor alle Antwerpenaars

391. Over een periode van 50 jaar verdrievoudigde het autobezit in ons land. Onze stad kent een steeds hogere parkeerdruk. Door ruimtegebrek moeten we slimme keuzes maken om de stad leefbaar te houden. Het **ruimtegebruik** voor de **auto** kan logischerwijze dan ook **niet grenzeloos** blijven toenemen. Daarom zetten we in op **voetgangers, fietsers en op een sterk openbaar vervoer**. Hierdoor vermindert de autodruk en kunnen de mensen die echt niet zonder auto kunnen, terug vlot rijden.
392. De recordfiles, de enorme parkeerdruk en de te hoge verkeersonveiligheid vragen om een helder plan van aanpak. Het openbaar vervoer stort letterlijk in. De Antwerpse leefbaarheid en economie lijden onder onze immobiliteit. We zorgen voor een betere **beheersing van de verkeersstromen**, zodat de Antwerpenaar zich probleemloos door zijn stad kan bewegen. **In 2050 zijn er geen files meer en bestaat het autoverkeer maar uit 25% (modal split 75/25)**.
393. We pakken de **mobiliteit anders** aan en kiezen **resoluut voor de Antwerpse bewoners**. We weren **doorgaand verkeer uit** onze **woonstraten** en gebruiken het **pleinenplan** als basis voor een **nieuw mobiliteitsplan**.
394. Ook voor mobiliteitsprojecten zorgen we met participatie voor de snelst mogelijke uitvoering.
395. Vandaag werken de verschillende mobiliteitsactoren (NMBS, De Lijn, Lantis, AWV, taxisector, wegvervoer enz.) te veel naast elkaar. Wil **Antwerpen** terug mobiel worden, dan neemt het best de **regie** in handen en laat ze **alle actoren** goed **samenwerken**.

Openbaar vervoer

396. We investeren in een **stevig stedelijk tramnet**, maken de bestaande lijnen super betrouwbaar en leggen nieuwe tramlijnen aan. We maken dat de trams **laat en frequent genoeg** rijden.
397. **Naast fietsstraten** realiseren we **ook tramstraten** die een perfecte doorstroming hebben. In de straten met een bovengrondse tram zonder vrije bedding maken we deze autoluw, werken we **overbodige verkeerslichten weg**, en zorgen ervoor dat de tram nooit meer vaststaat in het verkeer of voor een rood verkeerslicht. De snelheid van de trams in die straten beperken we om veiligheidsredenen tot 30 km per uur. Autoluwe straten geven fietsers ook meer plaats om voldoende ver van de tramsporen te rijden.
398. Op alle kruispunten met verkeerslichten moet **elke tram kort groen licht** krijgen om de **doorstroming** drastisch te verbeteren.
399. De **premetro** moet dringend weer de **betrouwbare ruggengraat** worden van het Antwerps tramnet. De premetro renoveren we grondig, alle stations moeten liften krijgen, en alle roltrappen moeten terug werken.
400. De reeds besliste **opening van** het laatste stukje **premetro** (premetrostations Drink en Morckhoven en de premetrokoker Kerkstraat-Pothoekstraat met de stations Willibrordus en Stuivenberg) voeren we zo snel als mogelijk uit.

401. Vlaanderen besliste om de **tram naar Wilrijk en de districtentram** aan te leggen. Deze werken voeren we **onverwijld** uit.
402. We dringen aan bij de Vlaamse regering om een **nieuwe tramlijn** op de **Bischoppenhoflaan** versneld aan te leggen.
403. We willen zo snel als mogelijk weer **openbaar vervoer op de kaaien**.
404. **Kleine busjes** moeten **moeilijker deelwijken** bedienen en overal stoppen (geen vaste haltes) op vraag van de minder mobiele reiziger. Deze busjes sluiten aan op belangrijke haltes van het kernnet.
405. Ontoegankelijke haltes worden heraangelegd. **Nieuwe haltes** moeten voldoen aan internationale **toegankelijkheidsnormen** zodat iedereen mee kan met tram en bus. Elke halte moet een **kwalitatief schuilhokje** met zitgelegenheid krijgen.
406. De luchtkwaliteit in onze stad is al verbeterd. Nu nog het voertuigenpark van **De Lijn minder vervuilend** maken. We zetten daarom in de eerste plaats in op de **tram** (die al meer dan 100 jaar emissievrij rijdt). Daarnaast pleiten we voor voldoende middelen voor **elektrische bussen**.
407. De trams zitten vaak veel te vol. We pleiten daarom voor de snelle **invoering van grotere trams (tram X 2)** De stad moet voor voldoende **lange perrons** zorgen.
408. Om op termijn de modal shift nog verder te verbeteren , willen we de **aanleg van tramlijnen** tussen het stadscentrum en het centrum van **Ekeren, Hemiksem, Schoten, Borsbeek, Schilde, Brasschaat, Linkeroever Noord en Malle** verder uitvoeren. We starten het nodige studiewerk onmiddellijk op.
409. We willen op lange termijn een **lightrail van de Kempen** naar het Antwerpstadion en verder naar het Schijnpoort/Sportpaleis, het Centraal Station en het historisch centrum van Antwerpen. De bestaande streeklijnen hoeven dan niet meer tot in het stadscentrum te rijden.
410. Aan **alle stations in en buiten de stad komen park & rides**. Zo halen we veel auto's uit de files. Die stations moeten plekken worden waar je makkelijk kan overstappen, met fietsparkings en oplaadpunten voor elektrische auto's. De streekbussen laten we naar de stations rijden in de groene rand in plaats van ze te laten vastrijden in de lange files naar de stad. In deze stations moeten de loopafstanden tussen trein en bus zo kort mogelijk gehouden worden (Zwitsers ontwerp). De streeklijnen die we niet kunnen aantakken op het voorstadsnet, krijgen hoogwaardige bussen met doorstroming tot aan de stadsrand.
411. We voorzien **parkeerplaatsen aan de stadsrand**, niet in het stadscentrum. We willen veilige parkeer- en reisvoorzieningen (P&R) waar gebruikers van het openbaar vervoer tegen een beperkt tarief kunnen (fiets)parkeren. We willen **1 ticket voor parkeren én het openbaar vervoer. We voorzien 's nachts 1 tram per uur naar de P&R's**.
412. **Voorstadstreinen** over het ringspoor verbinden zowel de **haven** op de linker- als rechteroever met Antwerpen. In de haven laten we de bedrijfsbussen aansluiten op de stations van deze treinverbinding. De spooraansluiting op het spoorwegnet (spoorlijn Antwerpen - Gent) van de haven van Linkeroever moet grondig worden gerenoveerd om de betrouwbaarheid van zowel goederen- als personenverkeer weer op peil te brengen.
413. Om te komen tot **een echt voorstadsnet** met treinen willen we het aantal **stoptreinen en halteplaatsen** en de frequentie van rijtijden binnen de

Antwerpse agglomeratie **opvoeren**. We pleiten dan ook voor het openen of verbeteren van **singelstations (Antwerpen Oost, Dam, Antwerpen Zuid, Schijnpoort, Antwerpen West op Linkeroever)** en **een station aan Bluegate**.

414. We breiden het actiegebied van de **waterbus** uit. We evalueren ook de huidige stopplaatsen en investeren in nieuwe aanlegplaatsen, zoals bijvoorbeeld in Hoboken en Temse.
415. We zetten in heel de Antwerpse vervoerregio in op fietspaden en **langzame wegen die aansluiten op de haltes** van het openbaar vervoer. Hierdoor verminderen we de loopafstanden naar trein, tram en bus.

Wegverkeer

416. Als onderdeel van een doordacht mobiliteitsbeleid willen we **taxivervoer** een rol laten spelen.
417. We willen in overleg met de sector en rekening houdend met de evolutie van de technologie, werk maken van een duurzaam taxiplan met **tegen 2030 uitsluitend emissiearme taxi's**.
418. We introduceren **"witte" vrachtwagens** die vanuit logistieke hubs in het noorden en zuiden van de stad, **kleine elektrische vrachtvoertuigen** de afgezette goederen de stad inbrengen. In andere richting kan er bedrijfsafval uit de stad getransporteerd worden (afvallogistiek). Dergelijke oplossingen met "witte" vrachtwagens leiden in Nederland tot 50% minder vrachtwagens in de stad.
419. We wensen uiteraard **meer elektrische wagens** in onze stad, maar houden rekening met verkeersveiligheid en toegankelijkheid bij het plaatsen van laadpalen.
420. We zetten in op meer **preventie EN handhaving** op het vlak van **verkeersveiligheid**. **Straatracés** pakken we doortastend aan.
421. **Parkeerzoekend verkeer** in de binnenstad zorgt voor veel overlast en files. We bekijken samen met de uitbaters van de parkeergarages in de binnenstad hoe we deze verkeersstromen beter kunnen organiseren om de overlast van het verkeer van en naar de parkings te **beperken tot een minimum**.
422. We bouwen en vergunnen **geen extra rotatieparkings in de binnenstad**. Voor de reeds **bestaande parkings** werken we aan een **uitdoofscenario**. We zien daarvoor een toekomst als **buurtparkings**.
423. Het **viaduct in Wilrijk** wordt in 2025, 55 jaar oud. We bekijken de toekomst van dit Viaduct en pleiten voor een **ondertunneling van de A12**.
424. We behouden de vaste en dus gereserveerde parkeerplaatsen voor **deelwagens** in alle districten. Bovendien voorzien we deze plaatsen van laadpalen.
425. We zorgen ervoor dat iedereen die deelwagens gebruikt binnen een aanvaardbare afstand een **parkeerplaats voor deelwagens** krijgt. **Deelwagens vervangen ongeveer 10 auto's** waardoor de parkeerdruk afneemt en terug meer **ruimte** ontstaat in onze **woonstraten**.

Voetgangers en toegankelijkheid

426. Bij werken verdwijnt er vaak ruimte voor de fietser en de voetganger of wordt het openbaar vervoer gewoon afgeschaft. Om dit te voorkomen in de

toekomst, willen we een **mobiliteitsplan bij alle grote werken** aan het openbaar domein in de stad.

- 427. Ook **mensen met een beperking** moeten vlotter door de stad kunnen bewegen. **Toegankelijke straten zijn vlakke straten** (meer **woonerven**, ook buiten het district Antwerpen) en **rechte voetpaden**.
- 428. We **verminderen** het aantal **drempels** drastisch door woonstraten zo veel mogelijk als **woonerf** aan te leggen.
- 429. We investeren in **kindvriendelijke, toegankelijke en duurzame straten**, parken en pleinen. Jong en oud en mensen die niet goed te been zijn, zijn de norm bij de aanleg van straten en pleinen.
- 430. Het voorbije decennium is **deelmobiliteit** in veel verschillende vormen fors gegroeid. Dat is een goede evolutie maar brengt ook nieuwe **problemen** mee zoals zwerfsteps, ongevallen, te hoge snelheid, met twee op step, verrommeling van het publiek domein...We werken, in overleg met alle partners, een **plan** uit om de **negatieve effecten** ervan te **verminderen** en te handhaven.

Fietsen

- 431. We laten de **fietsassen vanuit de rand en de districten** beter aansluiten op het fietsnetwerk in de stadskern. Daartoe leggen we **fietscorridors** (doorgaande fietsroutes) aan die voldoende ruimte bieden om veilig te fietsen en een vlotte doorstroming mogelijk maken (groene golf voor fietsers, minder verkeerslichten). Ook in de binnenstad komen er duidelijke fietsassen.
- 432. Via **groene fiets -en wandelcorridors** verbinden we **Park Spoor Noord, het Stadspark en de Konijnenweide** met elkaar. Zo creëren we een **groene lus** die de drie parken van de binnenstad verbindt. Door het planten van bomen tussen de fiets- en voetpaden aan de ene en het autoverkeer aan de andere kant garanderen we ook de veiligheid van de zwakke weggebruikers.
- 433. Het **stadscentrum** moet vanuit alle districten (met uitzondering van de verafgelegen Polder) **per fiets op maximaal 20 minuten** veilig en comfortabel **bereikbaar** zijn.
- 434. We **vullen de gaten in het Vélonetwerk** (o.a. zuiden van Wilrijk, Ekeren, Bluegate, ...).
- 435. In overleg met de districten en fiets- en bewonersgroepen leggen we extra **fietsstraten** aan.
- 436. Kruispunten krijgen een **fietsvriendelijke regeling van de verkeerslichten** (voorsprong op andere voertuigen, groene golven...).
- 437. We zetten maximaal in op **rechtsaf en rechtdoor door rood voor fietsers** daar waar dit veilig is.
- 438. We bouwen een **interactieve kaart / app** waarop fietsers aan het stadsbestuur kunnen melden welke plekken gevaarlijk of aan reparatie toe zijn.
- 439. We bekijken met de fietsersbeweging en de randgemeenten hoe we op langere termijn de infrastructuur aan **elektrische snelfietsen** kunnen aanpassen.
- 440. Doordat er meer en meer gefietst wordt in de stad raken de fietspaden overbezet en door de verschillen in snelheid ontstaan er nieuwe risico's, vooral voor kinderen. We halen daarom **alle bromfietsen en speedelecs** van de fietspaden en geven ze een plaats **op de rijweg**.

441. We maken van **fietsdiefstal** een **topprioriteit**. De politie moet hiertegen meer doortastend optreden. Het fietsersplatform MyBike maken we bekender. MyBike heeft het potentieel een belangrijk hulpmiddel te zijn in de strijd tegen fietsdiefstal die de politie voert. We zetten **lokietsen** in om fietsendieven te kunnen vatten.

Autoluwe straten

442. We geven meer ruimte en lucht aan voetgangers, fietsers en gebruikers van straten en pleinen. Het **historische stadscentrum** en de districtscentra maken we **autoluw**. **We doen dit door maximaal in te zetten op zone 30, woonerven en fietsstraten**. Hierdoor verhoogt de verkeersveiligheid en wordt onze stad toegankelijker voor minder mobiele mensen.
443. De **Turnhoutsebaan** vormen we om tot een **autoluwe boulevard**, als verlengstuk van de Meir en de De Keyserlei . We willen een **autoluwe as van het Operaplein tot de Turnhoutsepoort** met voldoende ruimte voor fietser, voetgangers en lokaal verkeer.
444. We passen de parkeernormen verder aan om de parkeerdruk te verminderen waarbij we **maximaal** inzetten op **ondergronds parkeren**. We bouwen ondergrondse buurtparkings en voorzien voldoende ondergrondse parkeerplaatsen bij nieuwe woonprojecten. Hierdoor ontstaat er meer ruimte op de vloer van onze stad.
445. Bestaande **bovengrondse parkings**, zoals de **Desguinlei** en **Het Laar** in Borgerhout, brengen we **ondergronds**. Zo maken we plaats bovengronds voor de aanleg van aangename pleinen.
446. **Elke eerste zondag van de maand is Antwerpen autovrij** tussen de Schelde en de Ring. Ook in de **districtscentra** onderzoeken we de mogelijkheid van **autovrije zondagen**.
447. Alle straten die kreunen onder sluipverkeer vormen we om tot **woonstraten**, te beginnen met een tijdelijke inrichting. In smalle woonstraten beperken we ons niet tot het plaatsen van zone 30-borden. We geven die woonstraten echt terug aan de bewoners. De **auto is er te gast** en wordt soms ook gebannen (speelstraten in vakantieperiodes, Lentepoets...). In sommige van die autoluwe woonstraten laten we alleen nog bewoners hun auto parkeren.
448. In **schoolstraten** bannen we het autoverkeer bij het begin en het einde van de school. We ondersteunen de organisatie van schoolstraten met een sociaal economieproject door inzetten van begeleiders. Bij de heraanleg van schoolstraten maken we werk van een kindvriendelijk, groen en autoluw straatprofiel.
449. Grote vrachtwagens laten we - minstens op de momenten dat het schoolverkeer op straat is - niet toe in straten in **schoolomgevingen**. Voor de binnenstad passen we een strenger regime toe.

Verkeersveiligheid

450. Het verkeer moet veel veiliger worden in Antwerpen. **Verkeersveiligheid krijgt de hoogste prioriteit bij elke ingreep in de verkeersorganisatie**.

- 451. We streven naar **nul dodelijke verkeersslachtoffers** .
- 452. We voeren het **STOP-principe** overal terug in (eerst stappers, dan trappers, openbaar vervoer en personenwagens) *en voegen een M toe voor 'mobility as a service', deelmobiliteit dus: STOMP.*
- 453. Aan verkeerslichten **beperken** we de **wachttijden** voor fietsers en voetgangers.
- 454. We maken werk van **conflictvrije kruispunten**. Alle nieuwe kruispunten die worden aangelegd zijn conflictvrij. Waar deelconflicten onvermijdelijk zijn, geven we voorrang aan de doorstroming van zwakke weggebruikers (stappers en trappers).
- 455. We richten kruispunten **goed en leesbaar in**. Ook voor jongeren, ouderen en mensen met een beperking.
- 456. **Zwaar vrachtverkeer** houden we weg van fiets- en voetgangersroutes.
- 457. We sluiten aan bij de alliantie van grote Europese steden die streeft naar strengere voorschriften voor de **inrichting van vrachtwagencabines**.
- 458. **Zwarte punten** willen we systematisch en prioritair **wegwerken**.
- 459. We zetten nog meer in op **verkeerseducatie**. Ook de politie kan daarbij een actieve rol spelen.
- 460. Er komen **commissies verkeersveiligheid** in **elk district**. Daarin kunnen naast de districtsraadsleden ook burgers, experts en middenveldorganisaties een rol spelen.
- 461. We willen dat de **politie strenger** optreedt tegen verkeersovertredingen. Overdreven snelheid is een algemene klacht in alle districten. Er is nu een gedoogbeleid. Er moet een **betere handhaving** komen.
- 462. In de toekomst kan **ISA (Intelligente speed adaptation)** ervoor zorgen dat er in de stad niet meer te snel gereden kan worden. Als we nog maar alleen alle voertuigen van de stad Antwerpen, nutsbedrijven en dergelijke uitrusten met dit systeem, zijn er voldoende voertuigen in het straatbeeld die de snelheid bepalen en daardoor de veiligheid verhogen.

Proper rijden

- 463. We hebben de ambitie om **tegen 2035 alle verbrandingsmotoren** uit de binnenstad te **veren**. We zetten ons mobiliteitsbeleid maximaal in om dit waar te maken en stimuleren dit. We sensibiliseren de Antwerpenaar hierrond. Als stad stellen we een voorbeeld door te evolueren naar elektrische bedrijfsvoertuigen.
- 464. We stimuleren bewoners om **elektrisch** te rijden.
- 465. We breiden de **laadinfrastructuur** voor elektrisch rijden gevoelig uit. Het **principe 'Paal volgt wagen'** gaat **op de schop** en we zetten in op een **sterk aanbodbeleid** van laadpalen.
- 466. We promoten de **deelauto** nog meer. Elke deelauto haalt gemiddeld 10 auto's uit de stad (en er ontstaat dan ook meer parkeerplaats).
- 467. We stimuleren het gebruik van **elektrische deelauto's** door meer aanbieders kansen te bieden en door het elektrisch laden van deelauto's op het openbaar domein te faciliteren. Dat doen we samen met projectontwikkelaars, sociale huisvestingsmaatschappijen, bedrijven en bewonersgroepen.

- 468. We voeren extra **parkeerfaciliteiten** in voor deelauto's en elektrische wagens.
- 469. Via de bouwcode zorgen we ervoor dat **nieuwe parkeergarages** **verplichte oplaadinfrastructuur** voor elektrische auto's hebben.
- 470. We herbekijken het systeem van **bewonerskaarten** waarbij we **gezinnen belonen** die **geen auto** meer hebben.
- 471. **We geven alle 12 tot 20 jarigen in de stad de keuze tussen een gratis Velo- of De Lijn abonnement.**

Minder hinder bij grote werken

472. Tijdens de **Oosterwielwerken** dreigen de files drastisch toe te nemen. Daarom willen zo snel als mogelijk **meer voorstadstreinen** op alle spoorlijnen naar en van Antwerpen als een performante **minder-hinder-maatregel**. Bovendien moet het **veer naar Linkeroever** dan **om de vijf minuten** varen.
473. De **premetro** wordt voor een **lange tijd gesloten** voor renovatie. Daarom **verbeteren** we de **bovengrondse doorstroming van de trams** drastisch vooraleer deze werken aangevat worden. Bovendien openen we de **stopplaats voor treinen op Linkeroever** zo snel als mogelijk.

'T STAD ADEMT...

474. We verweven meer natuur in onze stad en geven **elke buurt** toegang tot **kwalitatief groen**. We gaan na in welke wijken de nood aan extra groen het hoogst is en zetten het **stadsgroenfonds** prioritair in om in deze buurten de tekorten aan groen weg te werken en schaduwplekken te creëren.
475. Omdat er niet altijd voldoende openbare ruimte voorhanden is, stimuleren we de **inventieve integratie van groen**. Dit kan bijvoorbeeld door binnengebieden te ontwikkelen als binnentuinen die toegankelijk zijn voor buurtbewoners of door publieke daktuinen te voorzien op stedelijke gebouwen, zoals een buurttuin op de Sint-Jan-Evangelistkerk (Peperbus)
476. Open ruimte in de stad is een schaars goed. We zetten daarom maximaal in op de herontwikkeling van zogenaamde **“marginale gronden”**, percelen waarvan de gebruikswaarde beperkt is door een bodem- of grondwatervervuiling. Dit doen we bij voorkeur door ruimte te bieden aan **fytoremediëring** (bodemsanering door het aanplanten van geschikte planten en bomen), waarmee meteen ook inwoners die de kwaliteit van hun stadstuin willen verbeteren geholpen zijn..
477. De afgelopen jaren hebben we al belangrijke stappen vooruit gezet met het Ringland-project. Dit ambitieus initiatief zal de 19de-eeuwse gordel verbinden met de 20ste-eeuwse districten door een **groen-blauwe structuur van ringparken**. De realisatie van deze ringparken en van de groene nerven die deze parken verbinden met de omliggende wijken, is een prioriteit.
478. Naast groenruimte is de rol van water essentieel in onze stad. We maken **wijkwaterplannen** op en voorzien *wadi's* die tegelijk als waterbuffer en infiltratiezone kunnen dienen bij hevige regenval. In de strijd tegen het hitte-

eilandeffect voorzien we elk plein van een fontein of van een andere waterpartij.

479. Via **circulaire waterleidingen** gaan we bemalingswater (opgepompt grondwater van een bouwwerf) en water van 't Schijn hergebruiken om vijvers, waterpartijen en fontein te bevoeien waar nodig. Zo creëren we een *“natuurlijke airco”* in de stad.
480. We voorzien extra ruimte waar de Antwerpenaar kan zwemmen en zich **verkoelen** in de zomer. **We voorzien een nieuw zwemdok in Ringpark Lobroekdok en zwemgelegenheid in het Bonapartdok en het Galgenweel.** Als we geen uitbater vinden die dit beter en goedkoper kan dan de stad, doen we het zelf.
481. We maken werk van een **stadsrandbos** in zuidrand van Antwerpen en *“herinneringsbos”* op Linkeroever. Het recreatief ‘stadsrandbos’ versterkt en verbindt het openruimtegebied dat zich uitstrekt tussen Cleydael, Klaverblad, de recreatiecluster aan de Moerelei (met kinderboerderij), het Terbekehof en het Ferrarisbos. In een *“herinneringsbos”* op Linkeroever, willen we bosontwikkeling hand in hand laten gaan met eeuwigdurende begraafplaatsen voor geloofsgemeenschappen die op reguliere begraafplaatsen niet terecht kunnen wegens ontbreken van eeuwigdurende concessies (en nu hun doden ofwel laten overvliegen naar *“thuislanden”* die voor jongste generaties geen thuisland meer zijn ofwel zich laten begraven in Nederland, zoals bijvoorbeeld de Joodse begraafplaats in het Nederlandse Putte).
482. We maken werk van de realisatie van **groencorridors** die de natuurlijke landschappen met elkaar verbinden en zo bijdragen tot het groenblauw netwerk. In het noordoosten van de stad worden de open ruimtegebieden (Schijnvallei, Ringpark Groenendaal, Beken van Ekeren, Oude Landen...) versterkt en met elkaar verbonden via het project **‘Gruunrant’/‘Groen Kruis’** waarbinnen fiets -en wandelfaciliteiten verder worden uitgebouwd ter bevordering van de toeristische uitstraling van de omgeving.
483. We geven volop steun aan de verdere invulling van het **Nationaal Park Scheldevallei** en benutten maximaal de kansen voor verdere natuurontwikkeling, toerisme en recreatie. We zorgen voor een versterking en uitbreiding van de slikken- en schorregebieden langs de Schelde via het project Scheldeboorden en door de verplaatsing van de Scheldedijk landinwaarts ter hoogte van de nieuwe Scheldetunnel.

484. Samen met Nederlandse overheden ondersteunen we de kandidatuur bij UNESCO voor het verkrijgen van het ‘**Unesco Global Geopark**’ keurmerk voor de hele **Scheldedelta**. Deze “Michelinster” voor unieke natuurlandschappen opent deuren naar internationale aandacht en wetenschappelijk onderzoek, naar regionale profilering en naar een nieuwe dimensie in het toeristisch en recreatief aanbod in het gebied.
485. Dit najaar gaat de eerste schop in de grond van het **Natuurhuis Brialmont**, vlak naast het natuurreservaat Wolvenberg-Brilschans. Samen met het Agentschap Natuur en Bos en met Natuurpunt bouwen we dit uit tot het eerste natuureducatief centrum gespecialiseerd in ‘natuur in de stad’ waar zowel scholen, architecten, stedenbouwkundigen als alle andere geïnteresseerden terecht kunnen. Het wordt ook een ontmoetingsplaats en uitvalsbasis voor wandelingen in het nabijgelegen natuurgebied.
486. Het natuurgebied de Hobokense Polder gaan we verder versterken door de realisatie van het project “**Groenpoort**”. Met dat project wordt, samen met de sanering van de historisch vervuilde voormalige Texaco-site, een groot moerasgebied gecreëerd dat het natuurgebied Hobokense Polder verbindt met Blue Gate en met het Ringpark Zuid.
487. In de strijd tegen het hitte-eilandeffect zetten we volop in op **groene en witte daken**. Naast de bepalingen terzake in de bouwcode met betrekking tot nieuwe vergunningsplichtige daken, willen we ook gebouweigenaars ondersteunen via een uitbreiding van onze klimaatpremies. Dit is goed om de omgevingstemperatuur in de stad te doen dalen en zorgt tegelijk voor een verlaging van de binnentemperatuur.
488. We stellen een **stadsecoloog** aan die ervoor moet zorgen dat de zorg voor natuur en biodiversiteit mee doorwerkt in de verschillende beleidsplannen rond groen en klimaatadaptatie zoals de lokale groenplannen, de wijkwaterplannen, stadsontwikkelingsprojecten en de inrichtingsplannen voor het openbaar domein. De stadsecoloog houdt daarbij ook rekening met de tijdens de vorige bestuursperiode uitgevoerde impactstudies naar de gevolgen van de klimaatverandering en de verstedelijkingsdruk op de neerslagpatronen, het stedelijk hitte-eilandeffect, de droogteproblematiek en overstromingsrisico’s. De stadsecoloog geeft mee vorm aan het beleid van natuurinclusief bouwen en

wonen en helpt mee *evidence based* antwoorden te zoeken op onderzoeksvragen m.b.t. de thema's groen, hitte en water zodat we de juiste maatregelen op de juiste plaats kunnen nemen.

489. We willen opnieuw het engagement aangaan om **zo veel mogelijk bomen te planten waar kan**. In parken, op straten en pleinen, overal waar kan, creëren we grote en kleine groene longen. We ondersteunen met premies om schaduwrijk groen te voorzien in voor -en achtertuinen. **We streven naar één kwaliteitsboom per inwoner**.
490. We gaan door met onze **Ecoscholen**-werking, met ontharding en vergroening van speelplaatsen waar milieubewustzijn en -beleving kunnen groeien en bloeien.
491. Om de **luchtkwaliteit** verder te verbeteren en geluidsoverlast van wegverkeer te verminderen, voeren we een **Zero-Emissie-Zone** in voor bepaalde vormen van transport: busverkeer, brommertjes, taxi's, voertuigen van nutsmaatschappijen, pakjesbezorging en warenhuislogistiek. Voor **bedrijfsafvalophaling en pakjesbedeling** wijzen we de verschillende bedieningszones in onze stad toe aan een unieke speler die enkel **emissievrij** de stad mag binnenkomen.
492. We investeren in **vervuilingscamera's** ("remote sensing") en sporen samen met autokeuringscentra frauduleuze voertuigen op waarin roetfilter of katalysator werd verwijderd of uitgeschakeld.
493. We kiezen resoluut voor **emissievrije en emissiearme evenementen en werven**. We weren vervuilende en lawaaierige dieselgeneratoren via een aansluitplicht op het elektriciteitsnet indien technisch mogelijk (al dan niet in combinatie met batterij). We maken werk van een *lage emissiezone* voor verplaatsbare toestellen en werktuigen (kranen, pompen, generatoren...) zodat enkel de stilste en schoonste toestellen en werktuigen worden ingezet.
494. We bouwen het publiek aanbod aan **buitenstopcontacten en netkasten** verder uit, met eventuele versterking van het stroomnet. We zorgen voor een digitaal systeem voor flexibele reservatie, gebruik en facturatie. Op die manier kunnen nog meer evenementen, ambulante handelaars (IJsjeskarren en eetkramen allerhande) en bouwerven op het elektriciteitsnet aansluiten en vermijden we verder het gebruik van dieselgeneratoren.

495. We maken werk van een verbod op **houtstook** bij ongunstige weersomstandigheden en dringen bij de Vlaamse overheid aan op een uitfasering van openhaarden en oude kachels.
496. We finaliseren samen met de Vlaamse overheid het nieuwe **Geluidsactieplan 2025-2029** met als doel het aantal Antwerpenaren blootgesteld aan geluidsniveaus boven de 70 decibel (het geluid van een gemiddelde stofzuiger) terug te dringen tot nul tegen 2030. We breiden de gefreesde groeven op de Antwerpse ring verder uit en beginnen volgende bestuursperiode met de afbraak van de lawaaiërende viaducten van Wilrijk (A12), aan het Sportpaleis en over het Albertkanaal (Oosterweel-Ring). Snelheidsverlagingen, andere remsystemen op treinen en trams en een elektrificatie van het wegverkeer doen de rest.
497. We zorgen voor een uitgebreid netwerk van **luwteplekken** en plekken met aangenaam geluidsklimaat in de publieke ruimte. We geven een dotatie aan de districten voor aanleg van luwteplekken en heraanleg van knelpuntstraten met veel geluid. We zorgen voor het uitbouwen van een netwerk van trage wegen en voor meer woonerven en tuinstraten.
498. We creëren **groene oases in de buitenruimtes van het eigen patrimonium** en dat van stedelijke dochters (scholen, zorginstellingen, bibliotheken, musea ...). We geven onze groendienst, stadsreiniging en stadstoezicht extra middelen om opengestelde (semi)private luwteplekken te beheren.
499. We binden de strijd aan met de **knalpot-terreur** (luidruchtige auto's en brommers) en maken bij de handhaving gebruik van "geluidsflitspalen" van zodra technisch beschikbaar en wettelijk toegelaten.
500. In ons **groenonderhoud** bannen we bladblazers, grasmachines en andere werktuigen met vervuilende en lawaaiërende motoren. Voor zover die nodig zijn, maken we gebruik van bladblazers **op batterijen**.
501. We voeren in de bouwcode een norm in voor **akoestische isolatie van woongebouwen**. Zo zorgen we ervoor dat energetische renovaties ook leiden tot een stiller binnenklimaat.

... voor sterke, toegankelijke publieke diensten

Haven als circulaire en klimaatneutrale hub

502. We ondersteunen maximaal de verdere uitbreiding van het **Ecluse-stoomnet** onder de Schelde naar de rechteroever en langs de Scheldelaan. We zorgen voor het intakken van stoom geproduceerd door parabolische zonnespiegels en door elektrische stoomgeneratoren op groene overschotstroom en voor extra stoomafname door bedrijven langsheen de Scheldelaan. (Warmtekracht)installaties die vandaag voor fossiele stoom zorgen, kunnen op deze manier worden gesloten of in piek- in plaats van basislastmodus gaan opereren.
503. We **heroriënteren onze afvalverwerking** naar hoogwaardiger gebruik in de industrie. Samen met bedrijven zoals Umicore, exploiteren we maximaal onze “stedelijke mijn” door kritische metalen te recupereren uit het elektronisch afval en uit afgedankte batterijen en aan te wenden als grondstof voor nieuwe cleantech producten. Via doorgedreven selectieve inzameling of mechanische nascheiding van het ingezameld restafval en grofvuil recycleren we meer materiaalstromen (zoals plastics) zodat enkel de rest van de rest nog moet worden verbrand .
504. We voorzien een uitstekend **vestigingsklimaat voor circulaire activiteiten** op NextgenDistrict (oude Opel site aan Churchill dok – focus op recycling van polymeren), in de haven op linkeroever door de ontwikkeling van de Verrebroekdokzone (focus op recycling van kritische en strategische materialen uit onder meer elektroschroot en EV-batterijen) en op Bluegate (focus op biobased chemie en cleantech). Op deze manier maken we van Antwerpen dé **recyclage- en kritieke materialendraaischijf van Europa**.
505. We bereiden ons voor op de **sluiting van de afvalverbrandingsinstallatie van ISVAG in Wilrijk** en realiseren, samen met andere afvalintercommunales met installaties op einde levensduur, één nieuwe installatie die processtoom en/of grondstoffen kan leveren aan de havenindustrie. De CO2 van deze nieuwe installatie vangen we af en injecteren we op het geplande CO2-net 'Antwerp@C'.
506. We maken werk van een onafhankelijk beheerd **waterstofnet** waarop producenten, invoerders en afnemers van groene of blauwe waterstof kunnen aantakken.
507. We realiseren de geplande CO2-backbone in de haven (“Antwerp@C”) en zorgen ervoor dat de afgevangen CO2 kan getransporteerd worden naar lege gasvelden in de Noordzee.
508. We bouwen de Antwerpse haven verder uit als een **“multi-fuel” haven** die verschillende duurzame brandstoffen aanbiedt aan rederijen en binnenschippers. In opvolging van de reeds besliste investeringen in **walstroomvoorzieningen** voor cruiseschepen in de stadshaven, rusten we **tegen 2030 alle aanlegplaatsen voor binnenschepen** uit met walstroomvoorzieningen. Investeringsinitiatieven van terminaloperatoren met het oog op de bouw en exploitatie van walstroominstallaties voor zeevaart (roro, container, bulk,...) worden via het concessiebeleid actief ondersteund. Het Havenbedrijf werkt hiervoor een beleidskader uit.
509. Via een aanbod van verwisselbare batterijcontainers (“power as a service”) maken we **batterij-elektrisch varen betaalbaar** voor de **binnenscheepvaart** en vangen we de “overschot”-stroom op van onze windturbines. We leggen ook een **“stroombot”** in voor de **elektrificatie van boten die aanmeren** op plaatsen waar nog **geen vaste walstroomvoorziening aanwezig** is.
510. We **elektrificeren de eigen bagger- en sleepvloot** van het havenbedrijf.
511. We maken in het **havengebied** ruimte vrij voor **snellaadpleinen** waar **elektrische vrachtwagens** kunnen laden.

- 512. We zetten door met de **vergroening van de belasting op drijfkracht** als stimulans voor de **elektrificatie van havenwerktuigen** zoals kranen, vorkliften en straddle-carriers (de “gele olifanten” die containers verplaatsen).
- 513. In de concessievoorwaarden voor (nieuwe) **containerterminals**, dringen we aan op **walstroomvoorzieningen**, de inzet van **havenwerktuigen zonder uitstoot** en op het realiseren van een maximale duurzame modal split in de aan- en afvoer van containers.
- 514. We creëren een **“tinder” voor warmte** door de aanstelling van een “warmtemakelaar” die als neutrale partij op basis van de warmte-inventarissen en “klimaat roadmaps” van bedrijven met een EnergieBeleidsOvereenkomst de vraag en aanbod naar (rest)warmte probeert te matchen.
- 515. **Industriële restwarmte die niet binnen het havengebied gevaloriseerd kan worden** door warmte-uitwisseling tussen bedrijven, gebruiken we voor het voeden van het **stadsverwarmingsnet** waarmee we gebouwen fossielvrij kunnen verwarmen.
- 516. Waar mogelijk en nuttig, **participeren we** met het havenbedrijf of **met** onze duurzame financieringsholding **FINEG** in deze **transitienetwerken**, zodat we de kapitaalkosten voor de investeringen in deze netten kunnen drukken en kunnen waken over een eerlijke derde partij toegang en een deugdelijk beheer. Met FINEG bieden we **bedrijven** ook **“off balance” financieringsmogelijkheden** aan voor aansluitingen op warmtenetten. We bekijken samen met het Havenbedrijf en andere investeringsmaatschappijen hoe we de kapitaalpositie van FINEG kunnen versterken.

Een klimaatsociale stad aan de stroom

- 517. We geven verder uitvoering aan het **Klimaatplan 2030** en passen dat aan waar nodig. De Roadmap Warmtenetten 2030 en de nog goed te keuren Roadmaps Renovatie en Warmtepompen vormen een integraal onderdeel van het bijgestelde Klimaatplan. Voor het inspireren, aanjagen, monitoren en opvolgen van ons klimaatbeleid doen we ook in de volgende bestuursperiode een beroep op een **Klimaatraad**. De voortgang van het klimaatbeleid zal worden gemeten aan de hand van een uitgewerkt scorebord zodat tijdig kan worden bijgestuurd en aanvullende maatregelen kunnen worden genomen als blijkt dat we niet op koers zitten.
- 518. We geven verder uitvoering aan de **Roadmap Warmtenetten 2030** en sluiten systematisch meer bronnen aan zoals industriële restwarmte uit de haven, groene warmte die we onttrekken uit bodem (geothermie), afvalwater (riothermie), Scheldewater (aquathermie) en koelingswarmte die ontstaat in datacentra (datathermie). Naast warmtezoneringkaart (een “waar”-kaart die aangeeft waar we warmtenetten willen realiseren) maken we ook werk van een “wanneer”-kaart die inwoners en gebouweigenaren duidelijk maakt of en wanneer ze op warmtenet kunnen aansluiten.
- 519. We verlengen de **vrijstellingsregeling voor gemeentelijke opcentiemen op de onroerende voorheffing** voor bestaande gebouwen die **fossielvrij** gaan **verwarmen** door aansluiting op het warmtenet of door middel van een warmtepomp.
- 520. We werken aan een juridisch kader en groepsaanbestedingen voor grondboringen op het openbaar domein en creëren zo wijk-BEO velden (Boorgat Energie Opslag) en **wijkwarmtenetten**. Die brengen ’s winters warmte uit de bodem naar de huizen en onttrekken in de zomer (omgekeerd) warmte aan onze huizen en stoppen die onder de grond.

521. We werken met **“Ecoscholen”** om **speelplaatsen te ontharden en te vergroenen**, en bekijken of we die ook als BEO-veld kunnen inrichten. Die BEO-velden kunnen dan een “mini-warmtenet” voeden waarop niet alleen de school, maar ook gebouwen in de omgeving kunnen aansluiten. De school kan op die manier het middelpunt worden van een wijk-BEO-veld en wijkwarmtenet.
522. Gebouwen die (ook in de toekomst) niet op warmtenetten kunnen aansluiten, helpen we maximaal om “schoorsteenvrij” te verwarmen. Via het Energiehuis (Ecohuis) organiseren we **groepsaankopen voor warmtepompen** en bieden we een huuroptie aan (lease-formules) voor gezinnen die het hoge investeringsbedrag zelf niet kunnen betalen.
523. We gaan verder met het begeleiden en ondersteunen van de **renovaties van appartementsgebouwen**, met de focus op de zeer grote blokken gebouwd voor 1980, die we allemaal **fossielvrij** willen maken. We bieden steun aan combinaties van zonnepanelen op daken, appartementsblokken met warmtepompen en slimme laadsystemen voor de elektrische wagens.
524. Wijken of straten met eenzelfde woningtype (zoals tuinvijken) vormen we collectief om tot duurzame wijken en straten. In een programma van **Duurzame Wijktransities**, gaan we voor een gezamenlijke aanpak van:
- i. Duurzame energiebesparing en opwek (collectieve renovatie, groepsaankopen, lokale energiegemeenschappen met energiedelen en wijkbatterijen...) met het gebruik van tools zoals de MijnVerbouwBegeleiding en energiepremies;
  - ii. Vergroening buitenruimte (ontharding en vergroening, waterbuffering en –infiltratie) met geïntegreerde inzet van Breek Uit-premies (openbaar domein) en klimaatpremies (privaat domein) en instrument van wijkwaterplannen;
  - iii. Mobiliteit (station elektrische deelwagens, buurtfietsenstalling,...) gebruik makend van beleid inzake laadpalen, deelmobiliteit, buurtfietsenstallingen...
525. In de plaats van de huidige vestigingstaks voor bedrijven, voeren we een **“leegstandsheffing”** in **op grote, niet met zonnepanelen of groendak uitgeruste dakoppervlakken**. Op deze manier trachten we de grote leegstaande daken te “activeren” en drijven we het aandeel hernieuwbare energie in onze stad verder op. In de haven alleen al ligt er een oppervlakte van 700 voetbalvelden aan onbenutte daken waarop meer dan 2 miljoen zonnepanelen terecht kunnen.
526. We geven elke Antwerpenaar de kans om aan te sluiten bij onze Energiegemeenschap “Antwerpen aan de stroom”. Die energiegemeenschap legt **“zonnetuinen”** aan met panelen op publieke daken of oude stortplaatsen waarvan de stroom wordt gedeeld met gezinnen die zelf geen zonnepanelen kunnen plaatsen. Dit naar analogie met “volkstuinten” waarin gezinnen die zelf geen tuintje hebben, een perceeltje kunnen huren. In de “zonnetuin” kunnen ze een of meerdere paneeltjes huren (van “perceeltje” naar “paneeltje”).

Kringloopstad met propere straten

527. Via alle mogelijke organisaties en instellingen zetten we in op **sensibilisering** van alle bewoners voor het correct aanbieden van afval en het vermijden van sluikstort. Dat doen we via scholen, kinderdagverblijven, jeugdverenigingen, sportclubs, geloofsgemeenschappen, handelaars, maatschappelijke organisaties en buurtverenigingen. We zetten een communicatiecampagne op die we regelmatig herhalen. Een duidelijke folder in

- verschillende talen zetten we ook in bij de inburgeringstrajecten. We bezorgen elk jaar aan huis een papieren **afvalkalender én sensibiliseringsfolder** aan alle bewoners.
528. Bedrijven moedigen we aan om hun afval correct aan te bieden en de juiste zakken en containers te gebruiken. We rusten de afvalinzamelwagens uit met een **weegstelsel** zodat de aanbieders van bedrijfsafval de correcte factuur krijgen doorgerekend en worden aangezet om afval te vermijden of selectief aan te bieden voor recycling.
529. Bewoners die het financieel moeilijk hebben worden ondersteund met een aantal afvalzakken per gezin. Elke inburgeraar heeft recht op een aantal **gratis huisvuilzakken**, net zoals nieuwe bewoners die zich inschrijven in hun woonst in onze stad.
530. De witte restafvalzakken worden steviger, zodat er minder kans is op scheuren
531. Op **hotspots** van sluikestort (bepaald op basis van opgeruimd sluikestort én het aantal meldingen van burgers en toezichters) voorzien we intensiever **toezicht** (ook 's avonds en 's nachts) en zetten we cameratoezicht in om de daders te kunnen vatten.
532. We verminderen het administratief werk van de buurttoezichters, zodat die maximaal op straat toezicht en **handhaving** kunnen doen. Buurttoezichters moeten voldoende tijd krijgen voor sensibilisering van de bewoners. In bepaalde wijken kan het nodig zijn dat ze deur-aan-deur de sorteerregels toelichten aan de hand van een praktische en meertalige folder.
533. We schakelen de **buurttoezichters** in voor het monitoren van:
- i. de overbezetting van bepaalde woningen. De woonunits zijn hier vaak te klein of hebben geen tuin of terras om afval te kunnen bewaren. Door de overbewoning aan te pakken, zorgen we onrechtstreeks ook voor minder sluikestort.
  - ii. leegstaande woningen.
  - iii. braakliggende terreinen.
534. Op bepaalde plaatsen moeten **meer of grotere vuilnisbakken** komen. Op andere dan weer minder, omdat ze vaak ook sluikestort aantrekken. We maken een sluikestortplan op voor heel de stad.
535. Bewoners moeten snel en handig **sluikestort of zwerfvuil kunnen melden**, waardoor het ook snel kan worden opgeruimd.
536. **Fietswrakken** worden regelmatig uit het straatbeeld verwijderd door de stad. Op die manier vermijden we extra sluikestort en overlast.
537. Achtergelaten (brom/bak-)fietsen worden gescreend door de lokale politie. Als ze gelabeld zijn kunnen ze snel worden terugbezorgd aan de eigenaar. Als ze niet gelabeld zijn, wordt er gekeken in de **bikebank**.
538. Buurtregisseurs organiseren frequente **Buurt-aan-de-beurt**-acties in wijken waarin de overlast het grootst is. Bewoners worden dan extra gesensibiliseerd. Er is verhoogd toezicht. De straten worden grondig gepeetst en bewoners kunnen eenmalig hun grofvuil gratis aanbieden.
539. We plannen op regelmatige tijdstippen een **pop-up containerpark** (dat ook na de werkuren open is) in de wijken, zodat bewoners hun klein containerpark-afval naar daar kunnen brengen.
540. **Sorteerstraatjes** worden, daar waar mogelijk, zo goed mogelijk ingezet voor het verzamelen van afval. Vooral in wijken waar grote appartementsgebouwen staan, waar bewoners moeilijk hun afval weg krijgen. We voorzien voldoende

toezicht bij de sorteerstraatjes, ook 's nachts, zodat sluikestort beperkt blijft en de fracties juist worden aangeboden.

541. In grote appartementsgebouwen zorgen we voor materiaal dat de eigenaar/syndicus kan gebruiken om de bewoners aan te moedigen hun afval juist aan te bieden.
542. We blijven bij de hogere overheden ijveren voor **duurzamere verpakkingen** en voor de invoering van **statiegeld** op eenmalige drankverpakkingen. Zo kunnen we samen de afvalberg verkleinen.
543. We maken van **elke supermarkt** een **schakel** binnen onze **kringloopstad**. Tot er een goed werkend statiegeldsysteem is, moeten supermarkten gratis inzamelpunten hebben voor lege glazen, plastic flessen en blikjes. Parkings van supermarkten moeten uitgerust worden met schaduwwerpende zonnepanelen en oplaadmogelijkheden. Na de uren moeten supermarkten hun parkings gratis ter beschikking stellen aan buurtbewoners en autodelers.
544. **Witte Tornado's en straatvegers** zorgen dagelijks voor het opruimen van straten en pleinen. Zij zijn de ogen en oren van de stad. Het is belangrijk dat we hun informatie gebruiken (bv. op welke plekken er regelmatig sluikestort / zwerfvuil ligt) in de handhaving.
545. We verhogen drastisch de capaciteit van de veegploegen in de stad. Hoe sneller vuil van de straat weg is, hoe minder er wordt bijgegooid.
546. Vervuiling brengt vaak extra vervuiling met zich mee. Snel opruimen is dus de boodschap. Maar ook hier is controle en handhaving nodig. Een **repressief beleid** tegenover **hardnekkige sluikestorters** op basis van (buurt)onderzoek, controle en sancties is ook aangewezen in de strijd tegen sluikestort.
547. We zetten verder in op een uitgebreid netwerk van kringwinkels waar gezinnen terecht kunnen voor nog herbruikbare materialen.
548. We breiden **Buurman Antwerpen** uit met een bouwmaterialen-hub waar we zoveel mogelijk aannemers en doe-het-zelvers naar willen toeleiden.
549. We breiden **Circuit Antwerpen** uit tot een ontmoetings- en debatplaats naar het voorbeeld van Pakhuis De Zwijger in Amsterdam en blijven hier initiatieven steunen voor het herstellen of herbenutten van afgedankte goederen (expertise en ruimte, fablabs, makerspaces, workshops, ateliers, repair café's,..).
550. In de bouwwerven van de stad en haar dochters, stimuleren we de inzet van biobased en klimaatvriendelijke bouwmaterialen.

Waterstromen

551. We rollen de circulaire waterleidingen verder uit en hergebruiken bemalingswater en water van de Schijn om vijvers, plantsoenen, waterpartijen, publieke toiletten en fontein en mee te voeden. Zo creëren we een **“natuurlijke airco”** en binden we de strijd aan tegen het hitte-eilandeffect.
552. Het **“Waterkracht”-project** moet door het gebruik van effluentwater rechtstreeks via pijpleidingen aangevoerd uit de waterzuiveringsinstallaties de industrie van koelwater voorzien zodat het gebruik van drinkwater hiervoor stopt. Waar mogelijk leggen we de leidingen tussen de waterzuiveringsinstallaties in de stad en de koelwaterfabriek in de haven samen aan met de leidingen van het warmtenet. Zo worden de kosten voor beiden lager en moet de straat maar één keer open. Er mogen geen kosten voor het industriële netwerk worden doorgeschoven naar de huishoudelijke klanten.
553. We verruimen de rivier- en beekdalen met meer **(overstromings)ruimte** voor de Schijn- en Struisbeekvallei.

554. We stemmen in met de **fusie** tussen de drinkwatermaatschappijen **water-link en Pidpa tot A-delta**. Water-link wint uit oppervlaktewater, Pidpa uit grondwater. Beide ruwwaterbronnen zijn complementair. Door maximaal oppervlaktewater te gebruiken in natte periodes, kan het fusiebedrijf de grondwatervorraden deels sparen om deze vervolgens in te schakelen tijdens droge periodes wanneer het Albertkanaal onder druk staat. Beide bronnen zijn ook onderhevig aan andere risico's, onder andere op vlak van calamiteiten. De fusie zorgt voor belangrijke voordelen op het vlak van leveringszekerheid en het voorkomen van verdroging en dalende grondwaterstanden. **Efficiëntiewinsten zorgen er bovendien voor dat de drinkwaterprijs gedrukt kan worden.**
555. We halen regenwater maximaal uit de **riolering** en laten het waar mogelijk plaatselijk infiltreren. We renoveren onze rioolstelsels en passen die aan aan het gewijzigd klimaat zodat die de forsere onweders kunnen slikken. In de districten extra muros **herwaarden** we onze **grachtenstelsels**.
556. We **vrijwaren overstromingsgevoelige gebieden** van **bebouwing en ophoging**.

Voedselstromen

557. Samen met de verschillende partners geven we verder uitvoering aan onze **voedselstrategie** om bestaande dynamieken te versterken en te versnellen, innovatieve netwerken rond voedsel uit te breiden en een stedelijk knooppunt aan te bieden voor burgers, organisaties en ondernemers die hierrond aan de slag gaan.
558. In samenwerking met PAKT blijven we nieuwe projecten op het vlak van **stadslandbouw** ondersteunen.
559. We ondersteunen gemeenschapsprojecten en kleinschalige korteketeninitiatieven zoals **pluktuinen, volkstuinten en samentuinen**. en zorgen voor nieuwe samentuin-projecten binnen de stad.
560. We stimuleren de korte keten en faciliteren lokale voedselproductie zodat deze in de stad kan worden geconsumeerd. We informeren de Antwerpenaar rond lokale, gezonde voeding.
561. We zetten projecten op om de stroom **voedselresten**, geproduceerd in Antwerpen beter te benutten (jaarlijks volume 3.5 miljoen ton in Vlaanderen). Ook de voedselresten van de haven (tonnen fruit die niet in aanmerking komen voor consumptie en nu worden weggegooid) kunnen worden verwerkt tot half-fabrikaten.
562. We transformeren de voormalige **SAMGA-graansilo's** aan het Noordkasteel tot productiesilo's voor **verticale landbouw**, met LED- verlichting die werkt op groene stroom uit de nabijgelegen windturbines.
563. Landbouwgronden van stad en OCMW worden ingezet voor lokale voedselproductie, voor vergroening, bebouwing, ...

564. We creëren strategisch gelegen **voedsel-hubs in de stadsrand** van waaruit de voedsellogistiek van en naar de stad efficiënt en emissievrij kan worden geregeld.
565. In woonuitbreidingsgebieden in signaalzones op Antwerps grondgebied zorgen we dat de percelen ingezet kunnen worden voor bijkomend stadsgroen en -bossen.

'T STAD BRUIST...

... en ontmoet

566. In **élke wijk** moet er een **plek** zijn waar Antwerpenaren als buurtbewoners kunnen samenkomen. De nadruk ligt op **ontmoeten**, gekoppeld aan een versterkend aanbod via bv. cultuur, vormingen, taal oefenkansen, digitale ondersteuning, gedeeld gebruik, voedsel, sport, ... Om dit te bereiken zoeken we een optimale geografische spreiding van de door de stad ondersteunde buurtwerkingen en buurthuizen.
567. We willen in elke buurt **voldoende ontmoetingskansen** voor de bewoners. Dat kan door het stimuleren van markten en kleinhandel, de aanleg van kwaliteitsvolle pleinen met ruimte voor horeca, het steunen van wijkfeesten, ...
568. De sport-, jeugd-, cultuur- en buurt**verenigingen** hebben een belangrijke maatschappelijke functie die niet in geld uit te drukken is. We ondersteunen hen dan ook door hen **ruimte aan te bieden in stedelijke gebouwen en eigendommen**.
569. De MijnAntwerpen-app wordt uitgebreid met een nieuwe **gebruiksvriendelijke zaalzoeker**, een ruimte-app, om fijnmaziger naar geschikte en beschikbare zalen en locaties te kunnen zoeken. We ondersteunen de aanbieders van deze ruimtes met praktische omkadering.
570. We openen **residentieplekken** in de **districten**. Zo creëren we daar extra cultuuraanbod en slaan we een actieve link met het rijke cultuuraanbod van de cultuurhuizen in de binnenstad. We maken meteen ook een eind aan het acute tekort aan repetitieruimte (jong en oud, amateur en professioneel).
571. We maken de stedelijke infrastructuur zoals sociale centra, dienstencentra, culturele centra, scholen,... toegankelijker zodat ze uitnodigend zijn voor alle buurtbewoners en hun verenigingen. **Gedeeld ruimtegebruik** staat voorop in alle ondersteuning van verenigingen en dat stimuleren we ook sterk vanuit andere interessante locaties (co-working-plaatsen, ontsluiting van zalen en ruimtes, ...).
572. VESPA dient als aanspreekpunt om (tijdelijke) leegstand creatief, snel en betaalbaar in te vullen met allerhande initiatieven die een meerwaarde zijn voor de buurt en waar nieuwe verenigingen gratis kunnen experimenteren.
573. We **ondersteunen verenigingen** en sociale werkingen om aandacht te hebben voor **moeilijkere maatschappelijke thema's** zoals gender(gelijkheid), onderwijskwalificatie, identiteitsvorming, religie, gebrek aan kansen... Gemeenschapsvormende initiatieven kunnen kort op de bal spelen bij zorgvragen en problematische thuissituaties.

574. Iemand die zich vrijwillig inzet om onze stad mooier en aangenamer te maken, moet daarbij worden ondersteund. We **versterken** de huidige werking van de **buurtsecretariaten** om vrijwilligersorganisaties te ontzorgen (afval, boekhouding, administratie, verzekering, vergunning, subsidieaanvraag, zoektocht naar locatie, juridische bijstand, vrijwilligerscoaching, vormingen).
575. Het aantal **samen- en volkstuinten** en buurtcompostplaatsen breiden we fors uit. Antwerpen is dichtbevolkt en veel inwoners hebben geen eigen tuin. Samen voedsel voorzien verbindt inwoners en motiveert tegelijkertijd voor een gezonde levensstijl.
- 576.
577. We blijven de **straatvrijwilligers**, die een belangrijke rol spelen in het proper houden van onze straten en pleinen, **ondersteunen**.
578. De stad **stimuleert vrijwilligerswerk** en ondersteunt organisaties die een vrijwilligerswerking uitbouwen. We breiden het platform waar kandidaat-vrijwilligers terecht kunnen voor het zoeken van vrijwilligerswerk verder uit. Kwetsbare kandidaten kunnen persoonlijke, individuele begeleiding krijgen.
579. Er komt een nieuw, groots opgezet **stadsfestival** voor elke Antwerpenaar: het **Allemaal Antwerpenaar Festival**. Antwerpen kan **2 dagen autovrij genieten van culturele en internationale acts**.
580. Er is een **zitbankenplan** zodat er in de hele stad voldoende zitbanken voorzien zijn. We organiseren een **proefproject met verplaatsbare stoelen**, en bij succes breiden we dit uit. De zitbanken geven ruimte voor een goede babbel en sociaal contact. De zitbanken zijn ergonomisch ontworpen voor een maximaal zitcomfort, toegankelijk voor personen met een beperking, en maken deel uit van een slim aangelegd openbaar domein met ruimte voor picknick, spel,... om ontmoeting te stimuleren. Vanaf elke bank kan je de volgende zien. In het zitbankenplan is er ook ruimte voor **stilteplekken** in rustige hoekjes van de parken.
581. We **spreiden(grote) evenementen** zo veel mogelijk over het hele grondgebied van de stad. We organiseren evenementen op niet voor de hand liggende plaatsen om de Antwerpenaar warm te maken voor nieuw stedelijk beleid of dienstverlening; bijvoorbeeld het festival DAKKAN.)
- 582.
583. We **gaan slim om met de beschikbare ruimte** en brengen activiteiten en evenementen op plaatsen waar ze kunnen plaatsvinden. Het aantal evenementen op de Middenvijver breiden we niet uit.

... en laat cultuur inspireren

Het Kustennetwerk

- 584. We trekken volop de kaart van **samenwerking** binnen de brede waaier van belanghebbenden (kunstenaars, (socio-) culturele instellingen, cultuurhuizen, maatschappelijke organisaties, de gemeenschappen en het bedrijfsleven) bij de cultuursector in onze stad.
- 585. We bewaken de artistieke en inhoudelijke **autonomie** van het **cultuurveld**. De samenstelling van de **raden van bestuur** van culturele instellingen of van clusters culturele instellingen wordt herbekeken, ze worden in de toekomst minstens **professioneel bijgestaan** door **experten** uit het veld.
- 586. Onze culturele instellingen hebben **voldoende personeel** om hun taken uit te voeren.
- 587. We blijven festivals en feesten die belangrijk zijn voor de zichtbaarheid van Antwerpen als kunststad ondersteunen en organiseren, zonder de garantie voor de ondersteuning van de basis uit het oog te verliezen. Zo geven we **Antwerp Art Weekend** de ondersteuning die het verdient.
- 588. De cultuurmarkt het laatste weekend van augustus wordt nog steeds gemist. We brengen samen met de culturele actoren in kaart welk **initiatief** kan worden opgestart om aan het eind van de zomer om het **brede publiek** van binnen en buiten Antwerpen **warm te maken voor het komende cultuurseizoen**.
- 589. We maken werk van een stevig **muziekbeleid** met plek voor liefhebbers én professionelen.
- 590. We **evalueren het subsidiesysteem** voor het **kunstenbudget**. De huidige toelages worden jaarlijks geïndexeerd en toegekend voor minstens 3 jaar.
- 591. De **lokale return** van de **drie Vlaamse kunstinstellingen moet beter** op het vlak van kansen voor jonge talenten, verlaging van financiële drempels en verbreding van publiek waarvoor samengewerkt wordt met partners voor de toeleiding.
- 592. **Sociaal-artistieke werkingen** doen belangrijk werk en hebben nood aan betere ondersteuning. Ze worden in ons regulier ondersteuningsbeleid opgenomen.
- 593. We benutten onze **stedelijke bibliotheken** ten volle. Ze zijn de **toegangspoort tot onze taal** en we zetten ze in in de **strijd tegen ongeletterdheid**.

Deelnemen, leren en genieten van vrije tijd

- 594. Cultuur heeft raakvlakken met onderwijs, jeugd, sport, kinderopvang, zorg, welzijn en vele andere domeinen. We maken **kruisbestuivingen** om elkaar te versterken en meer burgers te bereiken.
- 595. Kunstenaars zijn bij uitstek creatievelingen. Bij grote stadsprojecten of innovatieprocessen brengen we **kunstenaars mee aan tafel**.
- 596. We investeren in **cultuureducatie op de basisschool en werken meer samen met het onderwijs**. Cultuureducatie draagt bij aan de ontwikkeling van alle talenten.
- 597. **Vrije tijd hebben en beleven** is niet vanzelfsprekend voor kinderen uit **kwetsbare groepen**. We blijven, samen met partners zoals het Onderwijs, Deeltijds kunstonderwijs, jeugdwerk en artistieke organisaties, investeren in

een **aanbod op maat**. De culturele ontmoetingscentra en schouwburgen kunnen hier een sleutelrol in spelen.

- 598. De **A-kaart** is een effectief middel om cultuur, sport en spel voor iedereen toegankelijk te maken. We verlagen de financiële en administratieve drempels zo veel mogelijk en zorgen ervoor dat het **kansentarief automatisch** wordt **verrekend**, met betere communicatie, toeleiding en toegankelijkheid voor alle doelgroepen.
- 599. We organiseren een effectief **cultuurparticipatieonderzoek** op **wijkniveau**, dat àlle Antwerpenaren betreft. Zo krijgen we een beeld van het hele (potentiële) publiek en kunnen de instellingen daarop rapporteren.
- 600. We stimuleren een **makersklimaat** en faciliteren ondersteuning vanuit de stad.

Kunstopleidingen en de arbeidsmarkt

- 601. **Cultuureducatie** is een opdracht voor iedere culturele organisatie. Antwerpen huisvest talrijke wereldvermaarde kunstopleidingen. De bestaande initiatieven zoals **afstudeerfestivals ondersteunen** we waar nodig en op maat.
- 602. We zijn fier op onze afstuderende kunstenaars en zorgen mee voor meer zichtbaarheid. o.a. door hen te betrekken bij het nieuwe Stadsfestival
- 603. De Stad brengt de bestaande en de potentiële **atelier- en repetitieruimtes** per district in kaart en maakt ze klaar voor een duurzame toekomst. We creëren **minstens 1 nieuwe atelier- of repetitieruimte per district** en stimuleren zo ontmoeting en/of gedeeld ruimtegebruik met een vlotte toegang.
- 604. We stimuleren de oprichting van een **circuswerkplaats**.
- 605. Naast Antwerpen als podium- en museumstad omarmen we onze **cinemageschiedenis** en zetten Antwerpen verder op de kaart als **filmstad**. We zijn trots op het **Jeugdfilmfestival JEF** en bekijken hoe we deze werking kunnen versterken in samenwerking met alle actoren.
- 606. De afschaf van projectsubsidies heeft er zwaar ingehakt. We evalueren de werking van het **Fonds voor Nieuwe Makers** en **verhogen het budget drastisch**. We onderzoeken ook de mogelijkheid van een combinatie tussen trajecten en projectsubsidies. Naast financiële ondersteuning bieden we ook ondersteuning en begeleiding bij het maken van een eerste productie/kunstwerk, om connectie met het netwerk te leggen, zakelijke ondersteuning te bieden enz.

De rol van kunst en cultuur

- 607. De vrijetijdskunsten (theater, muziek, ...) spelen een belangrijke rol in het weefsel van de stad. We versterken het **ondersteuningsbeleid** voor de **kunsten in de vrije tijd**. **Fameus** speelt hierin een sleutelrol.
- 608. Via initiatieven zoals Antwerpen 93 of kunstenaars in de klas werd in het verleden betrokkenheid vanuit de artiesten bij een jong publiek gecreëerd. We bieden artiesten de kans om nieuw publiek te leren kennen en een **maatschappelijke rol in de stad** op te nemen, zonder dit verplicht te maken. **De stad moet meer faciliteren, niet sturen**.
- 609. We stimuleren zowel initiatieven voor **jongeren als voor ouderen en Antwerpenaren die vandaag weinig deelnemen**.

- 610. **Lokaal cultuurbeleid** kan een belangrijke rol spelen in het toegankelijk maken van kunst en cultuur. We versterken de werking ervan en laten zo kunst en cultuur onze **wijken** insijpelen.
- 611. We voeren het officieel **stadsdichterschap** terug in. Samen met de stadsdichters bekijken we in welke vorm we hen terug een plaats binnen de stad geven. **We garanderen de stadsdichters alle vrijheid.**
- 612. We onderzoeken de invoering van een **stadstroubadour**.
- 613. We stimuleren **kunst in de openbare ruimte**, zowel beeldend als podiumkunsten. We denken daarbij bijvoorbeeld aan Opera op het Operaplein, meer Zomer van Antwerpen verspreid in de stad, meer verscheidenheid en creativiteit in de straten.
- 614. Zelf een (cultureel) **evenement aanvragen** moet makkelijker worden. De aanvraag moet vlotter, sneller en met **minder bureaucratie**.
- 615. De schepen van cultuur is een **verbindingsfiguur** met andere domeinen (welzijn, onderwijs, jeugd...) en zeker met lokale actoren (partners) in de stad.
- 616. We evalueren de **Cultuurweken** voor kinderen en kijken of we dit meer kunnen optillen, naar analogie met de Sportweken.
- 617. We **garanderen broedplaatsen, residentiewerkingen, vrijhavens** voor experiment. Ruwe stadsplekken zoals bijvoorbeeld een deel van de droogdokken-site waar de Stad alle vertrouwen geeft aan de kunst om er hunding te doen, te experimenteren, de inspireren, uit te dagen, uit te breken.

Infrastructuur

- 618. Antwerpen heeft een gigantische en historische achterstand in de investeringen en het **onderhoud van het patrimonium**. We brengen dat patrimonium en de grote **investeringsnoden in kaart** en maken scherpe keuzes, in samenspraak met de Vlaamse overheid waar nodig.
- 619. Het **culturele patrimonium** en onroerend erfgoed is voor de Antwerpenaren on(t)roerend erfgoed en het belang - zowel historisch als maatschappelijk - **overstijgt het domein cultuur**. Daarnaast zorgen we voor een vlotte ontsluiting van deze gebouwen.
- 620. Het **ex-ocmw-patrimonium en haar collectie brengen we integraal in kaart en ontsluiten we maximaal**. Panden als het historische Godshuis Somers in de Wolstraat, de Sint Nikolaasplaats, het Maagdenhuis enz bieden kansen voor nieuwe culturele en sociaal-artistieke waardevolle plekken in de stad. Sociaal engagement en cultuur gaan daar hand in hand. Dit wordt een blauwdruk voor andere erfgoedpanden van de stad.
- 621. Ook **kerken** die een **herbestemming** zoeken, kunnen een rol spelen in meer ruimte vinden voor sociale en culturele initiatieven.

De Antwerpse Musea

- 622. We garanderen **inhoudelijke en artistieke integriteit en onafhankelijkheid** voor de musea en cultuurinstellingen, in het licht van de wetgeving daarrond en de regels voor goed bestuur.
- 623. We verhogen de **toegankelijkheid, inclusiviteit en diversiteit** van onze musea en benutten daarvoor de expertise van de sector, o.a. van Atlas en andere socio-culturele partners, en zorgen voor brugfiguren voor de toeleiding.
- 624. We maken samen met de bevoegde diensten een plan zodat er **geen museumzalen moeten gesloten worden door gebrek aan personeel**.

625. Samen met **alle Antwerpse musea**, werken we aan een **marketing- en communicatiestrategie** met andere musea en met de monumentale kerken. We verliezen de eigenheid van de instellingen niet uit het oog en versterken daarom indien nodig ook in de huizen het marketing-en communicatieteam.
626. De Vlaamse overheid bekijkt of het **MHKA en het KMSKA intenser kunnen samenwerken** qua personeel, collectie, programmering, publieksbereik, ticketing. Antwerpen kan deze oefening begeleiden.
627. Antwerpen kent een rijk aanbod aan topmusea. We onderzoeken hoe we bezoekers van deze musea naar andere musea op het grondgebied van de stad kunnen **toeleiden** en elkaar kunnen versterken.
628. De stad brengt haar **kunstcollecties** in kaart ,verzorgt ze goed en ontsluit ze maximaal publiek. Ze digitaliseert, beveiligt en bewaart ze professioneel. De stad maakt werk van een kritisch in- en uitstroom- beleid met het oog op het nieuwe **collectiecentrum**. Hiervoor werkt de stad maximaal samen met andere partners en toont de stad het publiek hoe ze omgaat met restauratie en bewaring van erfgoed. We onderzoeken of de huidige toegewezen site de beste is om op lange termijn te voldoen aan de noden van eventuele uitbreiding, extra partners enz.
629. We **herbekijken de openingsuren** van de **musea**. Die kunnen afwijken per doelgroep en locatie.
630. We **digitaliseren zo veel mogelijk tentoonstellingen** zodat mensen die niet in de mogelijkheid zijn om fysiek naar de musea te gaan toch **virtueel** door het museum kunnen lopen vanuit bijvoorbeeld hun ziekenhuisbed of rusthuis. Zo brengen we de musea tot bij de Antwerpenaren die minder mobiel zijn.
631. We stimuleren **cultureel ondernemerschap** en het aantrekken van privé-financiering voor extra's, om bijvoorbeeld een opening kracht bij te zetten, maar zorgen ervoor dat de **stedelijke verantwoordelijkheid voor de financiering** van de werking op peil blijft - en waar nodig zelfs wordt opgetrokken - in lijn met de afspraken met Vlaanderen.
632. We onderzoeken hoe we de musea kunnen klaarstomen voor een duurzame toekomst met extra aandacht voor circulariteit.

Stadsschouwburg

633. De Stadsschouwburg is een **iconisch gebouw op een iconische plek** voor het stedelijk weefsel, ruimer dan cultuur. **Wij pleiten voor een ambitieus en origineel concept om het gebouw een tweede leven te geven**. We laten ons hiervoor inspireren door binnen- en buitenlandse voorbeelden, we laten de Antwerpenaar hierin participeren. We schrijven hiervoor een **architectuurwedstrijd** uit. **Eind volgende legislatuur** willen we de nieuwe site inhuldigen.
634. De Stadsschouwburg wordt het **kunstenhuis voor jeugd en kinderen** met een gevarieerd aanbod (theater, bib, ...).

Een groots festival in 2030

635. We onderzoeken de mogelijkheid om, honderd jaar na de wereldexpo in Antwerpen, **in 2030** dus, een groots festival te organiseren voor alle Antwerpenaars met als thema **'KUNST REDT DE STAD'**. Dit **feest heeft de weerklink van Antwerpen '93** door de samenwerking met zoveel mogelijk actoren van binnen het kunstenveld en ook daarbuiten, en het betrekken van zoveel mogelijk Antwerpenaars. Het is de bedoeling een **breed gedragen grootstedelijk festival** te organiseren dat reflecteert, confronteert, resoneert, verbindt en toekomstgericht is.

... en sport

636. We willen **voldoende sportruimte** in de stad garanderen, binnen en buiten. We gaan daarbij actief op zoek naar blinde vlekken in de wijken en werken die planmatig weg. We investeren in sportinfrastructuur voor het brede publiek en ook voor G-sport: (buurt)sporthallen, looppistes, sportparken, kunstgrasvelden... **We werken het sporthaltekort van 30% weg door de bouw van 15 -ook voor G-sport uitgeruste- sporthallen.**

637. We stellen een investeringsplan op voor **drie extra zwembaden**.

638. Om schoolzwemmen efficiënt in te zetten om te leren zwemmen, voorzien we zwemleerkrachten in het zwembad tijdens schoolzwemmen.

639. We doen voor de bouw en exploitatie van de extra **sportinfrastructuur** een beroep op **marktspelers, op voorwaarde dat hun tarieven gelijk lopen met vergelijkbare stedelijke sportinfrastructuur**. Daarbij kunnen concessiegronden tegen marktconforme tarieven en op redelijke termijn ter beschikking worden gesteld.

640. We zorgen voor **extra zwemwater in openlucht**. We kijken daarvoor in eerste instantie naar de Ringparken, de Droogdokkensite en het Bonapartedok.

641. We stellen **tariefdifferentiatie** voor het gebruik van **stedelijke sportinfrastructuur** voor, waarbij sportclubs met de maatschappelijke zetel in de stad worden bevoorreed.

642. We installeren **meer sportvoorzieningen op het openbaar domein**.

643. We zorgen **per wijk** voor een gepast infrastructureel aanbod. We zorgen dat alle infrastructuur zo optimaal mogelijk gebruikt wordt.

644. We zorgen ook voor sportplekken voor minder bekende sporten zoals **Cricket**.

645. We ontsluiten de **sportinfrastructuur** maximaal via een **badgesysteem buiten de bemande openingsuren**.

646. Alle **Antwerpse sportclubs** moeten **laagdrempeligheid, gemeenschapsvorming en ouderparticipatie** hoog in het vaandel dragen. We ondersteunen sportclubs met een uitgesproken sociale missie, onder meer via verenigingsmanagers en brugfiguren .

647. We zetten meer in op **sport als middel** om bv. kwetsbare jongeren te versterken, nieuwkomers taal oefenkansen aan te bieden, ontmoeting in de buurt te bevorderen, enz. De stad steunt clubs hierin zich te professionaliseren.

648. We bekijken welke (financiële) steun we kunnen geven aan gezinnen die net buiten het VT-statuuut vallen om ook te kunnen sporten.

649. In samenwerking met districten, ziekenfondsen en OCMW verhogen we de **participatiegraad uit kwetsbare gezinnen** bij Antwerpse sportclubs.

650. Via **brugfiguren** welzijn bij sportclubs ondersteunen we clubs om dit waar te maken.

651. We zetten actiever in op **sport- en bewegingsaanbod voor senioren**.

- 652. We ondersteunen de Antwerpse topsportclubs via het **Topsportfonds** in ruil voor betere samenwerking en **gemeenschapsvormende jeugdwerking**. We wijzen de topsportclubs op hun verantwoordelijkheid.
- 653. Van topsportclubs die subsidies krijgen voor hun jeugdwerking en hun sporters betalen, verwachten we een **gescheiden boekhouding voor de volwassenen- en jeugdwerking**. Zo vermijden we dat belastinggeld verkeerd wordt besteed.
- 654. Er komen meer **openbare en publieke sportvelden** en **sportinfrastructuur** op onze pleinen en parken zodat buurtbewoners gratis toegang hebben tot sport. We focussen niet enkel op voetbal en basket maar ook op cricket, fitness, meer loopparcoursen en een aanbod aan ouderen. We houden de velden robuust en multi-inzetbaar voor verschillende sporten.
- 655. We werken het **G-sportbeleid** verder uit waarbij we clubs ondersteunen die een specifieke werking hebben naar sporters met een fysieke of mentale beperking. We werken hiervoor samen met G-Sport Vlaanderen.
- 656. We blijven **grote sportevenementen** naar onze stad halen en stellen ze laagdrempelig open naar alle bewoners. Er is ook aandacht voor onze **Antwerpse sporthelden** die we in de picture kunnen plaatsen.
- 657. We moedigen **meisjes en vrouwen** aan om **meer te sporten en te bewegen** in de openbare ruimte. We houden daarbij rekening met specifieke drempels om te gaan sporten (veiligheid, zichtbaarheid), en kiezen bij de (her)aanleg van pleintjes en openbare ruimte expliciet voor elementen die gebruik van de ruimte door meisjes en vrouwen stimuleren.

... en is een ideale plek voor jongeren

Voor, door en mét jongeren

- 658. We breiden het project **'Take-Over'** verder uit en maken het tot een echte participatietool.
- 659. We ondersteunen de werking van de nieuwe **Jeugdraad** verder en volgen actief op.
- 660. In samenspraak met de jongeren- en jeugdorganisaties stellen we een **jongerenactieplan** op, dat de Antwerpse jeugd zowel fysiek als mentaal voldoende ruimte biedt.
- 661. **Professioneel jeugdwerk**, dat taken uitvoert voor de stad, waarderen we. Dat wil zeggen dat we **werkingsmiddelen** voor deze organisaties die bedoeld zijn **om personeel te betalen** koppelen aan de **index** zoals die van het stadspersoneel. Zo geven we hen de zekerheid dat ze door de legislatuur hun taken ten volle kunnen uitvoeren.
- 662. De **vrijwillige jeugdverenigingen**, zoals jeugdhuizen, scouts, KSA en Chiro **ondersteunen we** vanuit de **districten**.
- 663. We betrekken jongeren bij verbeteringen aan hun eigen buurt.

Fysieke en mentale ruimte

664. We investeren in **brede scholen** en in **jeugdhuizen** als plaatsen van laagdrempelige ontmoeting in de wijken en districten. De toelage voor grote bouwprojecten voor infrastructuur van lokale jeugdverenigingen willen we verhogen.
665. We brengen de bevoegdheid **jeugdinfrastructuur** terug binnen de **stad**. Zo komen ruimtevragen en bijhorende onderhoudsbudgetten bij één dienst terecht. Die kan hier betere **regie** op voeren en de noden rond infrastructuur beter in kaart brengen.
666. We bekijken of het mogelijk is om **leegstaande stadspanden** ter beschikking te stellen als (tijdelijke) **plaatsen voor jongeren**. Jongeren worden hier zelf actief bij betrokken.
667. We investeren fors in het bestaand **jeugdpatrimonium, zoals jeugdhuizen, fuifzalen en ateliers**, en zetten het terug op orde. We zetten volop in op gedeeld ruimtegebruik.
668. Met **projectsubsidies** investeren we in **innovatieve vrijetijdsactiviteiten** voor en door de jeugd.
669. Samen met het onderwijs, de kinderopvang en de jeugd-, sport- en cultuursector organiseren we opnieuw een sluitend en kwalitatief aanbod aan **buitenschoolse activiteiten** in de vakanties.
670. Wij ondersteunen **jeugdinitiatieven** die ervoor zorgen dat in de vakanties en vrije momenten elk kind **betaalbaar** naar speelpleinen, vakantiecampen of kinderdagverblijven kan gaan.
671. **Waar mogelijk brengen we kinderopvang en basisscholen onder één dak samen.**
672. Ouders moeten **binnen een straal van 300 meter** rond hun huis een **speelterrein** voor hun kind(eren) kunnen aantreffen. Verspreid over de stad willen we **minstens 10 vierkante meter speelterrein per kind**.
673. We versterken in samenwerking met de districten de **Speelothek** voor het ontlenen van speelgoed.
674. We investeren in **kindvriendelijke, toegankelijke en duurzame straten**, parken en pleinen. Daarbij worden jongeren zelf betrokken en geven we aandacht aan het **gender-vriendelijk inrichten van het openbaar domein**.
675. We zetten de ontwikkeling van de **jongerecentra** op de **droogdokkensite en Sint-Andries** verder. Bij de herontwikkeling van de **Stuivenberg-Site** komt er een volwaardig **jeugdcentrum** bij.
676. We stimuleren jongeren om hun creativiteit te uiten en praktische vaardigheden te ontwikkelen door bijvoorbeeld financiële steun te geven aan projecten zoals **graffiti-kunst** en andere initiatieven
677. We verankeren het kader van het experimenteel jeugdwerk om van nieuwe jeugdwerkinitiatieven van onderuit te ondersteunen.
678. Binnen het ondersteuningsbeleid voor het vrijwillig jeugdwerk maken we ruimte om **vervoer van leden en materiaal naar de kampplaatsen** te faciliteren.

Jong in 't stad

679. We stellen een **kinderstadsdichter** aan. De selectie gebeurt door een **kindervakjury**.
680. We geven jongeren de nodige ruimte en vrijheid om hun eigen projecten te realiseren en zelf mee aan de stad te bouwen. We willen met hen bekijken hoe we dat op een structurele en vlotte wijze in de praktijk kunnen brengen.

- 681. Via de **jeugdcentra** en met projectsubsidies investeren we in **innovatieve vrijetijdsactiviteiten** voor en door de jeugd.
- 682. De stad **coördineert mee het aanbod van jeugdwerk** om ervoor te zorgen dat er voor alle jongeren in de stad iets passends is om te doen .
- 683. Wij **investeren in jeugdwerking** die een weerspiegeling is van de wijk. Om de diversiteit te vergroten, willen wij informatiecampagnes in scholen organiseren.
- 684. We investeren in een **uitgebreid cultuur- en evenementenaanbod** op maat van jeugdwerkverenigingen.
- 685. Via het **experimenteel jeugdwerk** bieden we jongeren zelf de kans nieuwe initiatieven op te starten.
- 686. We dringen het (online en offline) pesten verder terug, onder meer met een **anti-pestcampagne** die we aan het gehele jeugdwerk aanbieden.
- 687. We willen per wijk een gemakkelijk **aanspreekbare jongerencoach** als **vertrouwenspersoon** aanduiden. Ook buurtbewoners kunnen bij de coach terecht met vragen over kinderen en jongeren in de wijk.
- 688. Op pleinen en in parken rollen we een **laagdrempelig vrijetijdsaanbod** uit met animatoren die de wijk goed kennen.
- 689. We breiden de rol van de **brugfiguren** uit. Zij staan voor kennis, expertise en samenwerking tussen jeugdwerk, jeugdwelzijnswerk en jeugdhulpverlening.

'T STAD WERKT SAMEN...

... met onze dochters

- 690. De **regie van het stedelijk beleid** blijft binnen de stad. **Samen met de dochters van de stad** voeren we dit beleid in de **praktijk** uit. **Sterke publieke diensten hebben we zelf in de hand en besteden we dus niet uit.**
- 691. Elke Antwerpenaar moet de **kwalitatieve en betaalbare zorg** krijgen die hij/zij nodig heeft. Dat is voor ons het uitgangspunt. Daarvoor voorzien we een **correcte en voldoende hoge dotatie aan het Zorgbedrijf.**
- 692. Wij blijven investeren in een sterk **stedelijk onderwijsnet** dat de middelen heeft om overal in de stad kwaliteitsvol onderwijs en brede scholen te organiseren en de beste leerkrachten aan te trekken. Daarnaast blijven we als stad investeren in sterk en toegankelijk onderwijs voor elk kind.
- 693. We **breiden** het aantal **opvangplaatsen voor kinderen binnen de stedelijke kinderopvang** gevoelig **uit**, qua locatie in synergie met het basisonderwijs.
- 694. De Antwerpse Haven is de levensader van de stad. De **Port of Antwerp-Bruges** is een deel van deze stad. Samen voeren we een beleid dat de haven klaarmaakt voor de toekomst.
- 695. De **nutsbedrijven** zijn **zelf verantwoordelijk voor de heraanleg** van het openbaar domein bij nieuwe aansluitingen of werken aan de nutsleidingen. De **stad** legt een **tegelbank** aan zodat de originele betegeling kan worden hersteld

en stoepen niet langer verminkt worden met een mikmak van foutieve materialen.

696. **We stoppen de blinde uitverkoop van gronden van de stad en OCMW.** In PPS-projecten voor de uitbouw van voorzieningen worden **overheidsgronden** niet verkocht maar **in concessie** gegeven. Zo blijft de **grond van de overkapte Ring** bijvoorbeeld **publieke eigendom**.
697. VESPA onderhoudt het patrimonium van de stad. Ze krijgt daarvoor voldoende middelen om dit patrimonium kwalitatief en duurzaam te maken. Samen met VESPA bouwen we aan de stad van de toekomst. Ze kan haar rol als strategische speler ten volle opnemen.

... intern, met de bestuursploeg

698. **Het college voert het bestuursakkoord collegiaal uit.** We gaan respectvol met elkaar om, niet enkel in de samenleving, maar ook in het leiden van de stad.
699. We kiezen een **voorzitter van de gemeenteraad die niet uit het schepencollege komt**. De voorzitter bevordert, in overleg met de fractievoorzitters, de democratische en inhoudelijke werking van de gemeenteraad en stimuleert de dialoog met de Antwerpenaars.
700. De besluitvoering van de stad gebeurt transparant en helder. **Gemeente-, district- en adviesraden** moeten hun **rol ten volle** kunnen opnemen. **Informatie** die daarvoor nodig is stellen we **transparant en helder** ter beschikking. .
701. Bij het begin van de legislatuur stelt **elke schepen** zijn of haar beleid voor via een **beleidsnota**. Die wordt **elk jaar geactualiseerd** met een beleidsbrief en in de bevoegde organen besproken.
702. Er komt (opnieuw) een **schriftelijk verslag van de gemeenteraad en de districtsraden**, dat de raadsleden en elke burger kan inkijken. Met de hulp van moderne technologie kan dit snel ingevoerd worden.
703. We waken erover dat de werking van de **nieuwe sociale comités** (het vroegere OCMW zeg maar), die beslissen over individuele hulpverleningsaanvragen, **niet partijpolitiek** worden gekleurd.
704. De **stad** is een **aantrekkelijke werkgever**. Om onze ambitieuze plannen te verwezenlijken moeten we over **voldoende personeel** beschikken om deze taken uit te voeren. We stellen op basis van het nieuwe bestuursakkoord een duidelijke **personeelsplanning** op. Dit vraagt een gezinsvriendelijk en concurrentieel personeelsbeleid. De stad zet in op de creatie van een positieve organisatie- en leiderschapscultuur, welzijn op de werkvloer en levenslang leren.
705. Het stadsbestuur leunt op de **expertise en gedrevenheid van haar ambtenaren**. We gaan op een **respectvolle** en integere manier om met het personeel van de stad en haar dochters.

... met de districten

- 706. We **vergroten de financiële en beleidsmatige slagkracht van de districten** voor een betere uitvoering van hun huidige bevoegdheden. Districten hebben **experts** nodig voor bepaalde functies binnen hun personeelsbestand. De stad faciliteert de districten hierbij.
- 707. **De stad respecteert de eigenheid en de bestuurlijke autonomie van de districten.** Het stadsbestuur versterkt de samenwerking met de districten om het beleid dichter bij de Antwerpenaar te brengen.
- 708. We willen **meer personeel voor de districten**. We geven de districten voldoende vrijheid om verschillende mensen met specifieke competenties in dienst te nemen en verder ondersteunen en faciliteren we de samenwerking met stedelijke beleidsexperten.
- 709. We moedigen districten aan om hun **bevoegdheden** op een **participatieve manier** in te vullen en geven zelf het goede voorbeeld.
- 710. **Districten blijven bevoegd voor de inrichting van het openbaar domein.** De stad kan hierbij advies verlenen maar de beslissing ligt bij het district.
- 711. Met **een nieuw mobiliteitsplan, gebaseerd op de principes van het pleinenplan**, leggen we het **initiatief bij de districten** en **schaffen we de door de stad opgelegde mobiliteitsvoorwaarden af**. Al in de fase van de projectdefinitie van een lokaal project kan het district de mobiliteitsvoorwaarden vastleggen. Het houdt daarbij wel rekening met het stedelijke mobiliteitsplan. Specifieke projectgebonden voorwaarden worden niet door de stad geformuleerd. Bij gemengde projecten, over de districtsgrenzen heen, moeten stads- en districtsniveau samen en in consensus beslissen.
- 712. Als een districtsbestuur **budget buiten zijn bevoegdheden** wenst te besteden, dan **kan dat mits melding aan het college van burgemeester en schepenen**. **En vice versa:** als het college van burgemeester en schepenen budget wenst te voorzien buiten zijn bevoegdheden, dan meldt het college van burgemeester en schepenen dat aan het betrokken districtscollege of de betrokken districtscolleges.
- 713. Bij **stadsontwikkelingsprojecten** worden **districten van bij de start als volwaardige partner** betrokken.
- 714. We **opwaarderen de advies- en overlegorganen** na grondige evaluatie.

... met andere overheden

- 715. Antwerpen heeft alle belang bij goede verhoudingen met de buren en met de hogere overheden, zeker op het gebied van mobiliteit, stadsontwikkeling, zorg, onderwijs en sociale huisvesting. We maken dan ook werk van goede contacten en sterke samenwerking binnen bestaande en nog op te richten structuren.
- 716. **Binnen de Ring is Antwerpen eigenaar van alle wegen. We dringen bij de Vlaamse overheid aan om werk te maken van de eigendomsoverdracht van de gewestwegen.**

717. De stad doet (opnieuw) maximaal een beroep op alle **bovenlokale middelen** ten behoeve van haar inwoners. Zo willen we **lokale hefboomen** gebruiken **om via aanvullende steun of Europese middelen de laagste uitkeringen op te trekken.**
718. Met het oog op de **gewenste Modal Shift**, zoals overeengekomen in het toekomstverbond, zetten we in op **meer overleg tussen de stad, de Lijn en de NMBS.**
719. We dringen bij de hogere overheden aan op een **herziening van de registratierechten.** In het huidige systeem van vastgoedtransactiebelasting betaalt de koper van een grond of pand de registratiebelasting. Naar Zweeds voorbeeld voeren we een belasting in op de door de verkoper gerealiseerde meerwaarde (verkoopprijs minus aanschafprijs). Van die **meerwaardebelasting** mogen de recent door de verkoper gedane investeringen worden afgetrokken (renovatiekosten van de laatste vijf jaar voor verkoop).
720. Om de dialoog en de betrokkenheid bij grote economische dossiers te verhogen, blazen we het **sociaal overleg** op het niveau van stad en regio nieuw leven in. We willen er een eigentijdse, transparante en breed gedragen variant van het vroegere Regionale Economisch Sociaal Overlegcomité (RESOC) van maken.

... met bewoners

721. We voeren de reeds besliste **verlaging van de aanvullende gemeentebelasting van 8 naar 7%** door. Daarnaast blijven we inzetten op **sturende belastingverminderingen**, bv. voor gezinnen die afstappen van fossiele verwarming of gezinnen zonder wagen.
722. We investeren in **makkelijk toegankelijke en heldere informatie** over de **dienstverlening** en de **projecten** van het stadsbestuur. Dat geldt ook voor Antwerpenaars zonder internettoegang.
723. **De loketwerking is digitaal voor wie het kan, fysiek voor wie het moet.** We verkleinen de kloof tussen overheid en burger door in te zetten op **nabije en toegankelijke dienstverlening.** We willen goede toegankelijke dienstverlening aan de telefoon, de **loketten, informatieavonden, wijkvergaderingen** en andere laagdrempelige formules. **Per district** voorzien we een **snelloket** waar de Antwerpenaar met informatieve vragen terecht kan.
724. We betrekken de Antwerpenaar bij de **herinrichting van het openbaar domein.** We zetten daarbij in op laagdrempelig informeren en participeren. Bij inspraakprocedures worden **heldere afspraken** gemaakt zodat iedereen weet wat hij kan verwachten.
725. Iedereen moet kunnen participeren. We doen extra inspanningen om mensen uit **moeilijk bereikbare of kwetsbare groepen bij het beleid te betrekken.**
726. We willen ook **kinderen en jongeren horen en** op aangepaste wijze **bereiken.** De **jongerenraad** speelt hier een belangrijke taak in.

727. We houden in de stedelijke communicatie rekening met de **superdiversiteit** van de stad.
728. We zetten verder in op '**commons**' en andere burgerinitiatieven.
729. We **versterken het middenveld** door er mee in **constructieve dialoog** te gaan, zijn **autonomie** te respecteren en er **heldere afspraken** mee te maken, ook over **subsidies**. We koppelen de werkingsmiddelen die gebruikt worden om personeel mee te betalen aan de **index**.